Comoara Verii

Mihai Stirbu

CUVÎNT ÎNAINTE

Am rescris această carte la sugestia fetiţei mele, la 27 de ani de la conceperea versiunii iniţiale care în 1970 se numea simplu Comoara. O voiam atunci, ca şi acum, ca pe-o aventură a unor adolescenţi, ceva în genul Cireşarilor lui Constantin Chiriţă însă, în timp, acţiunea s-a completat cu fapte pe care simţeam că nu le mai pot ţine doar pentru mine, transformându-se într-un cumul de chipuri readuse în actualitate (a tatălui meu, a bunicilor, a înaintaşilor familiei mamei mele, a unui director de excepţie, a unui prinţ Ghica, a unui Baron Von Kapri, a unui personaj numit de colegi în timpul liceului Lucifer). Deasemeni, din cotloanele memoriei mele s-au arătat, fără premeditare, imagini ale caselor din drumul meu spre

şcoală, ale grădinilor, ale beciului bunicilor mei - întotdeauna misterios - ale liceului, toate exact aşa cum le vedeam când eram copil. Nu puteau lipsi dintr-o recenzie a semnificaţiilor trecutului nişte prezenţe feminine, din adolescenţă.

Suferinţa, poate mai mult decît bucuria fiindcă lasă urme de neşters, nu putea fi uitată chiar dacă este de domeniul trecutului; cred că rămâne mereu în actualitate şi este imposibil ca urmările ei să fie ignorate pe motiv că au fost demult, de aceea are un loc aparte în carte.

ISBN 973-37-0398-2

I.

Ionică, băiatul blond cu faţa arsă de soarele verii, se pierdu printre copacii livezii din spatele casei bunicilor. Se întinse la umbra unui cireş şi deschise o carte. Aproape de el se tolăni Lupu, câinele care-i fusese ca o jucărie vie, devenită apoi fiinţa însetată de afecţiune de azi. Ghemotocul mic cu bot mare şi burtica pătrată de gras ce era, avea labele late şi groase, urechile ascuţite. S-a dovedit mai târziu un bun prieten de joacă pentru copil, apoi un *cerber* de nădejde pentru gospodăria bunicilor. Livada casei bătrâneşti era, cu iarba nu prea deasă, cu tufele verzi de iasomie şi mentă, locul în care băiatul se simţea tare bine. Acolo, între crengile unui cireş înalt îşi făcuse demult

postul de observaţie de unde când era mic, urmărea cu privirea maşinile care intrau în sat pe când îşi aştepta rudele din oraş. Dealtfel, de la gospodăria bunicilor, situată în partea cea mai înaltă - *de sus* - a satului, ochiul prindea panorama blocurilor şi a clădirilor înalte din oraşul apropiat şi munţii estompaţi de ceaţa depărtării, de cele mai multe ori.

Ca-n orice vacanţă, timpul trecea repede. La vremea amiezii, Ionică auzi dinspre bucătărie:

- E gata masa !

- Îndată mamă, îndată ! Băiatul închise cartea şi o lăsă jos. Hai Lupu, am stat destul ! Câinele sări în picioare cu urechile ciulite, deodată atent, cu privirea aţintită spre casa bunicilor. Un zgomot ca de obiect căzut răzbătu dinspre acoperişul din şindrilă. Curios şi puţin intrigat fiindcă se ştia singur acasă cu mama, Ionică urcă scara care ducea la oblonul podului casei vechi, deasupra prispei din lemn. Oricum, în fiecare vacanţă mare îşi propunea să urce în podul care reprezenta un tărâm necunoscut, misterios, plin cu lucruri vechi care aşteptau să fie redescoperite, însă de fiecare dată se ivise mereu altceva de făcut. Acum îşi reaminti dorinţa de fiecare vară însă după ce urcă pe scară, aspectul banal al grinzilor întunecate din podul fără luminator, îl determină să coboare repede, nu înainte de a arunca o

privire peste sacii cu făinã, îngrămãdiţi aproape de gura podului. De jos, Lupu privea fix în sus, mârâind, abia auzit.

- Hai Ionică, nu vii ? Se răceşte mâncarea şi mai am atâta treabă astăzi !

- Vin acum ! Îşi privi lung câinele şi-l mângâie între urechi, cum făcea de obicei când voia sã-l liniştească. Nu te teme, nu era nimeni. Hai, că ne aşteaptă mama !

Se aşează la masa mare din lemn geluit, acoperită cu o pânză albă, sub agudul din faţa bucătăriei de vară.

- Mamă, ai auzit ceva adineauri ? Ce-o fi fost ?

- Eram aşa de ocupată, focul duduia în sobă şi nu aveam aveam urechi decât pentru cratiţele şi oalele mele. Ce-o fi cu agudul ăsta, de se usucă ? Ştii că-i pus de bunica şi ea s-a prăpãdit acum trei ani.

Băiatul surâse amintirii. Cu ani în urmă, când încã nu mergea la şcoală şi venea vara la bunici, vietăţile curţii îl înspăimântau. Le ocolea pe toate cât putea, numai că dacă un cocoş mare şi bătãios se repezea la simpla lui apropiere, dacă gâscanii sâsâiau cu gâturile întinse, dacă un curcan se înfoia şi pufnea a necaz văzându-l ce să facă, le ştia de frică tuturor. Cel mai mult însă, în goana lor bezmetică stârnită din orice, îl speriau oile, oile acelea ţurcane albe şi negre, caraghioase şi gola şe cu capurile minuscule, după ce erau tunse. Când

revenea cu căldările pline dinspre fântâna din capătul drumului, oile priponite pe lângă garduri dormitau în picioare, strânse una în alta. Îşi ascundeau capetele de soarele verii, între corpurile vecinelor. Ca un făcut, la apropierea băiatului capetele li se ridicau neliniştite apoi zvâcneau într-o goană nebună, în zgomot surd de lanţuri metalice. Fuga le era oprită brusc şi brutal de pripoanele bătute bine în pământ, dar reâncepea imediat în altă direcţie, încât pas de mai treci pe drumul măturat, pe toată lăţimea, de zalele lanţurilor ! Oile erau de fapt speriate, însă abia mai târziu şi-a dat şi el seama de asta. Altă dată, când urcase în agudul mare aplecat deasupra mesei din curte, începuse să ţipe: ”Vin după mine, vin după mine !!! ”Oile se ridicaseră pe picioarele din spate iar pe cele din faţă le îndoiseră din încheieturi, să-şi poată lungi boturile spre frunzele, încă verzi, ale copacului.

***

Chipurile bunicilor, asociate păţaniilor de demult, îi rămăseseră în memorie ca după o perdea, parcă. Deşi nu mai trăiau de câţiva ani, în fiecare vacanţă are Ionică venea împreună cu părinţii, cel puţin pentru două luni la ţară, în fosta lor gospodărie. Uneori, pe înserat când mama şi tata îşi terminau treburile, se aşezau toţi trei pe prispa acoperită cu scânduri geluite, pătrunzându-se de tihna traiului simplu, odihnitor. Printre frunzele nucului mare se zăreau clopotniţa bisericii şi partea din

jos a satului, cu casele *din vale*. Departe, departe, dealurile albăstrii în lumina asfinţitului, contrastau cu albul şters al blocurilor din oraşul apropiat. Atunci se aşternea o linişte care lui îi părea nefirească. Dinspre poiata păsărilor se auzeau puiºorii piuind dulce a somn iar undeva departe, mugetul vreunei vite şi-un lătrat de câine întregeau atmosfera tihnit-ruralã.

Într-o asemenea seară Ionică aflase că, pe când avea vreo trei-patru ani, bunicul îl chemase sã-i dea *gologani*. Bătrânul, dezamăgit în ultimul moment că avea doar hârtii de o sută de lei, sumă mare la vremea aceea, îi spusese: ”Trebuie să schimbe bunicu’, şi-ţi dă”. Un amestec conştient de inocenţă dar şi de interes, l-a făcut sã-i răspundă: ”Lasă bunicule, poţi să-mi dai şi din ăştia, neschimbaţi ! “

***

Era bine acolo însă-i lipseau colegii de clasă, colegele. La ţară se simţea mai copil fără profesori, fără caietele şi cărţile care-n oraş îi dădeau sentimentul că era şi el o rotiţă importantă în mecanismul liceului său.

***

Pentru variaţie, după masă merse la biblioteca de pe lângă şcoala satului. Nu mai ştia de când dar, de l-ar fi întrebat cineva, ar fi răspuns că de când aflase de existenţa *CĂRŢII DE AUR,* îl preocupa

trecutul. Nu făcuse o pasiune din istorie sau istoria studiată în şcoală, însă voia să afle cât mai multe despre strămoşii lui. Avea certitudinea că demult, **ei** întemeiaseră o mică aşezare, transformată în decursul a vreo opt sute de ani, în satul de azi, Onăceşti. Descoperirea asta era taina lui. Sub pretextul completării istoriei satului, i se permisese să cerceteze în voie colecţiile de documente, donate cândva bibliotecii satului de către un preot care, studiase atent istoria ţinutului. în catagrafii, în acte de vânzare-cumpărare emise cu sute de ani mai înainte, căutase şi găsise personaje pe care le identificase, după nume, cu strămoşii lui.

La bibliotecă redescoperise *CARTEA DE AUR*, un tom gros, îmbrăcat în catifea vişinie şi ferecat în argint, ca o carte bisericească. Aparţinuse unui unchi care odată o împrumutase şi părinţilor lui, însă mai târziu, influenţat de interesul unor istorici o donase bibliotecii, s-o cerceteze cine-o vrea. Cartea conţinea date strict documentare despre istoria satului, despre originea lui. Era de fapt, o istorie romanţată bazată pe legendele ştiute de la bătrânii localnici, cu informaţii despre numărul locuitorilor, ocupaţiile lor, numărul caselor şi categorisirea lor după mărimea sau importanţa proprietarilor, între cele două războaie mondiale. Şi de *Carte,* avea să-şi dea seama mai târziu, îl legau nişte amintiri. Demult, era mic pe atunci, când cărţile îi stârneau interesul

doar prin colorit, o cutie din lemn aflată temporar în casa părinţilor îl atrăgea, mai ales că n-avea voie să se joace cu ea. Cu timpul se obişnuise cu acea prezenţă, curiozitatea fiindu-i înlocuită de uitare. Extrem de emoţionat, mai târziu redescoperise cutia la biblioteca şcolii şi, cu o infinită grijă, o deschise. De pe prima paginã îl privea, parcã viu prin ani chipul autorului, acelaşi pe care-l ştia de ani de zile de pe o fotografie din casa bătrânească ! Era fratele bunicului, fost important om politic între cele douã războaie mondiale. În partea de jos a portretului, pe o fâşie albã anume lăsată, cu o mână sigură scrisese: ”Fratelui meu, pentru amintire”. Nu era bătrân în fotografie însă era cărunt. Alături mai era o fotografie cu rama identică. O doamnă ca din filmele anilor ‘30 privea blajin, tristă poate, fiindcă nu-şi avusese niciodată propriul ei copil. Şi ea scrisese, asemeni soţului: ”Cumnatului meu, pentru amintire”.

Învăţătorul, fost senator, se retrăsese după pensionare în oraşul apropiat, unde s-a şi stins, nu înainte de a-şi vedea cu ochii *opera vieţii* *“*Cartea de Aur”, pentru carte risipise timp, energie şi foarte mulţi bani. Părinţii îi povestiseră lui Ionică mai târziu, când putea să înţeleagă asta, că un maestru caligraf ostenise multe luni de zile aplecat peste paginile cărţii, *înflorind* iscusit literele de început ale fiecărui capitol,

încadrase în chenare sofisticate fotografiile originale, lipite direct pe pagini.

II.

Din *Carte* ştia Ionică de unde se trăgeau înaintaşii neamului său.

După anul 1300, din cauza condiţiilor istorice, mulţi transilvăneni şi maramureşeni fuseseră împinşi de soartă spre Moldova. Pe atunci tătarii, deşi se retrăseseră spre regiunile din nordul Mării Negre, făceau incursiuni, mereu spre vest. Ca să-i ţină la distanţă şi să-i izgonească, în preajma anului 1352, Ludovic al Ungariei a pornit o expediţie împotriva lor. Pentru a-şi păzi graniţele, acelaşi Ludovic a organizat o *marcă de apărare* la est de Carpaţi, pe văile râurilor Siret şi Prut. Feudalii din acea "marcă" nu erau mulţumiţi de condiţiile de vasalitate cu Ludovic şi se răzvrăteau, adeseori. Un personaj numit Dragoş din Giuleşti a primit misiunea să-i potolească. Odată cu Dragoş *au descălecat,* şi-n satul bunicilor lui Ionel, nişte feudali transilvăneni şi maramureşeni.

Erau vremuri tulburi ! Oamenii chemaţi să alcătuiască o *marcă,* trăiseră drama de fi rupţi de pământurile strămoşeşti, sau erau nişte aventurieri. Or fi sosit în noile aşezări singuri, sau cu neveste şi copii ? Ionică nu ştia. În amintirea aşezărilor natale, odată cu

împământenirea în Moldova, au botezat localităţile care i-au primit, cu numele ştiute de acasă. Sau, poate fiind mai puternici decît grupurile de familii organizate gentilic ale băştinaşilor, şi-au impus voia, trecând peste cea a cnejilor, *cnejii* erau *cârmuitorii* localnici. Cu timpul, nu s-au mai întors în locurile natale şi s-au amestecat cu localnicii, vieţuind împreună cu ei. ”Ca romanii veniţi în Dacia” se încruntă Ionică, supărat aşa-deodată închipuindu-şi o scenă în care un străin i-ar fi putut face rău vreunui înaintaş de-al său.

Sigur era că un personaj maramureşean era înaintaşul său. Şi Cartea de aur, şi documentele vechi din bibliotecă, îi întăreau convingerea că *ai lui* erau de viţă veche. Acest înaintaş fusese de două ori mai norocos decît ceilalţi *descălecători*, fiindcă rezistase în timp, supravieţuise şi fiindcă reuşiserã, el sau urmaşii săi, să ajungă boieri în sfatul domnesc, dăinuind prin descendenţi, până azi. Se numea *Oană* şi numele acesta avea să fie mereu dat, copiilor, nepoţilor, la început pentru a nu se pierde amintirea primului venit acolo apoi fără nici un fel de explicaţii, prin tradiţie. ”Eu sunt *Ioan,* nu *Oană*”, gândea Ionică.

Un personaj numit Oană era în 1421, *martor chezaş* al lui Alexandru cel Bun, iar nepotul său ajunsese *vistiernic* apoi *ceaşnic al doamnei*. Mulţi camarazi de-ai lui Oană or fi murit *spărcuiţi* de

iataganele păgânilor, el a scăpat ! Urmaşii lui erau pomeniţi ca fiind *martori de credinţă* ai domnilor Moldovei Ilie şi Ştefan.

După cum mlădiţele crescute pe trunchiul unui copac se ramifică imprevizibil şi, după cum este greu să-i numeri frunzele, la fel de greu era să-i urmăreşti în timp pe urmaşii lui. Oană. Unul a apărut în documente în anul 1560 în faţa lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu. Odată convins că cercetările nu mai pot fi continuate, Ionică întocmise un arbore genealogic prin care îi putuse urmări pe *coborîtorii din Oană* până în sec. XVII, ca desprinzându-se direct, prin alianţe datorate căsătoriilor, sau prin simpla menţionarea în Cartea de Aur sau alte documente. De la 1691 istoria neamului lui Oană se clarifica, putând fi urmărită din generaţie în generaţie, până azi. În acel an, Onăcescu Pavel era *martor chezaş* la alegerea unor moşii din Moşmani. Acelaşi Oană era în 1695, *vornic de poartă.* "Aş putea scrie o carte despre el, nu ? Cum o fi fost primul Oană, blond sau brunet, înalt sau scund ? O fi găsit vreodată timp să-şi ia copiii pe genunchi, să le spună poveşti? Îi făcea vreodată să râdă amintindu-le o întîmplare a zilei în care fusese într-un mare, mare pericol ? oftă Ionică. Mai bine mi-l închipui ca-n pozele colorate ale primei copilării. Dar ce mai contează chipul, doar numele este cel care rămâne !" gândea el. Satul bunicilor lui se numea Onăceşti.

III.

Râul nu prea mare, şerpuia printre pâlcuri de sălcii plângătoare sub soarele lucitor, ca într-o zi de vacanţă adevărată. Ionică îl urcă pe Lupu într-o barcă mică, ascunsă într-un loc numai de el ştiut. Apucă vâslele şi se pierdu printre sălciile aplecate peste apa pe care-o atingeau, când şi când. La un cot al râului privirea-i poposi, fără voie, pe un bolovan mare din pământ uscat, întărit. Îl văzuse de zeci, poate de sute de ori, însă fără a-l observa. Se încadra bine în peisajul lutos al malurilor surpate din apropierea castelului !

Castelul acela vechi fusese locuit demult de două femei, urmaşe ale unei familii domneşti. Una murise în străinătate iar despre cealaltă se ştia doar că fusese alungată din ctitoria străbunilor, imediat după război. Acum clădirea mare, renovată, adăpostea nişte copii necăjiţi, devenise *şcoală specială*.

Intrigat, băiatul întoarse capul. Lupu încordat, privea ţintă bolovanul. Pe neaşteptate sări în apă, înotând grăbit. Ieşi pe mal şi-n faţa bolovanului lătra ca un apucat. Ionică atent, nu-l scăpa din ochi. Izbucni în râs, fiindcă de sub bucata mare de pământ dintr-o vizuină nevăzută, ţâşni într-o goană nebună un iepuraş.

- Hai Lupu ! Ai văzut ce speriat era ? Câinele parcă bănuia dojana din vorbele stăpânului şi-şi plecase, ruşinat capul. Urcară iar în barcă. Câinele, tolănit la picioarele lui Ionică îşi soase limba de-un cot.

***

Pe-nserat acasă Ionică, aşezat pe o bancă, privea luminile oraşului din apropiere. Căzu pe gânduri; vacanţa mare era pe sfârşite şi-şi propusese să facă atâtea ! Când liniştea serii fu tulburată de ţârâitul greierilor, intră-n casă, hotărât ca de a doua zi să facă ceea ce-şi propusese demult, conspecte ale cărţilor citite - stavilă contra uitării. Citise mult şi credea că asta era singura modalitate de a-şi aminti oricând, cărţile verii.

***

Dimineaţa următoare merse peste drum, la Nicuşor, prietenul lui cel negricios şi vânjos. Casa lui albă cu cerdac din lemn, era ascunsă după o perdea de flori şi copaci.

- Bună dimineaţa ! îi strigă prietenului care deja era în uşă.

- Bună ! Facem un şah ?

Atenţi, fără a scoate vreo vorbă în timp ce mutau piesele din lemn lustruit, nu observară că poarta se deschisese încet. Un alt băiat intră, vru să-i strige dar renunţă. Necunoscutul zâmbi. Ascuns de zidul înalt din viţă de vie urcă-ntr-un nuc cu frunzişul des. După el se

strecură, iute ca un fulger, un câine alb cu pete negre, intrigat la culme de prezenţa lui Lupu care-şi ciulise urechile şi mârâia încet lângã băieţi.

- Şah !

Ionică vorbise cu o voce care se voia indiferentă, sigur pe victoria pe care-o întrezărea după trei mutări. Dar, un proiectil venit de sus, rase toate piesele de pe tablă. Cei doi săriră-n picioare, mai mult nedumeriþi şi încurcaţi decît supăraţi.

- Cine face glume proaste ? Aaa, Dănuţ ! Când ai sosit ? Puteai sã-ţi faci intrarea şi altfel ! Hai, vino-ncoace ! Ionică, el este vărul meu. Vine vara pe la noi în vacanţă şi, după cum vezi, niciodată nu-i cuminte.

Noul venit coborî din copac, îi întinse mâna lui Ionicã şi-l îmbrăţişă pe Nicuşor. Câinele alb sta nemişcat şi-l privea ţintă pe Lupu.

- *Marş*, vino-ncoace ! Hai, aici ! Dan îşi mângâie câinele.

- Cum adică, *Marş* ?! Ionică era nedumerit.

- Aşa-l alint eu, da' numai numele îl face de râs. L-a dresat tata ca pe un *poliţist* adevărat. El îi zice *Bei*. Se lovi uşor cu palma peste frunte, ieşi din curte şi reveni cu un rucsac mare. Nicuşor, ghiceşti ce ţi-am adus ? Îi întinse o cutie lunguiaţă, din carton.

- O lanternă ! Este grozavă, însă...

- Lasă, am şi eu una identică.

Becul lanternei se contura roşiatic, slab din cauza luminii puternice a dimineţii.

- Să mergem în beciul vechi al bunicilor, acolo-i întuneric absolut şi-o să vedem ce pot lanternele voastre.

Ionică ştia de la tatăl său că beciul acela adânc fusese săpat cu vreo două-trei sute de ani mai înainte, de stră-străbunici. Nu se încumetase niciodată să-i coboare singur treptele întărite cu cărămidă, decît până sub hambar, fiindu-i frică în copilărie. Dacă mergeau şi băieţii, era cu totul altceva, nu ? Până acolo bolta cimentată în ultimii ani, era destul de înaltă cât să-i permită unui om matur să stea în picioare. De fapt până la încăperea mare cât o cameră de sub hambar, erau rafturi cu borcane cu murături. Cel mai departe, într-o nişă săpată în stânga erau cartofii. În dreapta, bunicul punea la păstrare, numai el ştia cum, struguri. Înainte Ionică, dacă venea la bunici vara sau iarna, primea struguri buni, care chiar dacă erau puţin stafidiţi, nu-şi pierdeau savoarea.

Acolo se adăpostise familia bunicului în timpul războiului. Bubuiau armele grele şi, un vecin speriat se ascunsese de obuze, tot acolo; parcă se simţea mai ferit alături de alţi oameni, chiar dacă erau la fel de îngroziţi. Mânat afară de grijă (pe fiul său îl surprinsese urgia

undeva prin sat), odată întors în beci, alb la faţă, nu fusese în stare să zică decît: ”Afară-i veacu de apoi !”.

Lupu şi Bei pricepuseră din atitudinea stăpânilor că trebuie să se accepte unul pe altul şi se priveau atenţi, aşteptând parcă pe cineva să le facă cunoştinţă.

În beci intrară doar copiii. Ionică le dezvălui şi prietenilor emoţia:

- Niciodată n-am pătruns până la capăt. Nu ştiu nici cât este de adânc, nici cât este de lung. Toţi ai casei aşa s-au trezit, cu beciul acolo, mereu plin cu de toate.

Lanternele metalice luminau puternic. În încăperea de sub hambar, Ionică-şi aminti:

- Odată, când eram mic, am ajuns cu tata aici. Priviţi, bolta îngustă continuă, deşi ai zice că acolo-i capătul. Oare până unde ? Lumină pereţii surpaţi din loc în loc, care purtau încă amprentele hârleţelor care săpaseră, cu cine ştie câţi ani în urmă. Grămăjoarele mici de pământ desprins din tavan sau pereţi, le îngreunau înaintarea. Erau tăcuţi şi aveau senzaţia că erau ca nişte exploratori prin peşteri şi, adevărul era că inimile le băteau mai repede.

Ionică era în frunte şi pata luminoasă a lanternei lui aluneca, când pe tavanul boltit, când pe pereţii rotunjiţi, din pământ bătătorit.

- Priviţi băieţi ! Împreună cu tata am săpat aici o nişă şi, am pus o lumânare. Da, uite nişa, uite şi capătul lumânării !

Nicuşor văzuse *ce puteau* lanternele, se lămurise:

- Chiar este frig aici. Haideţi să ne întoarcem ! Răcoarea şi întunericul, liniştea profundă, le creaseră ciudata senzaţie că păşiseră misterios înapoi în timp, că se întorseseră în vechime. Parcă auzeau icniturile omului care săpa mereu în beznă înainte, sau în spate, cine mai ştia. Nu, băieţii n-aveau de ce fi îngrijoraţi, numai că era cam răcoare.

- Băieţi ! Ia priviţi !!!

Luminile lanternelor se fixară pe Nicuşor. Oprit să se sprijine de peretele din dreapta coridorului îngust, mâna îi intrase în perete ! Descoperise fără voie o altă nişă, ascunsă sub un strat subţire de pământ.

- Nici nu-i de mirare. Sunt desprinderi de pământ peste tot, aici treptele sunt surpate şi, după atâţia ani, pământul este moale. Ba nu, simt ceva în nişă ! ţipă Nicuşor.

Ceilalţi se apropiară să lumineze nişa, ivită cam la înălţimea brâului lui Ionică. Cine nu se gândise, măcar o dată în viaţă, la descoperirea unei comori ? Îngrijorat, după o clipă de gândire, îşi aminti de bombele neexplodate din timpul războiului care şi după 40 de

ani explodau. Citise odată că un ţăran folosise multă vreme, drept nicovală, un obuz neexplodat. Pe el îndrepta cuie cu ciocanul, îndoia table. Doar o minune-i salvase viaţa şi gospodăria !

N-apucă să-i pună în gardă pe ceilalţi; Nicu scoase încet o lădiţă din lemn care proteja o cutie neagră, cât o carte de groasă. Curios peste măsură, uită îngrijorarea şi cu gesturi febrile, învârtea cutia pe toate părţile.

- Cred că-i un aparat foto, foarte vechi.

Dan luă cutia, o privi atent şi apăsă o proeminenţă abia vizibilă chiar şi la lumina zilei. Un mecanism interior deschise un capac nebănuit de necunoscători, cu nişte ghidaje nichelate pe el.

- Este un aparat foto *Zeiss*, identic cu cele din pozele demonstrative ale cărţilor mele de specialitate. Uitaţi-vă, aşa i se desface burduful ! Are o optică grozavă şi... încă mai funcţionează ! Încet, deschise capacul din partea din spate.

- Aici, pe geamul ăsta mat se proiectează imaginea. ªtiu că aparatele de felul ăsta pot folosi filme sau plăci fotografice. Numai că... Închise repede capacul. Numai că aparatul este încărcat, are film înăuntru !!!

- Grozav ! Asta este într-adevăr o descoperire dar, nu vreţi să ieşim odată de aici ?!

Ionică îl privi, fără folos cu reproş pe Nicuşor, din cauza întunericului.

- De-ar fi tata acasă ! îşi reţinu un oftat.

- Da' nu ştiţi că şi eu mă pricep la foto ? Cel puţin aşa se spune la şcoala mea.

- Dane, tu chiar crezi că mai poate fi bun un aparat ca ăsta ?

- De ce nu ? Îndrăznesc să spun că nici filmul nu-i compromis.

- Asta-i bună ! După atâţia ani ! De fapt, cine ştie de când stă aparatul acolo ?

- V-am spus, că am cărţi de specialitate. Sunt sigur că aparatul a fost fabricat înainte, sau în timpul războiului. Ionică, eu zic să-l lăsăm aici până se întoarce tatăl tău. Unde-i plecat ?

- In oraş, la liceu. Revine după amiază.

Ieşind din beci pe trepte, deşi fără vorbe, îşi bănuiau gândurile. "Cine-o fi pus aparatul acolo, când şi de ce în beci ? O mai fi bun filmul ? Ce imagini surprinsese ?".Când să iasă la lumină, Ionică vorbi, ca pentru el:

- Ciudat ! De obicei oblonul stă încuiat, ori când am intrat noi parcă n-a fost nevoie de cheie, nu ? Aparatul zace acolo din timpul războiului, ori... Nu-şi continuă gândul, dar băăieţii pricepuseră: cineva

nepoftit ar fi putut intra în beci. Dar pentru ce? Un hoţ fură, nu lasă cadouri, decît dacă-i silit de împrejurări !

Câinii se împrieteniseră însă chiar şi aşa se săturaseră de singurătate şi, văzându-şi stăpânii săreau în sus, se gudurau, se fugăreau întorcându-se repede spre ei.

***

Momentul prielnic pentru a-i povesti tatei întâmplarea se ivi pe-nserat. Ascultând, bărbatul îşi îndreptă ochii spre hambarul sub care era săpat beciul. Acolo Lupu înciudat, alunga muştele care-l ciupeau, rele. Muşca, hăpăind în gol prin aer. Enervat nevoie mare, îşi întoarse botul spre coadă, după o muscă impertinentă. Întorcându-se, coada i se îndepărta. Botul căuta coada, coada-i fugea şi se-nvârtea la început încet, apoi din ce în ce mai repede ! Se vedea că învârtitul nebunesc îl obosea şi-l ameţea. Când se opri, căzu din picioare dar se ridică imediat. Ochii mari, limpezi şi nevinovaţi priveau candid. El nu pricepea de ce râd stăpânii.

- Eu până nu văd, nu cred. Hai, nu te supăra Ionică, cheamă-ţi prietenii cu lanternele lor grozave !

Ceilalţi băieţi erau cu ochii la poartă de mult, de când îl zăriseră pe profesor sosind în sat. Însoţiţi şi de Lupu coborâră iar, cu toţii, treptele beciului.

- Băieţi, descoperirea voastră este într-adevăr senzaţională. Vom lua aparatul şi vom lucra filmul în oraş deşi nu cred să-i fi priit mediul ăsta umed.

- Il developez eu. În laboratorul şcolii am găsit filme mai vechi de zece ani care s-au comportat excelent. De fapt, temperatura scăzută constantă, conservă materialele fotosensibile.

- Bine, dacă eşti sigur că n-o să strici fimul, îţi dăm mână liberă.

- Seara asta îmi voi prepara soluţia revelatoare, fixatorul îl am deja. Mâine spre amiază vom şti dacă filmul este bun sau nu.

- Dar cum vei face pozele ? Îţi trebuie un aparat de mărit, un laborator.

- Filmul este lat, formatul negativelor este 6x9, deci pot fi developate direct, prin contact, fără aparat de mărit. Am făcut asta de sute de ori când eram începător, numai că până la poze, mai avem de aşteptat.

Seara, o mare parte din noapte şi dimineaţa următoare, Dan şi Nicu n-avură un alt subiect de discuţie decît aparatul şi filmul. Când sosiră la el cu pozele încă ude, Ionică stătea la masă.

- A ieşit ceva ? Filmul n-a fost deteriorat? Ce imagini aţi găsit ? Repede, să le vedem !

Imaginile aveau un contrast scăzut, fapt explicabil prin vechimea filmului, dar erau clare. Se puteau distinge în cele mai multe o casă, doi castani mari într-o curte, nişte *acarerturi* din lemn şi-n câteva, nişte oameni.

- Ai reuşit ! Bravo Dan ! Tatăl lui Ionică văzuse musafirii şi, precipitat ieşise din bucătăria de vară, la fel de curios ca şi băieţii. Luă pozele în mână, zăbovind cu privirea insistent, asupra uneia:

- ªtii Ionică, acesta este străbunicul tău !

IV.

Bărbatul era vizibil emoţionat. Chipul bunicului aproape i se ştersese din memorie. Era copil când iarna, pe înserat, bunicul uita grijile gospodăriei şi povestea. N-avea prea multă şcoală, însă viaţa-l învăţase multe. Părintele său voise să-l facă om învăţat, dar degeaba-l trimisese în oraş să urmeze liceul. După nici două luni se trezise cu feciorul acasă: "Tată, bate-mă, omoară-mă, dar învăţatul nu-i de mine!" Părintele îl privise lung şi-ntr-un târziu izbucnise: "Da' arză-o-ar focu de şcoală, parcă n-ăi putea trăi şi fără ea! ªtii să te iscăleşti ? Da ! Eu am învăţat carte în casa lui Vasile Panaite, unde-i casa Mărgăritei. Dumnezeu să-l ierte pe dacălul nostru, că ne învăţa să scriem şi să citim cât să ne putem iscăli, dar ne şi bătea grozav ! Casa lui era mică, ţuguiată, învelită în stuf, cu două odăi; în prima locuia el iar într-a doua

care era cu lut pe jos şi fără podele sus ne învăţa pe noi carte. În mijlocul tindei era o masă mare făcută din scânduri negeluite, lungă cam de zece palme şi lată de trei, aşezată la înălţimea pieptului pe patru ţăruşi bătuţi bine în pământ, iar pe delături erau laiţe, făcute tot din scânduri aşezate pe ţăruşi. Pe masă erau câteva cutii cu nisip iar pe margini, din trei în trei palme erau borte mari, făcute cu sfredelul. În ele era câte un cep din lemn, priponit fiecare cu câte o aţă de masă. În perete, spânzurat de un cui era un băţ; dascălul îi zicea *Sfântu' Neculai*. Cel dintâi lucru pe care-l făcea dascălul când se prezentau elevii la şcoală, era să vorbească despre Sf. Neculai din cui şi de minunile lui, încît de la început vâra groaza în toţi. La şcoala lui nu veneau decît cei cu *dare de mână*, căci dascălul trebuia plătit. Pentru fiecare elev părinţii dădeau cinci irmilici pe săptămână, cu plata înainte pe şase săptămâni. De toţi eram şase elevi începători, da' nici unul nu era mai mic de 14 ani. Ba, unii erau şi mai mari, că le mijea mustaţa. Toţi eram îmbrăcaţi în anterie şi purtam plete lungi. Dintre cei care au învăţat cu mine atunci, nu mai trăiesc mulţi. Eram duşi în tindă şi aşezaţi la masă, fiecare în dreptul unui cui. După asta, părinţii noştri se duceau cu dascălul la crâşmă să-i facă plata şi să bea *adălmaşul*. Mai târziu dascălul revenea roş la faţă, îl lua pe Sf. Neculai din cui şi-l aşeza pe masă, aproape de el. După porunca lui ne sculam în picioare, ca să-l

auzim iarăşi vorbind despre minunile *Sfântului*, apoi începea prima lecţie. Împrăştia nisipul pe toată masa şi la mijloc făcea cu degetul semnul crucii, iar din gură zicea *Cruce ajută !* Netezea apoi nisipul şi ne punea pe fiecare din noi să facem semnul crucii şi să zicem ca el. Două zile nu făcea decît treaba asta !

Tot în prima zi de şcoală, ca să ne arate minunile "Sfântului Neculai", a început cu Neculai a Popei. A scos un cep din bortă, l-a prins pe Năstase de păr, i l-a răsucit, i l-a vârât în borta din masă din dreptul lui, a bătut cepul la loc şi-a început să-l măsoare la spate cu Sfântul Neculai. Nu era chip de scăpare, fiindcă părul era bine pironit de masă. Nici un băiat n-a scăpat de pedeapsa asta !

Aşa era pe atunci.

După aceea, când dascălul se întâlnea cu părinţii şi le spunea de păţărania noastră, ei îi mulţumeau şi-l invitau din nou la cârciumă.

După lecţia cu *Cruce ajută* urma învăţarea pe de rost a buchiilor: az-a; buchie-b; vede-v; glagoli-g; dobro-d; iest-e; juvete-j; nas-n; dzialo-dz; on-o; pocoi-p; raþã-r; slovo-s; tverdu-t; ucu-u; ferta-f; her-h; psi-ps; ot-o; ti-t; sa-s; stea-st; cerfu-ce; iar-a; ier-u; ieri-a; iati-ea; iws-i; iu-iu; iaca-ia; thita-th; cs-cs; gea-ge; in-i; ipsilon-i. După ce învăţam toate buchiile începea să ne arate în ceaslov care erau literele: az, buchie. Aici mergea mai greu şi Sf. Neculai era pus la lucru mai

des. Mergea greu de tot şi era vai de capul nostru, căci dascălul nu ne ierta deloc, ţinea să facem bine ce făceam acolo, în şcoală. Învăţam pe de rost rugăciunile, după rânduiala bisericească iar duminica şi de sărbători ne duceam la biserică. Acolo, alături de strana dascălului nostru ţineam isonul şi cântam. De scris, nici pomeneală. Doar atâta ne învăţa, cât să ştim fiecare, să semnăm. Cu toate astea, dascălul nostru zilnic ne învăţa să fim oameni de treabă, să agonisim cinstit, să fim iertători şi miloşi, să respectăm pe cei mai mari şi să nu facem nimic din ceea ce ne opreşte biserica."

***

Câteva clipe ochii bărbatului priviseră undeva departe, dincolo de fotografie.

- Vă daţi seama băieţi, pozele astea au mai mult de 35 de ani ! Uite, casa cea veche a bunicului era acoperită cu stuf şi era pe atunci, vis-a-vis de asta nouă. Castanii, deşi mai mici, erau tot falnici şi atunci. Se vede lângă poartă adăpostul oilor şi-n dreapta casei, aleea croită printre salcâmi. Pe acolo mergeam, când eram mic, la staulul vitelor. În capătul ei îşi depozita tata porumbul, în coşer. Lăsă poza şi luă alta, privind-o intrigat. Ionică, ăsta-i bunicul tău, vorbeşte cu cineva ! Casa asta o ştiu de când eram mic însă acum, cu siguranţă, nu mai există. Omul cu care vorbea tata este Varduca, paznicul castelului Năeştilor.

V.

Castelul din Onăceşti, fără egal în frumuseţe, rezistase prin ani ascuns după o perdea de copaci înalţi, putând fi văzut de la şosea doar de la cotul râului. Numai cine ştia de existenţa lui, privind atent îi putea zări turnuleţele ţuguiate şi acoperişul roşiatic din ţiglă. Deasupra uşii mari de la intrare, din stejar sculptat, blazonul familiei rezistase în timp între două aplice smălţuite multicolor. Ferestrele înguste ca la bisericile gotice erau împărţite în dreptunghiuri şi pătrate mici, albastre, roşii şi verzi. Pe fiecare perete se păstrase câte un scut albastru, neşters de timpuri, dăinuind din vremea primilor proprietari, cei din familia Năescu. Curtea castelului fusese transformată în ultimii ani într-un parc imens, cu două intrări. Cea din partea de sus a satului avea un mic pavilion pentru portar cu un birou şi două odăi la etaj. Pavilionul avea, asemeni castelului deasupra ferestrei, blazonul familiei.

De la poarta mare din fier forjat, o alee mărginită de arbori seculari cu coroanele unite într-o boltă întunecoasă trecea, până a ajunge la castel, pe lângă un gard interior din piatră, împrejmuitor al bisericii şi a mormintelor familiei vechilor locatari. Plăcile funerare din marmură fină erau sculptate îngrijit şi aveau încrustat sub numele defunctului, acelaşi blazon al Năeştilor. În ultima vreme vegetaţia abundentă, aproape acoperise mormintele. Când fuseseră izgoniţi de

acolo, ultimii descendenţi părăsiseră ţara; cel puţin aşa se zvonise prin sat. De fapt descendenţii erau două surori care pe vremuri, de ziua lor deschideau porţile castelului să-i primească pe toţi copiii satului, în parc. Aveau pregătite mese cu platouri pline cu ciocolată, alune, portocale şi alte bunătăţi. Momentul cel mai aşteptat al acelor zile era mai târziu, când mari şi mici, localnici şi trecători, erau invitaţi în sala mare a castelului. Sărbătorita, îmbrăcată în rochie lungă îi aştepta, de cele mai multe ori sincer emoţionată:

- Vă mulţumesc dragii mei, vă mulţumesc că nu m-aţi uitat nici anul ăsta ! Cei care doriţi, sunteţi invitaţi în bibliotecă să vedeţi colecţia noastră de ceasuri şi tablouri ! Puţini dintre săteni sau copiii lor puteau aprecia la adevărata lor valoare colecţiile, însă-i atrăgeau acolo strălucirea, culorile de care fără să-şi dea seama, aveau nevoie. Intrau astfel în contact cu frumuseţea rafinată, după care subconştientul lor tânjea, ca o compensare pentru viaţa lor modestă. Nimeni dintre săteni n-ar fi putut spune de câtă vreme erau acolo ceasurile şi tablourile şi, adevărul este că nici nu-i interesa asta. ªtiau doar că la castel soseau de multe ori trăsuri sau maşini din oraş care aduceau prieteni şi cunoscuţi de-ai castelanilor, cîteodată ziarişti sau oameni importanţi şi, poate ei vindeau sau cumpărau.

Vara, sosea uneori o rudă despre care sătenii, pentru care castelul şi ocupantele lui erau cele mai importante puncte de interes, nu ştiau mare lucru. Era un copil ciudat cu părul tuns *de tot*, cu fruntea îngustă, ochii înfundaţi în orbite şi buzele mari. Stelian era, probabil, o rudă îndepărtată a uneia dintre surori, care ţinea la el ca la propriul copil.

Cealaltă intrare în curtea castelului era mai aproape de şosea. Şi aici era un paznic într-un pavilion cu turnuleţ şi blazon desupra ferestrei. Paznicul avea un băiat - Constantin - cu care Stelian se înþelegea tare bine. Uneori, cu ºtirea castelanelor, băieþii mergeau la pescuit, rătăcind apoi ceasuri întregi prin pădurea deasă, până la care aveau de mers două-trei ore. Surorile castelane îi îngăduiau multe lui Stelian. Nu-l certau dacă intra cu încălþămintea murdară de noroi lăsând urme pe covoarele persane, nu-i spuneau nimic dacă lua din bibliotecă vreo carte pe care cu siguranþă uita s-o pună la loc, uneori chiar rupând-o, fiindcă-l interesau mai mult pozele colorate. Castelanele sperau că, văzând atâtea cărþi, băiatul le va ºi citi. În bibliotecă, doar de vitrinele din cristal cu zeci de ceasuri de argint, n-avea voie să se apropie. Dar, ca orice lucru interzis, colecþia îl interesa cel mai mult. Uneori, cameristele alarmate îl luau din biblioteca unde căzut pe gânduri, stătea cu ochii fixaþi pe dulapurile din cristal.

- Stelian, te aºteaptã jos Constantin ! Cred cã iar vrea sã mergeþi la pãdure. ªtiu cã asta-þi place, dar te rog, ai grijã. Sunt atâtea pericole acolo !

- Nnuu te tteme, mãtuºã ! Eeu ssunt gggrijuliu ºi nu mmmã ttem de nnnimic !

Stelian era conºtient de greutatea lui în exprimare ºi ocolea compania copiilor de aceeaºi vârstã, ºtiind cã ei neþinând cont de ranguri, ori vor râde de el ori îl vor ignora, neacceptându-l printre ei. Cu bãiatul paznicului era altceva, se ºtiau de mici ºi se acceptaserã unul pe altul aºa cum erau, de la început. Pentru Stelian era singurul prieten, iar Constantin era încântat în sinea lui de apropierea copilului din castelul unde tatãl sãu era un simplu slujbaº.

Dupã ce-au mai crescut, se vedeau din ce în ce mai des. Creºteau amândoi, numai cã altfel. Deºi de aceeaºi vârstã, Stelian rãmãsese cu un cap în urma lui Constantin, fruntea i se îngustase din cauza pãrului care nu-i stãtea cum ar fi vrut el, oricît îl pieptãna. Oamenii din sat îl ocoleau, el suferea, simþindu-se peste tot nedorit. Doar castelanele îl aduceau tot mai des la ele; îi plãcea parcul castelului, fãcea baie în râul apropiat ºi nu renunþase la ºederile în bibliotecã, fiindcã ceasurile aurite îl fascinau. Îºi rugase de câteva ori *mãtuºile* sã-l lase sã le ia, mãcar o clipã în mânã, dar degeaba...

Odatã, când stãpânele erau plecate cu trãsura în oraº, Stelian, rãmas mai mare peste slugi, privi lung uºa bibliotecii ºi-ºi chemã prietenul:

- Cconstantinne, ajutã-mã. Fã aastfel ca sã nnnu fie nnnimeni în ppreajmã !

Ochii îi sclipeau, mâinile îi termurau ºi toatã fiinþa îi trãda nervozitatea. Constantin îi bãnuia intenþiile ºi nu ºtia cum sã procedeze.

- Adddu-mi ttoporiºca de lângã uºa de sssub scãri ! Rrrepede !

- Nu se poate ! Dacã spargi vitrinele, cum vei mai da ochii cu mãtuºile tale dupã aceea ? Vezi cã nu ºtii ce sã spui ?

- Vvoi spune c-au fost hhoþii !

- ªi nimeni n-o sã te dea de gol ? Cu toate astea...

Constantin se gândi o clipã, zâmbi ºi dispãru din bibliotecã. Când reapãru, avea în mânã toporiºca pe care i-o întinse lui Stelian.

-Cum ddde te-ai rrãzgândit ?

-Nu eºti tu prietenul meu ? Mã duc sã vãd dacã nu vine cineva. Dupã ce termini *treba* fã-mi un semn. Voi sta cu ochii þintã la geam ºi mai târziu o sã te duc într-un loc... ºtii, o ascunzãtoare idealã ! ”

“Nici usturoi n-am mâncat, nici gura nu-mi miroase - gândea el. Dacã o sã cobor în curte, se va gãsi cineva sã mã zãreascã, º-apoi

castelanele ºtiu cã Stelian pierde mult timp pe lângã vitrine... Îl voi convinge sã-mi dea ºi mie un ceas - douã, doar îi sunt cel mai bun prieten, nu ?”

Coborî treptele castelului în fugã ºi opri în faþã, pãzind cu ochii aleea principalã. Deodatã auzi poarta deschizându-se ºi huruitul roþilor trãsurii pe pietriº. Se întorceau stãpânele !!! Grãbit îºi vârî douã degete în gurã, dar inutil; nu reuºi sã fluiere ! Trebuia sã facã ceva... Un lucru era sigur: cât erau stãpânele de faþã nu putea intra în castel pe uºa principalã. O rupse la fugã spre partea din spate unde ºtia o altã uºã, folositã mai mult de lucrãtorii de la bucãtãrie. ”Ghinion, este încuiatã ! Dacã-l vor gãsi acolo, le va zice cã eu i-am dat toporiºca, sau cã a fost ideea mea sã spargã vitrinele ! Ce mã fac ?”

Constantin tare speriat, o rupse la fugã prin parc spre bisericã apoi spre locuinþa pãrinþilor, singurul loc în care s-ar fi putut simþi la adãpost. Mama nu se mirã vãzându-l transpirat ºi abia trãgându-ºi sufletul, fiindcã deseori se-ntâmpla sã hoinãreascã prin pãdure, sã se caþere prin copaci, întorcându-se acasã rupt de obosealã.

- Treci la masã !

- Da, vin acuma. Se-ntinse pe pat, îºi scoase colecþia de ilustrate colorate ºi febril rãsfoi o carte încercând sã uite, sã se liniºteascã.

Privea spre castel. ”Or sã mã cheme când vor vedea vitrinele sparte, ceasurile lipsã. Ce sã le spun ? Cã nu ºtiu nimic... Stelian este favoritul lor, pe el nu se vor supãra prea tare. ªi dacã se supãrã... ce treabã am eu... Da, trebuie sã par cât mai liniºtit, n-o sã recunosc nimic.”

Pânã-n searã nu se mai apropie de castel, deºi-l rodea curiozitatea. Reuºise Stelian sã scoatã ceasurile din vitrine, spãrsese cristalul sau, poate, încuietoarea cedase uºor ? Îngrijorarea nu-l slãbea, doar ºi el ºi pãrinþii lui trãiau de pe urma castelanelor, locuiau în clãdirea lor. C-ar fi putut fi plãtiþi mai bine, asta era altceva, nimeni nu era mulþumit la stãpân... Privi iar spre castel. Nu sosea nimeni, nu se auzea gãlãgie, nimeni nu-l chema.

Pe-nserat când mânca împreunã cu pãrinþii, bãtu cineva la uºã. O cameristã îl chema pe paznic, tatãl lui, la castel. Bãiatului îi sãrise inima ! Le-o fi spus Stelian cã din vina “prietenului” furase ? Se ridicã palid de la masã.

- Ce-i cu tine bãiete, nu te simþi bine ?

- Ba da mamã, numai cã mi-e tare somn. Mã duc la culcare !

Femeia îl privea miratã, sã se culce aºa devreme ? De obicei la ora asta abia revenea acasã. Ridicã din umeri ºi-ºi vãzu mai departe de treabã. Deretica prin casã gândindu-se la bãiat. O bucura prietenia lui

cu favoritul castelanelor dar o ºi îngrijora. Oricine i-ar fi comparat l-ar fi vãzut pe Stelian urât, rãmas în urmã faþã de bãiatul ei, care arãta ca un copil obiºnuit. ª-apoi lui îi plãcea sã-nveþe, avea sã dea mai târziu la liceu ºi, asta o bucura tare mult.

Constatin nu putea adormi, ca o vietate speriatã, cu urechile ciulite la orice zgomot din casã. Acuºi se va deschide uºa ºi tata înfuriat, îl va lua la întrebãri, iar a doua zi îºi vor lua lucrurile sã-ºi caute o altã locuinþã. Vizitiul, grãjdarul, femeile în casã se vor uita lung dupã ei. Parcã-i auzea: ”Chiar fiul paznicului sã fure ? În cine sã mai ai încredere ?! ªi dacã-i vedeai pe copii împreunã ai fi zis cã-s prieteni. Ce mai prietenie!... ”

Adormi într-un târziu, cu sentimentul cã-n curând inevitabilul se va produce. Din clipã-n clipã se aºtepta ca tata sã-l trezeascã. Ce-o sã-l mai zgâlþâie...

- Hai ttrezeste-te Cconstanttine, scoalã-te !

- Aoleu, tatã ! N-am fãcut nimic, lasã-mã !

Pe jumãtate încã adormit, îºi acoperi faþa cu mâinile.

- Tatã, nu-s eu vinovatul, crede-mã !

- Ccconstantine, sunt eeeu, eeu, Sssteliann !

Trezit de-a binelea, îl privea cu ochi mari. Cum intrase în camera lui ? Aa, prin fereastra întredeschisã !

- Ce s-a întâmplat la castel ? Te-au prins, nu ?... Vai de mine, noi va trebui sã plecãm de aici, mã omoarã tata !

- Nnnu plecaþi nicãieri. Ssstai sã-þi ssspun.

Cu glas coborât, sã nu-i trezeascã pe cei ai casei, Stelian îl liniºti. Din bibliotecã auzise ºi el la timp trãsura ºi reuºise sã ducã toporiºca la locul ei. Odatã intrate femeile în castel, îl gãsirã aºezat în fotoliu, cu o carte în mânã. Nu spãrsese vitrinele fiindcã lacãtul cedase la prima încercare. Era descuiat, cine ºtie de când ! Pe întuneric, Constantin zâmbea, pe deplin liniºtit.

- Atunci ce-þi veni sã mã scoli acuma, noaptea ?

- Zzziceai cã ºtii uun lloc, un ascunziº pppotrivit.

- Ce-ai reuºit sã... fur... iei ? Credeam cã spaima sosirii mãtuºilor te-a fãcut sã renunþi.

- Nnu ! Am luat ttrei ceasuri galbene, ccred cã din aur ! Uitee-le !

- Cum sã le vãd pe întuneric ?! Stai sã mã îmbrac.

Atenþi sã nu facã vreun zgomot, s-au strecurat afarã prin fereastra cu blazon, dupã ce-au luat cu ei o cutie din tablã în care cineva adusese, odatã, ceai strãin. Pãzindu-se, pitulându-se pe dupã garduri ca niºte rãufãcãtori, s-au grãbit spre malul râului.

- Vezi, aici la cotul râului am descoperit cândva o grotã, o peºterã - nu ºtiu sigur ce-i - dar în ea încãpem numai bine. Stai sã vezi !

Un bulgãre mare din argilã întãritã astupa parþial intrarea. Printr-o deschizãturã aproape invizibilã pentru neºtiutori, se strecurarã înãuntru. Constantin aprinse o lampã portativã micã, pe care de obicei o folosea tatãl sãu când îºi fãcea rondul de noapte. Pânã atunci Stelian îºi urmase prietenul fãrã nici o vorbã.

- Ce-i ccu peºtttera asta, cine-a sãpat-o ºi ccum ai gãsit-o ?

- Nu ºtiu cine a fãcut-o, dar am aflat de existenþa ei de la un cunoscut de-al tatei. Avea odatã musafiri niºte oameni bãtrâni, nu-i ºtii tu. Unul, Barna parcã-i zicea, povestea cã-n copilãrie un moº de-al sãu era *bandit* - un fel de haiduc adicã - ºi jefuia gospodãriile mai înstãrite ºi oamenii pe care-i prindea noaptea prin locuri pustii. Îl cãutau poterele însã când sã-l prindã, parcã intra în pãmânt.

- Aha ! ªi cchiar în pppãmânt intra, nu ?

- Da, intra aici pânã i se uitau grozãviile. Umbla prin toatã þara, de aceea l-au prins greu.

- Dddeci n-a sscãpat.

- Nu. Când l-au prins, l-au þinut fãrã apã ºi hranã o sãptãmânã, doar o spune unde-ºi pitea prãzile.

- ªi-o fi ssspus ?

- Din câte ºtiu eu, nu !

În întuneric, ochii lui Stelian sclipeau mai puternic.

- Aaa... Sã ºtii cã am mai cãutat ºi eu pe aici .Am dat deoparte pietrele, am sãpat peste tot... degeaba. N-a mai rãmas nimic; deacuma însã... Arãtã cutia de ceai cu ceasurile învelite în cârpe ºi hârtie, sã nu le ajungã umezea

- Ce-o sã fffacem cu eele ?

- Aºteptãm momentul potrivit ºi le vom vinde pe bani buni... Mai poþi aduce ºi altele ?

- Hmm ! Cccred cã dda.

Aºa avea sã fie. Când rãmânea singur acasã deschidea vitrinele, micºorând mereu colecþia de ceasuri. Sfãtuit de Constantin, Stelian lua ºi din bijuteriile de familie vechi ale Nãeºtilor, ba chiar ºi tablouri. Scotea pânzele din rame, le fãcea suluri, le înfãºura în hârtie ºi pânzã ºi le ducea la ascunziº. Schimba de faþã cu *mãtuºile* locurile tuturor tablourilor din bibliotecã, de aceea nimeni nu se mai întreba unde-i o anumitã picturã, dacã nu mai era la locul ºtiut de mai înainte. Probabil era mutatã pe peretele din dreapta, mai sus, sau poate pe peretele din spate, mai jos...

***

Peste sat, peste oamenii lui, timpul lãsase amprente adânci. Castelanele se gârboviserã, Stelian ºi Constantin crescuserã, mulþi localnici bãtrâni odatã nu mai erau, dar apãruserã alþii. Doar soarele ºi cerul rãmãseserã la fel ca întotdeauna peste Onãceºti, poate ºi castelul. Zidurile abia i se mai zãreau din drum, printre copacii cu frunziºul mai des, acum. Rãzboiul lãsase ºi urme invizibile cu ochiul, în sufletele oamenilor. Ca ºi cum nenorocirile de pânã atunci nu fuseserã destule pentru ele, a venit ºi ziua în care castelanele au fost alungate din ctitoria înaintaºilor familiei Nãescu.

Împrejmuirea din jurul bisericii fusese dãrâmatã însã nimeni nu-ndrãznise sã se atingã de plãcile din marmurã albã ale mormintelor cu blazon. Oamenii satului, deºi trãiau de veacuri în înþelegere cu castelanii, aþâþaþi de mesageri veniþi de cine ºtie unde din þarã, i-au alungat pe oamenii cu stare de acolo. Cea mai în vârstã dintre castelane, cu banii luaþi pe bijuteriile pe care le putuse salva, plecase din þarã pentru totdeauna. Sora mai micã, împreunã cu Stelian a luat drumul pribegiei, nimeni nu ºtia încotro. Nu mai era pentru nimeni un secret, dar nici nu mai interesa pe nimeni, faptul cã Stelian era fiul ei.

În tinereþe castelana frumoasã se îndrãgostise fulgerãtor, împotriva vointei pãrinþilor, de un þigan chipeº, ca-ntr-o poveste de demult. Bãtrânii credeau cã farmecele þigãncilor o fãcuserã sã-ºi piardã

capul, într-un moment de rãtãcire. Aºa se nãscuse Stelian, dintr-o legãturã vinovatã, nedorit nici de mama lui care-ºi deschisese ochii, dar prea târziu. Femeia tânãrã voia sã-ºi pãzeascã fiul de ochii strãinilor dar ºi de neamurile care n-aveau sã-i ierte niciodatã rãtãcirea de-o clipã.

Cu câteva sãptãmâni înainte de-a naºte, plecase în strãinãtate. Odatã revenitã în þarã ºi-a încredinþat copilul unei perechi de oameni tineri, sã i-l creascã. Pe numele falsului tatã trimitea lunar bani destui, încît copilului nu i-a lipsit niciodatã nimic. Avea mereu jucãrii, haine frumoase ºi încãlþãminte bunã. De ziua lui primea vizita unei doamne misterioase, pentru el, frumoasã, care-l sãruta ºi-l privea lung, tot mai convinsã cã n-avea sã fie nicidatã ca ceilalþi copii. Era urât, cu fruntea îngustã ºi buzele groase, era bâlbâit... Mama lui ofta, însã oricît o durea inima, era fiul ei ºi trebuia sã-l accepte aºa cum era.

Când s-a fãcut mai mãricel a început sã-l cheme la castel, fãrã a-l lãsa sã bãnuiascã, mãcar o clipã, cã-i era mamã.

Temându-se de nenorocirile rãzboiului, care ar fi putut fi crunte pentru el, când vremurile au început sã se tulbure, l-a oprit definitiv acolo. Nenorocirea mamei a fost ºi mai mare când a fost obligatã sã pãrãseascã castelul ºi traiul bun de pânã atunci. Se temea mai mult pentru bãiatul care dupã cum arãta, sigur n-ar fi stârnit mila nimãnui.

Sora mai mare plecase din sat, luând calea străinătãþii. Ultima descendentã a familiei Nãescu fugise de teama rãzbunãrilor fãrã motiv, la o mãnãstire; în ce colt de þarã, nu se ºtia. De fapt, nici un localnic n-ar fi putut spune dacã ea reuºise sã ºi ajungã undeva...

VI.

Gara este pentru un oraº, ca titlul pentru o carte. Când vezi o clãdire masivã, cu geamuri multe, cu trepte largi pline de lume forfotind ca-n bâlci, când peronul este plin de ghiºee, cãrucioare care umplu sau golesc vagoanele pentru bagaje, când pasajele subterane duc spre zeci de peroane mai mici, eºti cu siguranþã într-un oraº mare. Când numele localitãþii este scris cu albastru pe o tablã albã, când pe peron vezi douã-trei bãnci goale ºi un unic personaj - veºnicul ºef de garã - þeapãn, important ºi transpirat sub cozorocul negru lustruit, cu paleta rotundã în mânã, sigur eºti în gara unei staþii ocazionale.

În oraºul R. N. gara nu avea zeci de peroane, dar nici doar douã-trei bãnci. Clãdirea veche de aproape o sutã de ani fusese în timp, dispecerul multor destine. Acolo puteai doar sã-þi închipui motivul grabei unui domn, zorit nevoie mare, pe peron. Poate era tare îngrijorat fiindcã avea pe cineva bolnav ºi era panicat de perspectiva pierderii trenului, poate fiind proaspãt pensionar pleca în primul voiaj în care nu mai avea grija unor lucrãri lãsate neterminate sau amânate la serviciu,

până nu de mult. Acum poate pleca oricând să-ºi vadă copilul student, poate face ce nu putea înainte, să plece pentru cumpărături în oraºul apropiat. Poate, poate...

În gară, lume amestecată. Oraºeni aºteptând trenuri sau grăbindu-se spre casele de bilete, oameni de la þară pe care sigur îi recunoºti dupã haine ºi bagaje. Grupaþi, niºte þigani cu þigăncile lor îmbrăcate în fuste înflorate ºi vestoane bărbăteºti uzate, cu mânecile destrămte, vorbesc răstit pe peron. O þigancă bătrână, peste măsură de grasă, îºi opreºte mersul legănat să ºadă pe o boccea improvizată - bagajul ei de călătorie. Părul cenuºiu, despărþit într-o cărare aproximativă pe mijlocul creºetului, cât nu-i este prins în două cozi lungi lăsate pe piept, îi este în mare neorânduială. După ce s-a aºezat tace, cu privirea aþintită, cine ºtie unde.

Alături stau þiganii îmbrăcaþi în haine negre din piele. Unul îºi mângâie mustaþa subþire care i se continuă, de o parte ºi de cealaltă a gurii, până i se uneºte iar sub bărbie. Altul ºi-a pus mâinile în ºolduri ºi-ºi þine haina pe umeri. Mânecile îi atârnă goale. Are o pălărie, tot neagră, cu o pană coloratã înfiptă în panglica latã. Vorbeºte răstit cu un altul ºi, din cauza tonului ridicat zici că se ceartă tot timpul.

Trec pe lângã ei parcã fãrã a-i vedea, oameni de la þarã. Au cumpãrat pui mici de gãinã sã ºi-i ducã acasã în cutii din carton, gãurite sã nu-i sufoce.

Militarii de pe peron par indiferenþi.

O domniºoarã cochetã, cu pãrul îngrijit, are o eºarfã înfãºuratã în jurul gâtului. Pare absentã la vacarmul din jur. Un om între douã vârste se apropie de ea nesigur pe picioare, o întreabã ceva. Femeia zâmbeºte - omului îi scãpase din mânã o sticlã goalã de ºampanie. Sticla sare de câteva ori pe gresia maronie de pe jos ºi pânã se opreºte, face un zgomot infernal... Nu departe, o femeie merge în pas alert. I se zãreºte pãrul prins într-un coc, ca înt-un turban. Are un aer obraznic, vulgar când trage din þigara pe care-o strânge afectat, între degete. Un om îmbrãcat în haine cenuºii duce pe umãr un bãþ lung, de capãtul cãruia are legatã o lãdiþã din scânduri rare. Înãuntru, pui albi cu piciorele lungi. Când pãºeºte cutia se leagãnã ºi puii vin grãmadã unii peste alþii, când într-o parte când în cealaltã. Piciorul unuia a ieºit printre scânduri ºi cãutând un punct de sprijin, laba cu gheare mari bate neputincioasã aerul.

Când omul iese din garã, piciorul puiului încã mai cãuta uin loc tare, stabil...

VII.

Sosirea trenului în gară îi face pe toti atenþi. Nici nu s-ar putea altfel, la câtă gâlăgie face. Huruitul roþilor pe ºine este aproape insuportabil, iar locomotiva parcă se prăbuºeºte peste peron. Când se opreºte, maºinăria răsuflă parcă uºurată. Imediat călătorii sosiþi răzbesc, unii spre pasajul subteran, alþii spre clădirea gării în faþa căreia aºteaptă taxiurile.

Un bărbat înalt îºi lasă geamantanele elegante pe peron. Ochii îi iscodesc în stânga ºi-n dreapta încercând să recunoască locurile. Păºeºte într-un târziu spre parc; în faþa intrării se opreºte, iar nehotărât. Se-ntoarce spre gară ºi urcă într-un taxi.

- În centru ! Vreau să merg la un restaurant bun.

ªoferul îl priveºte o clipă. Accentul necunoscutului îl intrigă ºi, ca să se lămurească, întreabă:

- Doriþi să mergeþi la un hotel, poate? Nu prea cunoasteþi oraºul nostru, aºa-i?

Străinul, cu ochii minþii vedea totul ca-n urmă cu mulþi, mlþi ani; câþi or fi trecut ºi când, cine mai ºtie. Aici, în locul blocurilor acestora era un cartier de case, case mari sănătoase, cu grădini în faþă, cu alei mături ºi stropite în fiecare dimineaþă. Curþile erau împrejmuite cu garduri din fier forjat. Bombardamentele din timpul războiului se vede că distruseseră multe clădiri arătoase, numai că nici

cele rãmase nu scãpaserã mai târziu, de furia construcþiei de blocuri, blocuri sãrace, toate la fel de prost finisate, fãrã pic de verdeaþã în faþã.

În casa aceea mare, sediul unui muzeu de artã acum, se petrecuse o dramã de care el, Constantin Varduca, nu era strãin; de fapt nu el, ci tatãl lui. Casa mare, robustã, avea în mijloc un salon cu luminator deasupra. Acolo, în vremurile bune se adunau notabilitãþile oraºului ºi petreceau nopþi întregi. În zilele de înaintea petrecerilor, bãieþii de la cramã, carmangerie ºi pescãrie veneau încãrcaþi cu pachete ºi butoaie de toate mãrimile.

Nimeni n-ar fi putut spune când ºi de unde sosise în oraº baronul Bamberg, stãpânul casei.

Constantin îºi amintea cã tatãl sãu îi mãrturisise cã adevãratul nume al *baronului* ar fi fost *Barna* ºi cã ar fi moºtenit averea de la tatãl sãu, care pe vremuri ar fi fost un fel de haiduc, dar nu putea fi sigur. Baronul era un personaj ciudat: înalt, uºor adus de spate, era chel însã pãrul de la spate îi era foarte lung. Purta o mustãcioarã neagrã, subþre, ºi-ntotdeauna avea pantaloni cu vipuºcã, strânºi pe picior ºi cizme înalte pânã la genunchi. Când ieºea pe strãzile oraºului la plimbare, toþi oamenii oraºului, tineri sau bãtrâni, fie cã-l cunoºteau fie cã nu, îl

salutau respectuoºi. El înclina uºor capul ºi involuntar îºi ridica ºi-ºi agita în aer bastonul cu mãciulia din fildeº sculptat.

Baronul nu avea familie, singurii lui oameni de încredere erau Malancea-bucãtarul ºi administratorul Varduca, unchiul lui Constantin.

Comisarul Manase era deseori poftit în casa baronului sã joace cãrþi ºi sã goleascã împreunã sticlele de vin, una dupã alta. Uneori sosea acolo ºi dirigintele poºtei, împreunã cu câþiva ofiþeri de la comenduirea garnizoanei. Manase se simþea bine în casa baronului numai cã, atenþionat de superiori, într-o zi a început sã-ºi punã niºte întrebãri. De unde avea Bamberg atâþia bani ? La Bancã nu cãlca niciodatã, asta însemnând cã avea banii dosiþi pe undeva prin casã sau poate vreun curier necunoscut i-i aducea ? Dar de unde ?

Într-o searã care pãrea ca oricare altele, pe când ziua renunþa la supremaþia asupra strãzilor oraºului, s-a aprins lumina în salonul mare unde desigur, masa era pregãtitã pentru jocul de cãrþi. Invitaþii erau obiºnuiþii casei: comisarul Manase, administatorul Varduca ºi doi ofiþeri. Pe mãsurã ce se încingeau spiritele surescitate de ºansã sau nenoroc, se goleau ºi sticlele de vin. Dacã cineva s-ar fi uitat pe fereastrã, ar fi vãzut profilul baronului aplecat deasupra mesei, cu monoclu la ochi ºi cu o þigarã uitatã în colþul gurii. Într-un târziu, când musafirii se ridicarã sã plece totuºi pe la casele lor, Bamberg obosit,

fãrã a lãsa cãrþile din mânã, se apropie de geam ºi dãdu draperiile într-o parte:

- Ce întuneric urât... A ºi plouat ! ªtii ce, Varduca ? În seara asta sã ne amintim de anii tinereþii ! Rãmâi la mine ºi ne-om ocupa de sticlele astea, care zac în beci de demult !

Administratorul zâmbi a aprobare. Era bucuros sã lase jocul fiindcã fusese tare preocupat sã nu-ºi trãdeze îngijorarea: îi lipsea un as din mânã, º-ar fi putut pierde tot ce câºtigase pânã atunci. Lãsã cãrþile jos, rãsfirate în evantai ºi se aplecã, aparent indiferent, peste sfeºnicul aurit în care ardea o lumânare sã-ºi aprindã o þigarã.

Rãmaºi în doi, baronul ºi administratorul au vorbit ºi au bãut pânã târziu dupã miezul nopþii. Varduca s-a culcat în încãperea de la intrare iar baronul, ca de obicei, în dormitorul mare. Într-un târziu, niºte umbre întunecate au înconjurat casa, apoi s-au furiºat spre uºã, forþând-o. Comisarul Manase, ºtiindu-l pe baron singur pe lume, fãrã moºtenitori care sã-l plângã când n-o mai fi, îi pusese gând rãu. Era pãcat sã se risipeascã atâta avere de pomanã... Împreunã cu un complice plãtise slugile din casã sã nu audã nimic în acea noapte, dar nu-ºi închipuise cã baronul nu era singur. Primul peste care a dat a fost Varduca. În desperare de cauzã, când a fost luat prin surprindere, nefericitul administrator ºi-a tras plapuma peste cap, numai cã Manase

voia sã-l jefuiascã pe baron ºi nu dorea martori. L-a ucis fãrã milã, dupã care l-a înjunghiat pe Bamberg, devastându-i dormitorul. Dupã cum avea sã declare mai târziu în faþa anchetatorilor, cãuta casa de bani... N-a gãsit-o.

A doua zi, dupã ce ºi-a limpezit minþile, s-a predat ºi ºi-a recunoscut crimele. Cuþitul ºi hainele pline de sânge le aruncase într-o fântânã. Puþin a lipsit sã nu se arunce ºi el, fiindcã ºtia ce avea sã-l aºtepte. Constantin îºi amintea ca prin vis petele de sânge de pe podeaua din dormitorul baronului. Dar asta fusese demult...

Zãbovi cu privirea asupra altei case. Era cu vreun metru mai sus faþã de nivelul strãzii ºi avea uºa de la intrare într-un cerdac mare, închis cu sticlã coloratã. În stânga aleii, dinspre poartã spre casã, erau arbori fructiferi mici, cu crengile întinse pe spaliere. Aici, pe vremuri locuia un negustor evreu care fusese bogat, dar nu avusese parte de nici o bucurie. Fiul mai mare i se îmbolnãvise de tuberculozã osoasã ºi boala îi chinuise pe toþi cei din familie, aproape la fel de mult. Negustorul avea un magazin de porþelanuri pe o stradã apropiatã. Oferea bibelouri, vase din porþelan fin ºi marfã adusã direct din Orient. Nu refuza pe nimeni, gãseai la el orice, dacã aveai rãbdare sã aºtepþi. Comanda covoare, chiar ºi mobilier pretenþios din mahon sau abanos. Dacã doreai bijuterii, trebuia sã-i explici amãnunþit ce cadou voiai sã-i

faci soþiei, logodnicei sau oricui altcuiva, mergea la Poºtã, lua legãtura, numai el ºtia cu cine, ºi-n cel mult o lunã primeai marfa. Câºtiga mult însã cheltuia enorm pentru fiul bolnav. Ce nu fãcuse pentru el ! Adusese acasã, cu bani grei, cei mai buni doctori ai timpului. Toþi veneau, stãteau douã-trei zile în oraº pe cheltuiala negustorului, îl consultau pe bolnav, de cele mai multe ori ridicau din umeri ºi plecau. Tatãl, necãjit de neputinþa ºtiinþei de atunci ºi-a trimis bãiatul în strãinãtate cu un vagon special, în staþiunile cele mai vestite ale lumii. În ciuda bolii necruþãtoare care-l supunea la chinuri de nedescris, bãiatul ajuns la peste douã zeci de ani, scria. Scria tulburãtor, având o viziune specialã asupra vieþii, filtratã de suferinþã. Se arãta resemnat cu soarta lui ºi de-ar fi putut, ar fi preluat toatã partea de durere, de orice fel, a mamei,
fraþilor ºi surorilor lui. Murise imediat dupã ce împlinise 30 de ani.

Negustorul, dupã rãzboi ºi-a transformat bunurile în bani. Ca sã-i poatã scoate din þarã - voia sã se stabileascã în strãinãtate - i-a încredinþat unei cunoºtinþe. Înþelegerea fusese sã se întâlneascã cu respectivul într-o capitalã europeanã, unde sã-ºi recupereze banii, numai cã fostul prieten i-a întors spatele... A fost picãtura care a umplut paharul necazurilor negustorului, cãreia nu i-a rezistat.

Nemaiavând cu ce-ºi întreþine familia, s-a aruncat în gol de la ultimul etaj al unei clãdiri înalte !

Lângã hotelul oraºului, domina piaþa o construcþie impunãtoare, cu trei nivele. Fusese ridicatã, la vremea ei, cu mult bun gust, rafinament arhitectonic dar ºi cu mulþi, foarte mulþi bani. Lângã uºa masivã din lemn sculptat, o placã din marmurã anunþa cu litere aurii, cã de acolo plecase un mare dirijor român, a cãrui faimã trecuse graniþele þãrii, odatã cu însuºi muzicianul. Nu i-a fost dat sã-ºi mai revadã vreodatã oraºul natal, cu atât mai puþin casa.

Nu, nu putea fi dãrâmatã nici casa care copia, la scarã redusã, castelul din Onãceºti. Era**,** asemeni originalului, amplasatã într-un parc cu alei pietruite, mãrginite cu bãnci vopsite în roºu ºi verde. Peste gardul înalt din fier forjat se vedeau întinse la uscat pe sârme, pijamale, cãmãºi ºi prosoape identice.

Uneori poarta mare se deschidea sã lase în curte maºina cu alimente. Acolo era Cãminul Spital de Boli Cronice, sau *Cãminul de Bãtrâni*, impropriu numit aºa fiindcã adãpostea ºi tineri. Mulþi nãpãstuiþi de soartã veniserã pe picioarele lor ºi ieºeau între patru scânduri...

Acolo îºi trãiau ultimii ani ºi oameni singuri, sub supraveghere medicalã continuã. Pentru cine venea din afarã, toþi internaþii pãreau

identici. Erau niºte destine întrerupte datã cu internarea, privitã cu compasiune, doar din exterior. Trecãtorii ziceau: ”Sãracii, nu mai aºteaptã nimic de la viaþã”, sau: ”Decît sã ajungi aici, mai bine... ”

În realitate nu era aºa. Ca-n orice comunitate omeneascã ºi acolo se stabiliserã ierarhii, grupuri dupã nivelul de culturã, dupã vârstã sau dupã natura afecþiunilor. În plus, numai cei dinãuntru ºtiau cât de grea era internarea, numãrul locurilor fiind limitat de capacitatea spitalului.

O profesoarã pensionatã de zeci de ani, îi mulþumea zilnic lui Dumnezeu cã nu mai era obligatã sã stea singurã în garsoniera ei. Colindase mult în tinereþe, prin cele mai reprezentative þãri pentru turism, pe toate continentele. Îºi plimbase paºii pe strãzile principalelor capitale ºi vãzuse marile muzee ale lumii. Pentru ea conta autoinstruirea, considerând cã cine cãlãtorea îºi deschidea orizonturi nebãnuite.

În cancelaria ºcolii pe când era *activã*, la o cafea cu prietenele, la orele de dirigenþie, susþinea mereu: ”Cine cãlãtoreºte are totul. Hainele ºi încãlþãmintea se uzeazã, mâncarea scumpã îþi dã satisfacþii de-o clipã, o casã mare îþi cere bani pentru întreþinere, cãrþile te bucurã pe moment. Singurul lucru cu adevãrat important este sã cãlãtoreºti”.

Apropierea vârstei pensionării o schimbase. Din ce în ce mai rar povestea despre cãlãtoriile ei, ºi-n clasã la orele de dirigenþie, încerca ceea ce nu fãcuse niciodatã: sã se apropie definitiv de sufletele copiilor.

Cu ochii minþii se vedea peste câtiva ani...

***

Dimineaþa, în garsoniera ei liniºtitã, soarele pãtrundea printre frunzele dese ale castanului. Sunã telefonul.” Da dragii mei, eu sunt, abia m-am sculat; unde mã invitaþi ? A, sã mergem la munte... Cum sã nu, vã aºtept peste-o orã!”. Erau câþiva dintre foºtii elevi, din urmã cu douãzeci de ani. Sâmbãta, dupã ce-ºi bea cafeaua, sunã cineva la uºã. Surprizã !

- Bunã dimineaþa, domniºoarã profesoarã ! Nu vã lãsãm nici azi în pace. Mergeþi cu noi la un film ? ªi încã ceva: mâine este un spectacol cu o trupã bunã. Dacã aveþi alt program, anulaþi-l, fiindcã v-am luat bilet !

O invitaserã cu ei un bãiat ºi o fatã care fuseserã prieteni, de la prima pânã în ultima clasã de liceu. Terminaserã aceeaºi facultate, se cãsãtoriserã ºi dupã atâþia ani nu-ºi uitaserã profesoara !

Înainte de Revelion telefoanele o înnebuneau. Foºtii colegi o invitau, care mai de care, sã petreacã ultima zi a anului împreunã. Se

uitã în oglindã. Nu, încã nu era bãtrânã... Ridurile aratau doar maturitatea iar pãrul cãrunt îi dã atâta distincþie !

Se simþea bine în locuinþa ei. Nimeni nu-i deranja cãrþile sau vitrina cu suveniruri din cãlãtorii. N-ar fi acceptat niciodatã ca altcineva sã-i ºteargã praful de pe tablouri. Pe spatele fiecãruia erau, doar pentru ea, dedicaþiile autorilor - pictori foarte cunoscuþi - când era ea tânãrã. Unul dintre ei, dupã ce se cãsãtorise, din cauza celor trei copii care au venit mai târziu, se mutase la þarã, unde avea o curte mare ºi aer curat pentru ei.

Dacã nu avea musafiri ºi era prea obositã pentru încã un sfârºit de sãptãmânã de petrecut împreunã cu foºtii elevi, se aºeza în fotoliu în faþa geamului deschis. Pe mãsuþã îºi punea aproape telefonul ºi casetofonul, ibricul cu cafea ºi þigãrile. Se aºeza comod pentru distracþia preferatã: rãsfoia albumele cu fotografiile din tinereþe. Uite, aici era la Roma, dincolo la Paris !

Cea mai mare satisfacþie a avut-o vizitând Australia. În fotografia asta dã mâna cu un cangur ! A fost extraordinarã descoperirea Chinei ºi Japoniei. Acolo ai ce vede ! Uite, ea pe Marele Zid !

***

Ultima zi de ºcoalã a fost mai degrabã emoþionantã decît frumoasã. I s-au dat flori, elevii i-au recitat, colegii i-au urat sãnãtate ºi viaþã lungã. Seara, dupã ce-ºi aranjã florile, strânse ceºtile de cafea ºi rãsturnã scrumierele, rãmase o clipã pe gânduri. Chiar nu va mai merge mâine la ºcoalã ?! Inima începu sã-i batã mai repede. Dar... ce va face ? Se liniºti repede; cum ce, doar de atâta vreme voia sã-ºi facã ordine în casã, sã-ºi aºeze cãrþile, sã-ºi claseze albumele cu poze...

Dupã vreo douã-trei zile garsoniera îi era curatã, cãrþile îi erau aºezate frumos în bibliotecã. Voind sã ia puþin aer, ieºi în faþa blocului.

Uite, vine Radu care-i fusese elev ºi-acum este student. ªtia cum sã-i vorbeascã, doar îi citise ºi el pe Hegel, Kant, ºtia despre marii colindãtori ai lumii ! Tocmai voia sã-i expunã pãrerea ei, cã nu Columb descoperise America, numai cã bãiatul n-avea timp sã stea la taclale, ca atunci când era copil. ªi-l amintea de când purta pantaloni scurþi...

Uite o altã vecinã, tot studentã. Îi rãspunse la salut. ªi ea-i fusese elevã.

- Bunã Monica ! ªtiai cã s-au fãcut primii paºi spre televiziunea în relief ? Am auzit la *ªtiri* cã-n curând telespectatorii vor putea mângâia pãrul actorilor, vor putea pipãi mãtasea decorurilor. Aparatele

TV vor fi dotate cu o cutie - depozit de substanþã - care va materializa ceea ce acum este doar imagine !

- Da ?! N-am auzit. ªtiu însã cã ce-a fost vis cândva, acum poate deveni realitate. Mã scuzaþi vã rog, mã aºteaptã cineva în oraº ! Trebuie sã plec...

- A da, da... Stai numai puþin! Nu mai am ce citi ºi cãrþile de la bibliotecã sunt murdare, rupte...

- Ce fel de literaturã vã interesează ?

- Cãrþile poliþiste, cu *pac-pac* ! O privi amuzatã, cu un zâmbet complice. Îmi plac emoþiile tari... ªtii... vreau sã te întreb ceva. Vocea-i devenise gravã. Eºti liberã sã-mi rãspunzi, sau nu. În ce an de studiu eºti la facultate ? Aha, în trei... Eºti mulþumitã la Filologie, da ?... Iartã-mi indiscreþia; ai vreun prieten ? Anii tinereþii zboarã aºa de repede ! Parcã ieri eram ca tine, tânãrã, frumoasã, dar am fost egoistã... Te rog, trãieºte-þi viaþa cât mai intens ºi mai ales, fã astfel încât mai târziu sã nu regreþi nimic...

***

Toate astea rãmãseserã în urmã. Aici la *Cãmin,* avea lumea ei de amintiri. Uneori vorbea cu o doamnã, tot în vârstã, care-n tinereþe fusese cãsãoritã cu un inginer, un om important. Când a rãmas vãduvã s-a angajat la o ambasadã stãinã, unde-ºi putea

valorifica cunoºtintele lingvistice. Atârnase mult în decizia de a fi primitã acolo, educaþia
ei aleasã. ªtia engleza, franceza, germana ºi era idealã pentru departamentul *Relaþii cu publicul.*

Dupã aceea era nelipsitã pe la recepþii somptuoase, însoþise delegaþii strãine ºi dormise în hoteluri luxoase, pânã într-o zi... La pensie se retrãsese în oraºul soþului unde neavând urmaºi, alesese între singurãtatea în vreun apartament ºi viaþa în comun. Gesturile ei trãdau nobleþea ºi, ca o recunoaºtere târzie a celorlalþi internaþi faþã de doamna distinsã, cu pielea întinsã pe oasele feþei, pãr rar ºi ochi încercãnaþi adânciþi în orbite, acum, fotoliul de pe hol îi era rezevat în permanenþã.

Uneori doctoriþele ºi asistentele îi invitau pe toþi *pensionarii* în camera lor de primire. Bãtrâna doamnã, emoþionatã, se îmbrãca într-o elegantã toaletã de searã, trãgea husa de pe pian, se înclina în faþa celor zece rânduri de scaune ºi, uitând de ea, cânta.

Dupã spectacol ochii îi strãluceau ºi pãrea mai tânãrã cu douãzeci de ani. Despre Schubert, Chopin, Enescu sau Ceaikovschi putea vorbi ore în ºir, dar nu prea avea cu cine...

La spectacolele ei nu veneau toþi internaþii. Unii erau netransportabili, alþii nu înþelegeau la ce bun să asculþi muzicã. Nu toþi cei de acolo erau bãtrâni, fiindcã tragedia nu alege vârsta.

Un arhitect de vreo 30-40 de ani, înalt, voinic, suferise un accident de maºinã cu patru ani în urmã, pe când pleca în concediu cu familia, soþia ºi un bãieþel. Fusese de ajuns un singur moment de neatenþie ca maºina sã-i derapeze. Într-un ultim moment de luciditate trãsese de volan sã-ºi ferească soþia, aflatã în dreapta. Când se trezise la spital, i se spusese cã intrase într-un copac. Întrebase despre copil ºi mama lui. Atunci, cu toatã nenorocirea ºi atmosfera aceea de spital, l-a copleºit o mare bucurie. Amândoi erau acasã, scãpaserã numai cu spaima. Era aºa de bucuros încît uitã sã întrebe ºi de starea lui - era imobilizat cu faþa în sus pe pat, piciorul stâng îi era în ghips. Mai târziu i s-a spus cã suferise un accident grav al coloanei vertebrale.

- Voi rãmâne paralizat, ce se întâmplã cu mine ?

Medicii nu i-au ascuns adevãrul: putea rãmâne paralizat toatã viaþa, sau nu... Acum se deplasa încet, sprijinit într-un baston ºi-ºi aºtepta vindecarea. Familia îi rãmãsese în celãlalt colþ de þarã. Cât îi trãiserã pãrinþii stãtuse la ei, dar de când i se prãpãdiserã amândoi, hotãrâse sã-ºi înfrunte singur destinul. Fãrã însoþitor permanent nu putea trãi ºi-apoi soþia trebuia sã plece la serviciu... Odatã pe lunã ea îl

vizita, împreunã cu copilul. Îl încurajau, vorbeau cu el, apoi plecau. Adevãrata lui speranþã de viaþã aºa se prelungea: de la un început de lunã la altul, numai cã simþea ceea ce demult nu credea cã-i adevãrat: ochii care nu se vãd, se uitã.

VIII.

Cel mai ciudat dintre internaþi era negricios, avea fruntea îngustã ºi era bâlbâit. Dorea sã fie respectat de toatã lumea dar nu-ºi putea argumenta pretenþia. Poate fãcea parte dintr-o familie nobilã, dar care-o fi fost aceea, n-ar fi putut spune. Nici împrejurãrile în care ajunsese acolo, în *Cãmin*, nu le ºtia.

Perioada copilãriei îi era scunsã ca dupã o perdea parcã. Deºi uneori avea impresia cã mintea i se lumina, imediat cu privirea aþintitã în gol, dãdea din mânã dezamãgit. ªi de data asta imaginile estompate, chipurile neclare din memorie se îndepãtaserã. Uneori vorbea prin somn, neânþeles, din cauza bâlbâielilor.

Colegul lui de camerã, Valicã, fusese internat de un agent social, demult. Avea faþa prelungã, pãrul mereu vâlvoi ºi ochii mari, rotunzi. De-o bucatã de vreme era foarte atent la somnul colegului negricios. Dupã ce stingea lumina, rãmânea treaz, ascultând.

- Nnnu, nnnu-mi luaþi ceasssurile ! Mmamma mea ? Tttu eºti mmmama mmea ?!... Eu ººtiu unde-i cccomoara... ccomoarra...

Ascultând, Valicã se transforma, nu mai era zãpãcitul de înainte. Privea þintã patul vecin ºi-ºi zguduia bine colegul:

- Scoalã-te mãi ! Te cheamã Stelian, aºa-i ?

- Ce, ccum ? Cccum ai zis ?!... Ssstelian ?

- Ai vorbit prin somn. Aºa te strigau ai tãi, nu ?

- Zzãu, Ssstelian, Sstellian ?! Sstai!... Mmmi-aduc amminte... Ddda, ººtiu !!!

IX.

Vãlul întunecat parcã i se ridica de pe ochi. Se vedea el, împreunã cu castelana, mergând pe jos. Nu înþelegea de ce toþi cei din castel erau obligaþi sã-l pãrãseascã, nici mãcar angajaþii nu mai aveau ce cãuta acolo !

Înfricoºatã de soarta pe care n-avea cum o ghici, femeia de lângã el îl mângâia, îngrijoratã, pe frunte:

- Stelian, trãim vremuri grele. Eu sunt femeie ºi sunt mai slabã, nu ºtiu dacã voi suporta grozãviile care se petrec
acum, despãrþirea de casa noastrã... Pânã acum i-am ajutat pe cei necãjiþi, chiar dacã nu mi-a cerut nimeni s-o fac ºi, þie am vrut, dar n-am reuºit sã-þi asigur un trai fãrã griji. N-o sã-mi iert niciodatã asta !

- Cccum, ce sã iierþi ? devenise atent Stelia

- Tu eºti fiul meu, bãiete ! Din cauza neamurilor, de ruºine cã n-o sã ai ºi tu un tatã þi-am ascuns adevãrul.

- Mmmama mea...mmamma mea ! Aºadar, aam ºi eu o mmammã !

- Fiule, îmi doresc tare mult sã te pun la adãpost de rãutatea oamenilor ! Dupã ce trecem podul intrãm în oraº ºi acolo...

Femeia crezuse cã descoperirea mamei îl va transforma în fiul pe care ºi-l dorea, cã adevãrul îl va emoþiona. Degeaba; fiul ei reacþionase ca la auzul unui fapt obiºnuit, fãrã enuziasm.

În oraº poposirã la o profesoarã necãsãtoritã, cunoºtinþã mai veche de-a mamei. Iubea viaþa ºi nu se lipsise de plãcerea de a cãlãtori mult. Acum aºtepta vremi mai bune - rãzboiul o speriase - ºi alungarea castelanei o punea pe gânduri.

Seara, dupã ce Stelian adormi, femeile privirã pe fereastrã strãzile întunecate, cu uºile prãvãliilor ferecate, cu geamurile închise cu obloane. Puþinii trecãtori erau grãbiþi, zgomotul paºilor fiindu-le amplificat sinistru de caldarâmul rece, cenuºiu.

- Nu ºtiu ce s-o alege de noi. Sunt desperatã, mi-am lãsat casa ºi lucrurile. Mi s-au pierdut tablourile cu chipurile pãrinþilor, bunicilor... N-am avut când sã le dau jos ºi-apoi, unde sã le fi pus ? Mi-au luat

toate cheile ! M-a pedepsit Dumnezeu ! Trebuie sã ispãºesc pãcatul de a-i fi dat viaþã lui Stelian. Plec la mãnãstire...

Stareþa de la V. mi-a fost prietenã cândva, o voi ruga sã aibã grijã ºi de bãiat.

- Cred cã n-ai bani lichizi. ªtiu un bijutier care te-ar putea ajuta ajuta.

- Am câteva bi...

- Nu ! Nu-mi spune nimic. Nu mã interesează.

Castelana o privi cu recunoºtinþã; ceea ce apreciase la ea dintotdeauna, era discreþia.

Dimineaþa, pe când Stelian încã mai dormea, douã femei în haine închise la culoare deschideau o uºã cu geam mat. Meºterul dinãuntru scund ºi îndesat, cu pantalonii prinºi cu bretele, purta ochelari cu lentile rotunde ºi avea o cãmaºã albã cu dungi negre.

Pe masa lui stãteau rânduite ca la farmacie, pensete, cleºtiºori, un polizor mic lângã o lupã, câteva sticluþe ºi o balanþã.

- A, sãru' mâna doamnã profesoarã, sãru' mâna ! Cu ce vã pot ajuta ?

-Poþi sã m-ajuþi domnu' Ilie, da' numai sã vrei ºi mata...

Bijutierul tresări:

- Aºteptaþi un moment. Întoarse plãcuþa pe care scria cu litere mari *INCHIS* spre stradã, trase zãvorul la uºã. Vã rog urmaþi-mã !

Deschise uºa dinspre cele douã camere în care locuia cu soþia.

- Doamna vrea sã vândã niºte ceasuri din aur, câþiva cercei cu diamant, câteva broºe tot din aur. Le-a cumpãrat cândva cu bani grei º-acuma vrea...

- Bine, bine ! ªtiþi cã bijuteriile trebuie declarate, aºa-i regula... Doamna le-a declarat la Poliþie ? Castelana alarmatã o privea cu reproº pe profesoarã. O asigurase de discreþia absolutã a negustorului...

- Da, am priceput ! Nu mai întreb nimic... Vã rog sã mã iertaþi, da' vremurile-s grele, oamenii sunt rãi. Nu ºtii în cine mai poþi avea încredere...

- Domnu' Ilie, mã cunoºti de atâþia ani... Câþi bani îi dai doamnei ? Are mare nevoie !

- Cred. Cui nu-i trebuie bani acum?! Nu gãseºti mâncare, nu gãseºti sã cumperi nimic de îmbrãcat ºi, dacã gãseºti, n-ai bani. Doamnelor, eu sunt om cinstit. Vã pot plãti o broºã, o pereche de cercei ºi patru ceasuri. Doamnã dragã, promit sã le pãstrez ºi de s-or schimba vremurile, le puteþi rãscumpãra. N-o sã le înstrãinez ºi când o sã puteþi, poftiþi ºi vi le înapoiez pentru tot atâþia bani.

Regretele dupã bijuteriile familiei erau inutile ºi, oricum tardive. Banii puteau fi utilizaþi imediat ºi ea pierduse, deja, atât de mult. Acum se simþea mai în siguranþã, mãcar Stelian nu va mai rãbda de foame !

De frica necunoscuþilor se ferea de ºoselele principale. Nu se deplasase pânã atunci decât cu trãsura, automobilul îi displãcea. Era conservatoare asemeni pãrinþilor ºi tuturor neamurilor, dupã locul în care trãise. Acum ar fi renunþat la convingerile generaþiei ei pentru o deplasare mai rapidã spre mãnãstire, dar maºinile erau rechiziþionate de armatã, cai ºi cãruþã n-avea de unde închiria.

Mergând pe jos ocolea oamenii, fiind încredinþatã -pe bunã dreptate - ca era mai bine sã evite necunoscuþii.

Istoviþi pe-nserat, mama ºi fiul s-au oprit la un han vechi, la o margine de târg. Era o clãdire lungã, nu prea înaltã, cu pereþi groºi ºi ferestre mici.

- Stelian, aici ne vom odihni peste noapte. Nu mai avem mult de mers.

Bãiatul o privi nedumerit fiindcã nu înþelegea de ce pãrãsiserã castelul, nici de ce plecaserã de la profesoara

aceea amabilã. Mintea lui refuza sã priceapã cã cineva le-ar putea face ceva mai rãu decît pãtimiserã pânã atunci. Nu era destul cã fuseserã alungaþi de acasã, nu le furaserã toate lucrurile ?!

Nu înþelegea ºi prefera sã tacã ºi sã aºtepte, sigur cã femeia care zicea cã-i este mamã se va da ºi peste cap, numai sã-i fie lui bine. Era sigur de asta ºi se lãsã în voia ei.

Hangiul n-avea unde-i culca. Le putuse oferi doar o masã caldã:

- Vremurile-s grele, coniþã. Eu nu te cunosc, da-þi spun: atâþia oameni plecaþi de pe la casele lor n-am mai vãzut ºi, toþi vor o camerã ! Am refuzat vreo treizeci, numai azi... Ce sã fac, am doar trei camere cu câte trei paturi. ªtii câþi oameni au încãput acolo ? Douãzeci ! Nu m-a lãsat inima sã trimit pe drumuri, în puterea nopþii, niºte femei cu copii mici. Cu mata e altceva, nu eºti singurã ºi vãd cã þii la însoþitorul matale...

Ochii castelanei înotau în lacrimile umilinþei. Ce avea sã facã noaptea ?! Era frântã de oboseală, picioarele neobiºnuite cu mersul îndelugat pe jos îi ardeau, Stelian avea nevoie de odihnã. ªi hangiul ãsta...

- Paturi libere þi-am spus, n-am, da' nici nu te pot lãsa pe drumuri. Aºezaþi-vã la masa de colo ºi-o sã vã trimit ouã fierte, lapte ºi pâine. Între timp o sã vã pregãtesc un culcuº în grajd.

- Dar...

- Nu-þi convine, drum bun !... Femeie, nu te cunosc da' te vãd necãjitã; am spus *grajd,* dar asta nu înseamnã cã vei dormi cu animalele. De ani de zile nu mai am nici cai nici vaci. Este curat, nu bate vântul ºi-o sã vã aºtern niºte pãturi, pe paie cãlduroase. Oricum, n-o sã stai sub cerul liber. Da' te costã, nu fac acte de caritate ! Trebuie sã trãiesc ºi eu !

Se aºezarã la o masã liberã într-un colþ al încãperii.

Dupã rãzboi oamenii nu mai aveau bani. Oricine avea în familie dacã nu morþi, rãniþi sau dispãruþi în lupte. Cel cãruia nu-i fusese dãrâmatã casa, era mulþumit cã avea un adãpost în ciuda lipsurilor de tot felul. Cei care fuseserã alungaþi din case ajunseserã pe drumuri, îngroºând numãrul nenorociþilor. Oamenii erau sãrãcãcios îmbrãcaþi dar cu toate astea, crâºmele erau pline. În faþa paharelor necazurile erau pentru moment alungate, însã amãgirea nu dura mult fiindcã dimineaþa venea iar, cu aceiaºi copii care trebuiau hrãniþi, trebuiau îmbrãcaþi.

Interiorul hanului slab luminat, mirosul de vin ieftin ºi þigări, scaunele ºi mesele cu picioarele din fier puse direct pe cimentul rece, era respingător. În uºă, femeia vru să se întoarcă. Dar unde ?... Trebuia să mănânce.

- Hai Stelian ! Uite, colo-n colþ este masa noastră.

Tabla fără faþă de masă mirosea a vin ieftin. Oftând, o ºterse cu batista, trase lângă ea un scaun ºi-ºi lăsă, la vedere, poºeta din piele de ºarpe. Înăuntru avea speranþa ei de mai bine pentru Stelian.

Da, se gândise mult. Avea să rămână în þară însă băiatul trebuia să plece la sora ei. Cu ajutorul stareþei care cunoºtea mulþi oameni importanþi, avea să-l trimită în străinătate. Banii, aurul ºi bijuteriile, pe care le mai avea îi erau de ajuns, doar ºi oamenii importanþi trebuiau cumpăraþi. N-avea să-ºi ierte niciodată greºeala ! Când avusese destui bani nu ºtiuse sau nu se gândise că-n străinătate erau clinici unde cu tratamente hormonale, cu ajutorul unor medici de excepþie, Stelian putea fi vindecat.

- Stelian, la noapte voi dormi cu poºeta sub cap. ªtii cât de important este să avem bani !

Vorbise încet. Lângă ei, un beþiv adormise cu capul pe masă, ceva mai încolo doi oameni bine îmbrăcaþi discutau având două sticle goale de vin în faþă ºi una abia începută. Priveau spre castelană ºi,

parcã prea insistent la poºeta ei. Deodatã neliniºtitã, îºi înveli în grabã pâinea într-o bucatã de hârtie ºi-l zori pe Stelian:

- Hai la culcare, hai repede ! Nu, nu mã-ntreba nimic acum !

Ieºirã precipitat. Femeia privea în urmã, vãdit îngrijoratã. Aºteptã un timp apoi se opri în fata grajdului, extrem de încordatã. Poate i se pãruse, poate acei oameni erau niºte clienþi obiºnuiþi. Sigur, din cauza necazurilor vedea numai rãufãcãtori peste tot, º-apoi de unde sã ºtie niºte necunoscuþi cã tocmai ea are bani ?! Doar era îmbrãcatã în haine sãrãcãcioase, tocmai ca sã nu dea de bãnuit. Dar poºeta ?! De ea uitase ! Trebuie sã fie cu ochii în patru. Scrutã întunericul. Nimic nu se miºca în urma lor, doar frunzele copacilor se zbãteau sub adierea uºoarã a vântului. Cerul era senin ºi asta o liniºtea. De când se ºtia iubise întunericul blând al nopþilor la castel, unde rãcoarea serii o îndemna la visare. ªi aici totul pãrea ca întotdeauna: Carul Mare, Carul Mic, erau la locul lor. Planeta Marte la fel ºi, luna blândã parcã o privea. ªi steaua pe care ºi-o alesese pe când era doar o copilã, ca un leac bun care alinã lucea ºters acolo lângã lunã, în dreapta ºi puþin mai sus. Când era micã, mama îi spusese cã fiecare om are o stea... Acolo, în fãrâmele acelea luminoase era oglindit destinul fiecãruia.

Se-ntinserã pe paiele moi ºi-n curând mirosul de fân îi liniºti, adormindu-i repede. Ce s-a întâmplat dupã aceea n-au vãzut decît soarele ºi luna...

Cei doi oameni se furiºaserã dupã ea, ascunºi de întuneric. La ora la care ferestrele hanului se confundau cu întunericul, ºi-au acoperit chipurile cu niºte mãºti negre. Era liniºte, dinspre oraº se auzea un clopot, semn cã steaua cuiva se stinsese.

Greierii cântau, de undeva de departe se auzea un lãtrat de câine.

Mascaþii au intrat în grajd ºi au cãutat la lumina slabã a unui felinar, culcuºul cãlãtorilor. Unul dintre ei s-a prãbuºit peste femeie, i-a astupat gura ºi a legat-o cu o funie groasã. Neluând seama la zbaterile ºi la lacrimile care-i ºiroiau pe obraz, i-a smuls de sub cap poºeta. Gãsind ce cãuta, a aruncat-o mai încolo.

Celãlalt, dispãruse.

Stelian avea un somn uºor, pe el nu-l deranjau prea mult gândurile de viitor, de aceea când intraserã necunoscuþii peste ei deschisese ochii simþind primejdia, dar fãrã a ºti cum sã reacþioneze. În loc sã strige sã-ºi trezeascã mama, tãcut, sãrise în picioare ºi îngrozit o luã la fugã spre uºã, urmãrit îndeaproape de-al doilea necunoscut. Fugea îngrozit mânat de fricã. Toate întâmplãrile zilei, din care nu

înþelesese mai nimic: fuga de la castel, perindarea cu mama prin oraº apoi la han ºi dormitul în fân, acumulaserã în el o nervozitate de care nu fusese conºtient. Acum, toate nelinißtile se dezlãnþuiserã ºi fugea, fugea mereu cu necunoscutul pe urme.

Ajunse depãrtându-se de han, la marginea unui lãstariº, aproape de o apã curgãtoare, pe un drum de þarã. Puterile-l lãsarã ºi se prãbuºi cu faþa-n urmele lãsate de roþile cãruþelor în glod. Urmãritorul gâfâind, îl pocni cu o piatrã mare de pe marginea drumului. Vãzu o luminã mare, apoi doar întuneric !

Dimineaþã, niºte sãteni se crucirã gãsindu-l întins cu faþa în jos, pe drum. Îl luarã în cãruþã ºi-l duserã în oraº. Stelian nu mai ºtiu nimic de el, pânã nu auzi: "*Scoalã-te mãi ! Te cheamã Stelian, aºa-i* ?"

X.

Coridoarele liceului cu pardoseala din imitaþie de marmurã, erau generos luminate de ferestrele mari, arcuite în partea de sus, care dãdea spre curtea interioarã. Vãzutã de deasupra, clãdirea din cãrãmidã roºie semãna cu litera *U*. Latura micã era închisã de o micã fântânã, plasatã inspirat în mijlocul unui bazin. Din cauza terenului pe care era amplasat, liceul avea, vãzut din faþã, douã nivele. Vãzut din curtea interioarã din spate, i se mai adãuga unul. La parter, unul lângã altul, erau laboratoarele de fizicã, chimie ºi depozitele de bãnci vechi. Curtea

mare era împărþitã în patru, în cea micã se organizau festivitãþile de deschidere la începutul fiecãrui an ºcolar, de mai bine de un secol. Mai jos cu vreo cincisprezece trepte, înconjuratã de copaci bãtrâni, era vila - tot din cãrãmidã roºie - fostã locuinþã a directorului. Destinaþia iniþialã fusese schimbatã, de la moartea acolo, a unui scriitor, cunoscut ca un împãtimit al munþilor. Acum adãpostea *Muzeul Liceului.* În fiecare toamnã dupã începerea ºcolii, zeci de generaþii mai vechi de absolvenþi se adunau sã-ºi depene, dupã revederea cu foºtii colegi ºi profesori, amintirile. De cele mai multe ori *Revederile* începeau în biblioteca-amfiteatru, care era totodatã ºi salã de ºedinþe ºi de festivitãþi. Ca prin mai toate ºcolile de prestigiu, trecuserã pe acolo oameni ajunºi personalitãþi, mai târziu. Cei care avuseserã ºansa de a vedea meleaguri strãine, n-au uitat de unde-au plecat ºi trimiseserã minerale ºi roci, din toate continentele lumii. Un pasionat profesor de biologie triase ºi catalogase totul, organizând o expoziþie demnã de un adevãrat muzeu de ºtiinþele naturii. Vitrinele nu ar fi încãput în bibliotecã, erau aliniate în lungul pereþilor pe coridoarele întregului etaj întâi. Raritãþile laboratorului de ºtiinþele naturii erau cangurul ºi ornitorincul. Puþine muzee aveau asemenea exemplare. Orice strãin de localitate, cu simþul umorului, s-ar fi amuzat aflând cã, dacã elevii din

oraº aveau la discotecã, de exemplu, dispute despre calitatea ºcolii lor, întrebau:

- Voi aveþi ornitorinc ?

- Noi avem elevi fruntaºi, media generalã pe ºcoalã este 8,51 !

- Nu conteazã... Aveþi ornitorinc ?

Elevul de la alt liceu ridica din umeri ºi pleca, de cele mai multe ori simþindu-se în inferioritate. ªi avea de ce... Dintotdeauna la *Liceul Roºu* - aºa i se spunea din cauza cãrãmizilor aparente cu care fusese finisat - predaserã profesori de elitã, la toate disciplinele de învãþãmânt. Uneori, pentru a stimula imaginaþia ºi dorinþa de a rãzbi în viaþã a elevilor erau invitate nume celebre, oameni realizaþi, sã le vorbeascã. Odatã, un erudit publicist din B. stârnise râsul tuturor profesorilor ºi elevilor adunaþi sã-l asculte în bibliotecã. Voia, ºi reuºise sã scoatã în evidenþã bogãþia în înþelesuri a limbii române ºi, sã atenþioneze asupra folosirii cuvintelor ei: *"*Zilele trecute am colindat prin toate ºcolile din B., sã înscriu un elev problemã. Primul director ºi-a motivat refuzul zicând: " Nouã ne trebuie elevi model, care chiar dacã fac o ºotie, sunt buni la olimpiade; elevi rãi nu primim !" La fel m-au refuzat, mai mult sau mai puþin politicos deºi mã cunoºteau, toþi directorii. Ultimul voia sã ºtie ce fãcuse, de fapt, *pramatia* pentru care umblam atât. Avea multe la activ: s-a introdus prin efracþie în

perimetrul locuinþei unui cetãþean ºi i-a produs pagube materiale; ºi-a însuºit un bun din avutul obºtesc; s-a îmbolnãvit de-o boalã ruºinoasã ºi a produs avarierea unui imobil... Directorul, auzind pe cine voiam sã-i plasez, numai cã nu ºi-a pus mâinile în cap ! ªtia de glumã ºi bãnuind cã-i vorba de odrasla vreunui sus-pus, voia sã ºtie cum se numea licheaua. Era vorba de Ion Creangã ! Nu se furiºase el în livada vecinei, sã fure cireºe ? Luase pupãza din tei, se îmbolnãvise de râie cãpreascã ºi distrusese prãvãlind o stâncã, cocioaba Irinucãi ! In concluzie, azi Ion Creangã n-ar mai putea fi primit în nici o ºcoalã ! ”

Desigur toþi, elevi ºi profesori, râdeau în hohote...

XI.

Nu toþi elevii clasei a XI-a B *strãluceau*. Pe cât de buni erau la învãþãturã, pe atât erau de poznaºi sau, cum se catalogau chiar ei, erau *nebunatici*. Ionicã însã, chiar dacã la þarã la Onãceºti se purta ca un copil, la ºcoalã devenea un altul, mai matur, mai serios, numai cã...

Dupã începerea ºcolii niºte bãieþi *mici* dintr-a IX-a, nu se arãtaserã suficient de *respectuoºi* cu colegii *veterani*, cu doi ani mai mari... S-a iscat o încãierare de orgolii rãnite, numai cã doi *puºti* si-au lãsat mândria deoparte rupând-o la fugã, pe fondul huiduielilor celorlalþi. Cel mai demn, conducãtorul lor, le-a þinut piept veteranilor

până a apărut *Faraonul* - porecla fusese adoptată pentru directorul liceului ºi de majoritatea profesorilor - să facă ordine. Toþi au înlemnit. Silueta distinsului director apărea, unde nu te aºteptai, când nu te aºteptai...

Cu capetele plecate, elevii ºi-au spus numele. Dojana din ochii Faraonului fusese pedeapsa cea mai grea, pe moment...

Tema anunþată dinainte a viitoarei ore de dirigenþie, l-a făcut pe Ionică să nu doarmă prea bine în joia care preceda ziua fatală - vineri. ”Va veni ºi directorul la ora noastră de dirigenþie, va fi adus ºi băiatul de-a noua, care a fost chelfănit bine ? Mă rog, asta nu-i strică, fiindcă *bobocii* trebuie să fie respectuoºi cu cei mai mari... Dacă ăla mic n-a ascultat de vorbă bună... Dar dacă dirigintele îi va chema ºi pe părinþii celor implicaþi în incident ?! ”

Nelinişti, Ionică aºteptă întoarcerea tatei. Gândul că ºi el ar fi putut fi invitat la oră îl îngrijora cel mai mult. ”Mai bine-i zic eu, dar cum ? Când eram mic, tata-mi tot spunea să nu-l fac de râs la ºcoală, fiindcă ăsta-i locul lui de muncă. Este inadmisibil ca numele fiului său să fie pomenit în

cancelaria profesorilor, în legătură cu un scandal. Cam are dreptate tata...”

Până atunci Ionicã se descurcase bine la olimpiadele ºcolare ºi numele îi era des pomenit printre profesori laudativ, pentru preocuparea lui pentru istorie ºi istoria artelor plastice, numai cã el nu ºtia asta.

La auzul zgomotului cheii rãsucite în broascã, îi sãri inima. Tata nu-l pedepsea decît cu vorba, dar era destul... De fapt, în casa lor, ideea de violenþã fizicã fusese întotdeauna condamnatã. Tonul mai ridicat, privirea uºor mai încruntatã, erau argumentele cele mai convingãtoare care-l fãcuserã pe Ionicã sã înþeleagã de pe când era mic, cã greºise ceva. Mama îl pedepsea ºi mai rãu. Când era supãratã pe el, nu-i reproºa nimic însã folosea un ton egal, care-l determina sã-ºi cearã imediat iertare. Atunci, chiar dacã afarã era cald ºi cer senin, avea impresia cã totul s-a mohorât împrejur. Ionicã încerca sã dreagã lucrurile ºi, de cele mai multe ori reuºea. Pãrinþii, cunoscându-l bine, erau convinºi cã a doua oarã nu-ºi va mai repeta greºeala. Acum crescuse, ºi încãierarea era cu totul altceva, contrazicea ideea de dialog pentru lãmurirea unei neclaritãþi, violenþa fizicã înlocuise cuvintele. Era inadmisibil ca el sã sarã la bãtaie, însã spiritul de solidaritate îl influenþase.

De fapt el nu lovise pe nimeni dar fusese împreunã cu ceilalþi, ºi nu se putuse da deoparte. La urma urmei, bãieþii dintr-a noua se

lãudaserã cã practicã judo ºi karate... Conducãtorul *puºtilor* primise un pumn în coaste, însã nici el nu rãmãsese dator, cât era el de *puºti*... Ghinionul tuturor fusese sosirea directorului.

- Tatã, am ceva sã-þi spun. Mã asculþi acum sau dupã ce mãnânci ?

Avea vocea uºor tremuratã ºi nu-l putea privi în ochi.

- Ce-i aºa de important ? Nu poþi lãsa pe mâine, cã-s cam obosit ? Am avut niste ore recapitulative, elevii nu s-au pregãtit cum trebuie ºi-am muncit de douã ori mai mult: ºi pentru ei ºi pentru mine.

- Aº vrea, totuºi, sã mã asculþi...

- Bine, ai rãbdare douã minute.

Bãrbatul merse-n dormitor, îºi scoase cravata, se lãsã pe un fotoliu ºi-ºi cãutã þigãrile ºi bricheta. Negãsindu-le, îºi încruciºã braþele pe piept; uitase cã se lãsase de fumat. Nu-i scãpase nelinişstea lui Ionicã ºi bãnuia cã n-avea sã-i spunã ceva plãcut.

Deºi ºtia cã orice ar fi fãcut, cu siguranþã mama ºi tata aveau sã-l ierte, era tulburat ºi, ãsta era un semn bun: regreta...

- Tatã, n-ai vorbit azi cu dirigintele meu sau cu domnul director ?

- Ba da, cum sã nu. Am aflat cã aveþi mâine o orã de dirigenþie cu mulþi invitaþi. Tema are un pronunþat caracter educativ, aºa am auzit. Care-i tema ?

- Pãi, nu þi-au spus ?

- Ba da; de fapt m-au invitat ºi pe mine.

- Da ?? ªi... vei veni ?

- Nu pot, am programat o altã orã recapitulativã, de la care n-am cum lipsi.

ªtia ceva despre incident, sau nu ? Dacã toatã ºcoala vuia, dacã se vorbea numai despre bãtaia dintre cei de-a noua ºi de-a unsprezecea, numai el sã nu fi aflat nimic ?!

Ce bine era astã varã la þarã ! Acolo avea doar grija lui Lupu, citea, fãcea plajã sau baie la râu, departe de necazuri...

Parcã-l vedea pe tata chemat de director în cancelarie, dupã ora de dirigenþie. De faþã cu toþi profesorii, avea sã-l muºtruluiascã: ”Când copilul unui cadru didactic sare la bãtaie, ce sã aºteptãm de la ceilalþi ? Ar trebui sã-þi fie ruºine cã l-ai crescut aºa ! ”

El care nici o datã nu ridicase niciodatã glasul, care era atât de blând întotdeauna, sã pãþeascã o asemenea ruºine, din cauza lui...

Trebuia, mãcar, sã-l punã în temã:

- Tatã, zilele trecute eram cu colegii în curtea din spate a liceului...

- ªi ?... Nu mi se pare un fapt deosebit...

Glasul bărbatului intervenise când vocea băiatului se poticnise.

- ªi au apărut cei dintr-a noua...

- ªi v-aþi luat la bătaie ! ªtiu !

- ªtii ?! Cum de ºtii ?

- Mai are vreo importanþă ? Dacă nu-mi mărturiseai, nu ne-am mai fi putut privi niciodată în ochi... Tu eºti băiat bun...

- Dar...

- Dar să nu te mai laºi influenþat de alþii, la rău ! Credeam că nu-i nevoie să þi-o mai spun; ai fost slab... Sincer, chiar crezi că violenþa îi putea convinge pe cei de-a noua că voi sunteþi mai grozavi ?

- Nu, cu siguranþă nu !

- Bine. Uitãm totul, însã...

- Crezi că mie nu mi-a fost greu să-þi spun ?!

O strângere de mână, ca-ntre bărbaþi, risipi imediat încordarea.

- Nu ºtiu cum o fi mâine, la ora de dirigenþie...

- Sunt faptele tale, vei răspunde pentru ele.

***

Vineri dupã-amiaza familia se reunea în totalitate fiindcã serviciile, ºcoala, nu le dãdeau voie sã se vadã toþi odatã în cursul sãptãmânii. Mama lucra la policlinicã, o zi dimineaþa o zi dupã amiaza, tata avea ore la liceu doar dimineaþa însã îºi mai chema uneori elevii la pregãtire suplimentarã ºi dupã masã, Ionicã mergea în prima parte a zilei la ºcoalã iar seara îºi pregãtea temele.

Bãiatul aºezat în fotoliu privea la televizor. În bucãtãria mare cu faianþa grena, asortatã cu mobilierul ºi mocheta pluºatã, pãrinþii discutau la o cafea.

- Ionicã spune cã directorul n-a fost prea aspru, dar nici blând n-a fost cu ei !

- Da, numai cã neânþelegerea dintre cele douã clase s-a iscat din cauza unor cuvinte jignitoare la adresa celor dintr-a XI-a B, scrise pe tablã de cineva, în timpul orei de educaþie fizicã.

- A, ei merg la *salã* ºi-n timpul ãsta oricine le poate intra în clasã, nu ?

- De obicei existã un elev de serviciu pe hol. Poate intra oricine, ºi nu cred sã fie cineva care sã-i cunoascã chiar pe toþi elevii. Cel *de serviciu,* dacã vede pe cineva în trening sau uniformã, nu poate fi bãnuitor când îl vede intrând în clasã. Dar acum faptele, oricum s-au

consumat. Colegii lui Ionicã s-au simþit ofensaþi, dar n-au gândit prea mult, s-au

luat dupã *iscãlitura ofensatorului*. Puteau sã-ºi închipuie cã cineva le jucase un renghi, însã s-au burzuluit la cei de-a noua, ei au replicat. Bãiatul nostru era pe acolo însã n-a fãcut nimic rãu ºi nici n-a vrut sã-ºi pârascã prietenii. Sã-i fi vãzut ce spãºiþi erau toþi ! Dirigintele spunea cã-i pare rãu de incident dar culmea, i-a *înþeles*, dacã se poate spune aºa. Pe tablã gãsiserã scris: *Repetenþilor, vã caftim pe toþi !* ªtii cã-n clasa lor media generalã este peste opt... De faþã cu elevii s-a arãtat tare supãrat însã în cancelarie râdea cu hohote, repetând cuvintele fruntaºului clasei lor la fizicã: "Regret cã l-am atins niþel pe cel de-a noua, însã îmi pare cu adevãrat rãu cã dupã aceea, maicã-sa l-a bãtut ºi mai tare ! "

XII.

Terenul de educaþie fizicã a *liceului roºu* era în permanenþã ocupat, dimineaþa de elevi, dupã amiaza de foºti elevi care-n costume de sport, neþinînd cont de trecãtorii care-i ºtiau medici, ingineri sau profesori se adunau *sã fugã dupã minge*, arbitraþi de fostul lor profesor. Sigur, nu mai erau supli însã îºi pãstraserã entuziasmul din tinereþe.

Printre privitori, constant ºi imperturbabil, putea fi văzut un personaj ciudat pentru acel liceu. Avea faþa prelungă, părul întotdeauna vâlvoi ºi ochii mari, rotunzi. Purta mereu, fie varã fie iarnã peste trening, un halat din molton albastru. Sărea gardul dinspre parcul învecinat în care era *Căminul de Bătrâni*, domiciliul său permanent. Nimeni nu se-ntreba de ce-l atrăgea fotbalul, sau cât pricepea el din fuga oamenilor în toatã firea, dupã o minge. Dimineaþa nu-ndrăznea sã treacă peste gard, impresionat probabil de autoritatea profesorului. Elevii se aliniau, fugeau

sau mergeau dupã cum le spunea el... În general era tăcut; doar când ceea ce se petrecea pe teren semăna a competiþie - probă de vitezã, sărituri în lungime sau înălþime - nu se putea abþine ºi-i încuraja cu strigăte pe cei mai buni. La început copiii îl priviserã nelinişti; cu timpul s-au obişnuit cu el ºi-l tolerau chiar dacã sărea gardul sub ochii lor. Cineva, sub imboldul cine ºtie cărei asociaþii de idei l-a numit Miticã ºi aºa i-a rămas numele printre elevi, dar ºi printre profesori. Nimeni nu-i ºtia vârsta, dupã cum nimeni nu se-ntreba de când era internat la Cămin.

***

Cine trecuse prin parc cu vreo cincisprezece ani în urmă, putea vedea dupã un gard din sârmă înghimpată câþiva detinuþi, sãpând

ºanþuri. Din când în când gardienii loveau niºte piese metalice, să le amînteascã puºcãriaºilor cã sunt sub supraveghere continuã. Ca ºi când de partea celãlaltã a gardului care-i înconjura ar fi fost o altã lume, total diferitã, în parc îºi treceau timpul pãrinþi ºi bunici cu copii ºi nepoþi. Printre ei, o femeie tânãrã neglijent îmbrãcatã, cu un cap ca de mumie atrãgea fãrã voie multe priviri. Bãiatul ei de 7-8 ani avea niºte pantaloni albaºtri de trening, largi ºi murdari. Era blond, ca ºi mamã-sa. Vocea femeii era spartã, rãguºitã din cauza tutunului ºi-i scãdea brusc, clacând ca la oamenii bãtrâni ºi bolnavi:

- Valicã mamã, dã-te si tu pe tobogan, ca ceilalþi copii !

Pe Valicã nu-l deranja îmbrãcãmintea lui ponositã faþã de a celorlalþi copii ºi nu voia - în ruptul capului - sã se dea pe tobogan.

Oricât îl îndemna mama, el nu ºi nu ! Pânã la urmã, impulsionat de îndemnurile repetate ale mamei ºi copiilor din spate care-ºi aºteptau rândul, într-un târziu ºi-a luat inima-n dinþi ºi ºi-a dat drumul pe jgheabul lustruit. Odatã ajuns jos, mama l-a îmbrãþiºat încântatã, însã el îºi freca spatele... ”Bravo puiule ! Þi-o fo’ fricã, aºa-i ? No, vezi c-ai putut ?”

L-a îndemnat iar spre tobogan, însã bãiatul nu mai voia chiar de loc ! Femeia vãzând cã-ºi bate gura de pomanã cu el, dãdu din mânã a lehamite ºi-l dojeni:

- No’, tu eºti prost !

XIII.

Dealurile împãdurite de departe aminteau de zilele verii, de zilele vacanþei când cãldura fiind ceva obiºnuit pentru acel anotimp, mulþumeau pe orice iubitor de naturã, cu simpla prezenþã acolo, în zare. Altceva era acum când copacii îºi pierdeau frunzele deja îngãlbenite, rãmânând scheletici, mohorâþi. Aerul rece al dimineþii ºi serii, pãmântul îmbibat cu apã, convingeau pe oricine cã tot mai bine era acasã. Ionicã însã nu gândea aºa. Dealurite împãdurite îi trezeau nostalgii, oricând. Iarna bãnuind grosimea stratului de zãpadã, îºi zicea: ”Chiar nimeni nu s-o fi gândit sã taie niºte copaci, sã cureþe locul de cioturi ºi sã facã o pârtie de schi ? Pantele folosite bine, puteau alcãtui vreo 5-6 km. de pârtie ºi, odatã terenul pregãtit ar fi sosit investitori sã construiascã un hotel mic ºi cãsuþe, un restaurant. Împrejur ar fi încãput câteva tarabe cu suveniruri cãutate de turiºti, dar lipsa unei ºoseli asfaltate rãmânea principalul impediment pentru realizarea visului lui Ionicã.

Altfel era primãvara. Sãtul de frigul iernii care de cele mai multe ori se încãpãþâna sã plece, privea copacii din zare. Dacã erau cenuºii ºi albul dealurilor era pãtat cu negru, era semn bun: pãmântul se eliberase de zãpadã ºi el îºi putea pregãti hainele subþiri.

Toamna în schimb, peisajul din zare era deprimant, copacii dãdeau impresia cã sufereau pierzându-ºi încet toate frunzele bolnave. Arborii scheletici vesteau cã vara ºi cãldura plecau, cã ziua urma sã facã economie la luminã ºi risipã la. umezealã. Tocmai vara care pleca îl fãcea pe Ionicã sã-ºi amintească de Onãceºti. Acolo, efectele neplãcute ale anotimpurilor erau atenuate. Stabilitatea de veacuri a localitãþii, castanii groºi din curte, casa - veºnicã pentru el - , aminteau de bunicii care-i fuseserã dintotdeauna acolo. Spaþiul relativ restrâns al gospodãriei lor avea un statut aparte faþã de capriciile vremii, aºa credea el. Zãpada nu avea spor, întotdeauna se gãsea cineva sã elibereze cãile de acces de la poartã spre casã, sau spre fântânã. Frigul nu speria, stiva de lemne nu scãdea niciodatã fiindcã el o vedea mai ales vara, când aprovizionarea era deja fãcutã.

Geanta cu cãrþi îi atârna pe umãr. ªcoala nu începuse decît de vreo douã sãptãmâni ºi el deja se gândea la vacanþa viitoare... Toamna era de vinã ! Bine era la Onãceºti ! Casa bunicilor, curtea, râul ºi castelul îl aºteptau ca-n fiecare an; de fapt nu chiar ca-n fiecare an, vara asta, în plus, redescoperise beciul, auzise un zgomot în pod.

Ionicã, de-ar fi putut merge cu gândul înapoi în varã, ar fi vãzut sosind în satul bunicilor un om ciudat printre cei de acolo.

XIV.

Venise cu autobuzul, amestecat printre pasageri, cu inima cât un purice fiindcã n-avea bilet. Se strecurase prin uºa din faþã când ºoferul nu era atent ºi observase cã nu fusese singurul care procedase aºa. Se oprise în spate deºi ar fi putut sã se aºeze ºi mai în faþã, pe unul dintre scaunele înalte cu huse roºii, roase sau înegrite de mâinile cine ºtie câtor cãlãtori.

Autobuzul strãbãtea aproape toatã þara, dintr-un capãt în altul. Oprea doar în oraºele mari ºi uneori dupã o porþiune mare de drum, sãºi dezmorþeascã oasele ºoferul ºi pasagerii *de cursã lungã*. Valicã aflase cã uneori mai urca ºi câte un controlor de bilete. Îmbrãcat ca un cãlãtor obiºnuit, n-aveai cum sã-l recunoºti. Se putea aºeza lângã tine, discutai cu el ºi deodatã-ºi scotea legitimaþia: ”Biletul la control !”.Dacã-l aveai îþi mulþumea ºi trecea mai departe, dacã nu...

Se mai întâmpla ca unii casieri la autogarã, sã elibereze douã sau chiar trei bilete pentru acelaºi scaun. Dacã n-aveai de mers prea mult te aºezai, resemnat, pe un alt loc. Mai rãu era dacã nu gãseai nici unul liber ºi te aºtepta un drum lung. Uite, omul acela înalt avea bilet la numãrul 30. Pe scaun era deja aºezat un bãtrânel bine îmbrãcat ºi, tare arþãgos. Nu voia sã se ridice, în ruptul capului:

- Ce dacã ai bilet ? Crezi cã eu n-am ? Bã, tu ºtii cã ieri am împlinit 92 de ani ?

Vocea piþigãiatã atrãgea toate privirile. Omul înalt, jenat, insista:

- Totuºi, am bilet pentru locul ãsta. Dumneavoastrã aveþi ?

- Cum sã n-am ?! Da' al tãu unde-i ?

Foarte indignat, întoarse pe toate pãrþile biletul ºi neavând ce obiecta, îl înapoie:

- Ce, acuma vrei sã te ºi salut ? N-auzi cã am 92 de ani ?

- Sunt într-o delegaþie, merg din hotel în hotel, de nu mai ºtiu câte zile, speram sã mã odihnesc mãcar în autobuz, de aceea mi-am luat bilet de ieri.

- Auzi, vrea sã se odihnească ! Bã, nu ºtii cã ãsta-i autobuz de lux ? Bã, eu am doi bãieþi, da-s *oameni*, auzi ? Sunt oameni, mã ! Unu-i doctor, celãlalt este la Academie...

Rãbdãtor, înþelegãtor faþã de vârsta înaintatã, omul înalt se aºeazã pe un geamantan. Bãtrânului nu-i mai dã nimeni atenþie însã el nu se lasã. Pentru propriul orgoliu, scoate de la piept un carnet; îl deschide:

- Uite bã, uite biletul meu !

Înainte ca omul înalt sã-l poatã apuca, îl bagã repede la loc.

- Bã, unii îs crescuþi în pãdure, la þãruº !

Autobuzul se oprise. Intrigat de zarvã, ºoferul fãcea controlul biletelor. Cãlãtorul înalt i se jeluia:

- Uite domnule, am bilet la numãrul 30... Nu vreþi sã-l ridicaþi pe dumnealui, sau mãcar sã-i verificaþi biletul ?

- Ei... Ridicaþi-l dumneavoastrã dacã puteþi, cã eu de când s-a urcat în maºinã mã cert cu el. Nici mãcar n-are bilet, da' ce sã-i fac ?

Datoritã bãtrânului scãpase ºi Valicã de controlul biletului. ªoferul se întorsese de la locul 30, sãtul de scandal.

Când vezi mai mulþi oameni necunoscuþi la un loc, ai impresia cã sunt cuprinºi de vârsta lor, cã se identificã cu ea. Atunci bãtrânii sunt mai puþin bunici, tinerii sunt mai puþin pãrinþi. Pentru cei din jur ei sunt *bãtrâni* sau *tineri*, º-atât...

Mai în faþã, douã femei cu pãrul nins discutã. Nu s-au mai vãzut de mult ºi acum întâmplarea le-a reunit. În dreapta lor, pe culoarul dintre scaune, un om cãrunt face eforturi mari sã apuce o barã, care sã-i asigure stabilitatea în timpul mersului.

- Stai colea, lângã mine ! îl trage de mânecã una dintre femei.

- Mulþumesc, dar mã descurc...

Refuzul politicos dezvãlui o voce mai energicã decît te asteptai.

Femeia îi zice celeilalte:

- E de pe vremea noastrã... Draga mea, nici nu vã mai þin minte pe toate. Eram tinere, venisem de la Onãceºti. Îþi mai aminteºti castelanenele ?

Valicã fãcuse ochii mari, trãgând cu urechea. Se apropie de uºã voind sã coboare, deºi nu urma nici o staþie. ªtia ce va urma: ameþeala, o durere insuportabilã de cap apoi leºinul; numai cã de data asta trebuia doar sã simuleze criza. Nu-i era greu sã facã spume la gurã cu ochii întredeschiºi, sã se trântească pe jos cu trupul cuprins de spasme. O mai fãcuse de multe ori...

Tertipul a mers: fãrã a avea staþie, autobuzul opri la Onãceºti. Speriat, ºoferul ajutã la coborârea pe braþe, a tânãrului ciudat care se zvârcolea. Împreunã cu ceilalþi bãrbaþi îl aºezã pe iarbã. Imediat se adunarã câþiva sãteni - unul cu pãrul rar lipit de creºtet, o femeie voinicã îmbrãcatã în straie orãºeneºti ºi câþiva copii. Odatã luat în primire de localnici, tânãrul fu pãrãsit de cãlãtori iar autobuzul plecã în vitezã; ºoferul nu voia complicaþii.

Dupã ce autobuzul dispãru dupã colþ Valicã se ridicã, se scuturã de praf, ca ºi cum nimic deosebit nu s-ar fi întâmplat. De obicei în asemenea situaþii dupã câteva zbateri pe pãmânt, timp destul sã se adune zeci de curioºi, deschidea ochii, îºi prindea capul între mâini ºi privea, voit nedumerit,

împrejur. Într-un târziu, după ce se asigura că toþi cei prezenþi erau destul de impresionaþi, începea să se jeluie:

“Vai de mama mea ! Vai de zilele mele ! Mult mai pătimesc. Mă apucă, aºa dintr-o dată, o durere de cap ºi văd negru în faþa ochilor, piciorele mi se moaie, nu mai pot răsufla ºi-ntotdeauna cred c-o să mor... Dacă n-am ce mânca ! Părinþii m-au părăsit când eram în faºă, am ajuns la orfelinat ºi, acolo cine să se uite la mine ?! M-au dat afară, cică am crescut... N-am ºi eu o bucată de pâine, simt că mor de foame ! ”

Întotdeauna se găsea cineva să-i dea bani, o bucată de pâine sau orice altceva care i-ar fi putut fi de folos. Odată, o femeie sincer impresionată, îºi scosese un cercel ºi fără a ezita, i-l aruncase în palmă. Valică făcuse ochii mari, gata-gata să leºine de-adevăratelea... Îl pitise în buzunar ºi când dărnicia celor din jur scăzu de tot, se ridică ºi-o rupse la fugă. În parc, sau în alt loc ferit de privirile oamenilor îºi golea buzunarele. Într-o parte îºi grupa banii, în alta tot ce se putea mânca ºi, celelalte fleacuri le aºeza în faþă. Întoarse cercelul pe toate părþile, îl strânse între dinþi ºi fluieră admirativ:

- Măi frate, o fi din aur curat ! Piatra i-o fi din diamant, n-o fi ? Nu importă... Nu văzuse niciodată aur sau diamante, dar auzise el cândva că bijuteriile cele mai scumpe sunt galbene.

De câte ori trecea prin acel loc, vorbea singur: ”Femeia aceea, Dumnezeu s-o binecuvânteze, a fost darnicã nevoie mare ! Auzi, sã-mi dea cercelul ei ! De bunã seamã, e mai nebunã ca mine. Ce i-o fi fãcut bãrbatu-sãu, când a vãzut-o cu unul singur ?... Da’ mai bine mi-l dãdea ºi pe celãlalt !”

Când nu mai avu pic de praf pe haine privi în dreapta, apoi în stânga, nehotãrât. Se aºezã pe o bancã în faþa magazinului sãtesc. Când nici unul dintre cei care asistaserã la coborârea lui ciudatã din autobuz nu mai era de faþã, se ridicã. Acum, cu adevãrat nu se simþea bine. Stãrile de inconºtienþã dãdeau peste el când îi era lumea mai dragã. Începeau printr-o nelinişte inexplicabilã, ochii îi deveneau ficoşi, mintea i se întuneca ºi dupã aceea nu mai ºtia de el. Starea de inconºtienþã putea dura un minut sau câteva zile, fãrã întrerupere. De aceea preferase sã stea la Cãmin, acolo avea cine-l îngriji tot timpul, dacã-l apuca criza asistentele îl duceau în dormitor.

Nu prea avea bani ºi dacã avusese vreodatã, îi cheltuise imediat. Ca prin ceaþã îºi amintea chipul mamei lui, care-i dãdea uneori câte un bãnuþ sã-ºi ia bomboane. Pe unde-o mai fi mama lui ?... Nu-l interesa ºi, dacã-l pãrãsise, treaba ei ! Oricum de azi, viaþa lui se va schimba, va avea bani mulþi, nu va mai depinde de nimeni ºi-ºi va cumpãra singur medicamente, va merge la cei mai buni doctori din þarã

ºi, cine ºtie, poate din străinătate. Acum ºtia cum să devină bogat, mai bogat decît oricine ! Ce-o să se mai bucure când le-o spune *adio* celorlalþi internaþi !

Deodată descumpănit, se gândea, neºtind ce să facă. Îºi amintea vag, spusele din timpul somnului ale colegului de cameră. Zicea ceva despre un castel, lui nu-i rămânea decît să-l găsească, apoi... Chiar, apoi ce mai avea de făcut ? Greu de spus, numai că dorinþa de îmbogăþire îl făcea mai atent ºi, cu mult mai perspicace decît era de obicei. Nici medicii, nici asistentele de la Cămin nu ºi l-ar fi putut închipui mergând singur cu autobuzul sau descurcându-se singur printre străini.

***

- Sărut mâna tanti ! Aăăă... săpun aveþi ?

- 'ziua ! Cum să nu, avem săpun de ras, săpun de rufe sau de toaletă, dupã cum îþi doreºte inima, *flăcăule* ! Din care-þi trebuie ?

- De rufe, numai că...

Vânzătoarea îl ghicise dintr-o privire. În cincisprezece ani de când profesa, învăþase să cunoască omul de cum îl vedea sau de cum deschidea gura ºi, după caz, era respectuoasă cu cei în vârstă ºi cu necunoscuþii de la oraº. Printre săteni nu era unul pe care să nu-l ºtie, că de, cine n-are nevoie de ulei, sare sau caiete pentru copii ?

- Þi-ai *uitat* banii acasã, aºa-i ? De unde eºti, *tinere* ºi, pe cine cauþi în satul nostru ? La cine-ai tras ?

- A... ããã... ããã... Am... niºte cunoºtinþe la castel !

Vânzãtoarea se luminã la faþã. Asta era, probabil cã *bãiatul* ãsta crescuse la ºcoala ajutãtoare de la castel ºi acum se întorcea sã-ºi vadã pãrinþii adoptivi.

- S-au schimbat multe pe acolo, cel puþin aºa zicem noi, care trãim aici dintotdeauna. Dar tu când ai plecat de la ºcoalã ?

Valicã era, vãdit încurcat.

- ... Cum adicã ?

- Din ce promoþie ai fãcut parte, din cea de acum cinci ani sau - dupã ce-l privi mai bine - de acum douãzeci de ani, cã te vãd mai vechiºor...

Valicã nu pricepuse mare lucru. Cum adicã, el mai trecuse pe acolo ? Când ?! De unde putea ºti femeia aceea ce fãcuse el, mai demult ? Neºtiind ce sã rãspundã, tãcea îngrijorat, simþind cum oboseala îi fãcea rãu. Nu fusese niciodatã în postura de a se descurca singur. La Cãmin mâncarea i se servea la cantinã, asistentele ºi infirmierele aveau grijã de patul lui, se îngrijeau ca rufele sã-i fie curate iar medicii îl sfãtuiau sã mai lase hoinãreala dacã umbla prea mult ºi, în general altcineva gândea pentru el. Acum era altceva, fugise

de la Cãmin, reuºise sã meargã singur cu autobuzul ºi neaºteptat, se poticnise în faþa acestei femei de la þarã ! Deja era prea mult pentru el.

Privirea îi deveni fixã, trupul îi tremura ºi la puþin timp dupã aceea cãzu pe podea. Femeia alarmatã, nu ºtia ce sã facã. ”De atâtea ori am cerut sã mi se instaleze un telefon, pentru situaþii deosebite, dar degeaba ! Ce mã fac cu omul ãsta întins pe jos ?”. Fãcu primul lucru care-i veni în minte. ªtiind cã dacã cineva leºinã, un pahar cu apã aruncat în faþã îl poate readuce în simþiri, îl împoºcã cu apa dintr-o canã mare din sticlã în care avea flori. Spre marele ei necaz, degeaba încerca sã-l ridice fiindcã apa nu avusese nici un efect. Ieºi în stradã închipuindu-ºi cã se va gãsi cinva s-o ajute. Parcã ghicindu-i gândurile, opri în faþa magazinului maºina unuia dintre medicii de la ºcoala ajutãtoare. Agitaþia vânzãtoarei, deja atrãsese câþiva curioºi.

- Dom’ doctor, bine c-aþi venit ! I s-a fãcut rãu unuia, taman la mine-în magazin. Haideþi domnu’ doctor, intraþi !

- Ce atâta grabã, cã doar timp a fost, nu ? zâmbi doctorul, obiºnuit cu comportamentul panicard al celor care se vedeau puºi faþã-n faþã cu oameni bolnavi, accidentati sau rãniþi. El este ? Hopa, chiar îi este rãu ! Ajutaþi-mã sã-l urc în maºina mea, îl voi consulta la mine în cabinet.

Odatã scãpatã de ciudatul necunoscut, vânzãtoarea îl prinse de mânã pe unul dintre cei adunaþi acolo:

- ªtii, mi-am dat seama imediat cã-i bolnav. Cred cã are... cum îi zice... meningitã ! Aia îþi dã dureri de cap !

***

Când deschise ochii, Valicã privi nedumerit în jur. Se gãsea într-o încãpere mare cu tavanul pictat ºi cu podeaua acoperitã cu linoleum verde. Nu-ºi putea lua ochii de la tavanul din bârne care se intersectau alcãtuind pãtrate mari, în care o mânã mãiastrã se ostenise sã picteze scene de vânãtoare, în culori vii cândva. Pãrea cã nimeni nu se mai ocupase de multã vreme de renovarea sau întreþinerea picturilor. Era o treabã delicatã, care cerea pricepere dar ºi mulþi bani. Pe lângã asta, administratorul ºcolii speciale era mulþumit cã la curãþenia generalã îi trebuia mai puþin var pentru tavan. Directorii care se succedaserã la conducerea ºcolii priveau la început cu uimire scenele de vânãtoare cu ogari supli, cãprioare speriate încolþite de haite de lupi, sau întoarcerea vânãtorilor cu tolbele pline. Uimirea dura o zi-douã pânã când aprovizionarea cu alimente ºi lipsa cãrþilor îi copleºeau, înlocuind primele impresii. Fiecare la început, îºi propunea sã facã ceva pentru a readuce la viaþã culorile tablourilor care se estompau din ce în ce ma vizibil, dar...

De mirare, însã prima senzaþie pe care a simþit-o Valicã acolo a fost.cea de foame. Coborî din pat ºi cercetã încãperea mare. Patul de pe care abia se ridicase era tare, acoperit cu muºama lucioasã. În faþã lângã uºã, într-un dulap alb erau aranjate dupã geam, tot felul de cutiuþe pentru medicamente, un stetoscop ºi o cutie nichelatã. El ºtia bine cã acolo era o seringã pusã pe vatã îmbibatã în spirt ºi multe, multe ace. Îl îngrozeau dimensiunile unora, însã ºtia cã dupã durerea de moment a înþepãturii, venea imediat liniºtea vindecãrii. În mintea lui, orice boalã putea fi vindecatã prin injecþii. Nu era de mirare fiindcã la Cãmin, singurul tratament pe care-l vedea era administrarea de medicamente prin injecþii sau pilule.

Odatã, un tânãr care asemeni lui nu mai avea pe nimeni, zãcea la pat cu oasele decalcifiate. Fracturile de la mâini nu i se mai vindecau ºi avea dureri groaznice. Îi înþelesese suferinþa deº tânãrul nu se plânsese niciodatã. Îl auzea gemând noaptea, când toþi dormeau: ”Doamne, strânge-mã odatã, strânge-mã!”. Valicã nu se lãmurea: ”Cum adicã, *sã-l strângã ?!* Sã-i strângã oasele sã nu-l mai doarã, sã-l strângã în braþe, sau... Da, asta voia: sã moarã !”. Suferinþa lui continuã, dar ºi a altora, îl determinaserã pe Valicã sã preþuiascã viaþa, aºa cum era. Un alt fost vecin de salon avea burta mare ºi asta-l distra. Inconºtient, zicea pe seama bolii lui ireversibile de ficat cã-i... gravid. Nu putea

dormi cu faþa-n jos, din cauza lichidului. Când se aºeza pe pat cu faþa-n sus burta, ca o cocoaºã moale de cãmilã îi atârna greu, într-o parte. Valicã involuntar, asocia acul de seringã cu burta fostului coleg. Avea sã-ºi amintescã toatã viaþa cum într-o dimineaþã medicul adusese un lighean mare lângã patul bolnavului care ºtia ce-l aºtepta ºi era resemnat. Dupã anestezie, doctorul îi înþepã burta ºi-i lãsã acolo un ac imens. Un lichid galben þâºnea prin ac spre lighean ! Valicã era îngrozit, voia sã-i atenþioneze pe medici cã i-au spart burta, numai cã el era singurul care se agita. Medicul pãrea mulþumit de ce fãcuse iar cel cu burta mare privea nepãsãtor. Peste câteva ore burta-i scãzuse iar Valicã aflã cã asistase la o *puncþie,* numai cã de atunci, vederea acelor de seringã îi fãcea rãu.

Acum era cu totul altceva, cutia seringii era pusã doar pentru decor acolo. Fereastra mare era protejatã cu gratii groase. Deschise geamul ºi odatã cu aerul proaspãt, pãtrunse-n încãpere ciripitul pãsãrelelor. De undeva se auzea un câine lãtrând. Sub geam era o alee cu trandafiri de-o parte ºi de cealaltã, care ducea spre un pâlc mare de copaci. Chiar în stânga, în faþa intrãrii în clãdire susura o fântânã arteziană în mijlocul unui bazin cu apã.

Ce clãdire era asta ?!

Spre pâlcul de copaci, împrãºtiate dezordonat erau bãnci ºi leagãne pentru copii, câteva balansoare ºi niºte scãriþe metalice vopsite în roºu ºi albastru. Abia acum mintea lui Valicã începu sã lucreze. Îºi amintea sosirea în sat, discuþia cu vânzãtoarea ºi... nimic altceva ! Gratiile îl puneau pe gânduri, aºa deodatã ! Dacã era prizonier ?! Fugi spre uºã ºi trase cu putere de clanþã. Fãrã nici o rezistenþã, uºa se dãdu în lãturi.

O închise ºi reveni sã se aºeze pe marginea patului, cu coatele pe genunchi. Cu capul între mâini, se gândea. Sosise în sat s-ajungã la castel. Nu ºtia cum, dar se pãrea cã ajunsese chiar acolo ! Tavanul, încãperea mare, parcul ºi bazinul îi întãreau convingerea cã se gãsea într-adevãr unde trebuia.

Brusc, sãri-n picioare ºi se întoarse spre uºã.

- Ei, ce vãd, tânãrul nostru ºi-a revenit ! Cum te simþi, bãiete ? I-ai tras o spaimã vânzãtoarei, mamã-mamã !

- Bunã ziua, însã...

- Nu ºtii cum se face de te gãzduim noi, aici, aºa-i ?

- ªtiu cã uneori îmi este rãu din nimica toatã, dar îmi trece repede. Oboseala este de vinã, muncesc mult... ªtiti, eu sunt student...

- Ha ! Student ?! ... De ce n-ai spus de la început aºa, bãiete ?

Medicul îl privea bãnuitor ºi, deodatã foarte serios.

- Unde locuieºti ?

- Pãi, dacã-s student... nu aici. La Iaºi, într-un cãmin mare, dar de loc sunt din R. N. Pãrinþii mei se trag de aici, din sat.

- Unde-i casa bunicilor tãi, în ce parte a satului ? Nu-i om pe care sã nu-l cunosc pe aici.Cum le zice?

I se înfundase, sau... cine ºtie, sã mai încerce o minciunã, poate merge...

- Adevãrul este cã mã interesează geografia ºi istoria.

Mi-a spus cineva cã pe aici existã un castel, cã sunt urme ale trecutului. Îmi place sã cãlãtoresc numai cã nu rezist la obosealã, de asta mi s-a fãcut rãu adineauri...

- Poþi rãmâne la noi vreo douã zile, dacã-þi plac locurile aºa de mult. Avem paturi, nu foarte comode, este adevãrat însã poþi mãnânca la cantinã dacã vrei, pe bani puþini.

Soneria telefonului din altã încãpere îl fãcu pe doctor sã iasã. Lui Valicã nu-i venea sã creadã ! I se oferea posibilitatea sã vadã castelul, poate chiar sã-l *cerceteze* îndeaproape ! Câte nu se pot face în douã zile !

De-ar fi auzit ce vorbea doctorul la telefon, n-ar mai fi fost atât de optimist...

"*Alo, bunã profesore ! Când mai vii pe la Onãceºti ? S-au copt prunele, în curând strugurii vor fi numai buni. Ce mai face fi-tu, Ionicã ? Nu ºtiam cã-i aici, la þarã. Poate-o sã-i fac cunºtinþã cu un tânãr care zice cã-i student, da' dacã el este student, eu sunt un nabab în mizerie ! Nu cred sã fie, psihic, sãnãtos. Trebuie sã aflu, telefonic, de la cunoºtinþele mele din oraº dacã nu s-a semnalat vreo dispariþie. Nu se poate sã nu fie luat în evidenþã la policlinicã sau la spital. A, dacã mã poþi ajuta ºi tu, bine. Zici cã vii încoace repede ? Cu atât mai bine, fiindcã am niºte sticle în beci,...o grozãvie !"*

Doctorul nu era însurat, locuia într-o încãpere mare din aripa stângã a castelului ºi prezenþa strãinului, însemnând ieºirea din obiºnuit, într-un fel îl bucura. Probabil cã singurãtatea ºi preocupãrile strict profesionale îl plictiseau într-atât, încât accepta pe lângã el ºi persoane care altora, le-ar fi dat de gândit. Considera cã soarta i-a atins destul pe cei *sãraci cu duhul*, nu din vina lor. Era ºi o deformaþie profesionalã datoratã practicii îndelungate la ºcoala specialã, unde dacã nu erai îngãduitor ºi înþelegãtor n-aveai ce cãuta, fiind vorba de copii. ªi pe Valicã îl considera tot un copil mare, însã tocmai de asta, mai neajutorat.

Când reveni la el îl măsurã din ochi mai atent de data asta. Ochii mari, în altã situaþie puteau dovedi sinceritatea, însã lucirea lor trãda, uneori, rãtãcirile necontrolate ale creierului.

- Mãi bãiete, zici cã eºti student... Nu ºtiu cum te descurci cu alþii dar pe mine nu mã pãcãleºti. Ce-i cu tine, de fapt ?

Cãminul în care se simþea în siguranþã, ocrotit, era departe ca ºi medicii ºi asistentele. Camera ºi colegul din cauza cãruia plecase, la fel ! ªi necunoscutul ãsta... Era el binevoitor însã era un necunoscut ! Era obosit ºi se gândea sã renunþe. Comoara, unde-o fi fost ea, era tare greu de gãsit ºi ãsta era doar începutul ! Trebuia sã aleagã: ori revenea la *cãmin*, ori continua cãutãrile, poate cu ajutorul medicului binevoitor ?! Nu, nu putea sã se încreadã într-un strãin ! Sau... poate, da ? Nu-ºi închipuia cum ar reacþiona doctorul de-ar afla de existenta ceasurilor ºi bijuteriilor. Gãsindu-le împreunã, în cea mai fericitã situaþie le-ar împãrþi frãþeºte. Dar dacã-ºi va pãstra el totul, râzându-i în nas dupã aceea ?! Atunci medicamentele ºi tratamentul scump la care spera, rãmâneau un vis spulberat... Nu, nu va spune nimãnui taina sa !

- Adevãrul este cã n-am fost niciodatã student dar, asta nu înseamnã cã n-aº putea fi, de acum înainte, ºi ce-am spus despre istorie, nu-i minciunã.

- Sã zicem cã te înþeleg. Cred cã degeaba þi-aº mai pune alte întrebãri. Te pot ajuta cu ceva ?

- Da. ªtiþi, nu prea am bani...

- Îþi ajung o sutã de lei ?

- Pãi, dumneavoastrã ºtiþi mai bine cât costã cazarea ºi masa, aici la castel.

- Asta era ! Stai liniºtit, mã voi îngriji eu sã n-ai nimic de platã. Apropo, vei sta mult pe aici ?

Oricine altcineva ar fi simþit puþinã viclenie în cuvintele doctorului ºi ar fi interpretat întrebarea aºa: ”Vei sta destul cât sã aflu de unde vii ºi de ce boalã suferi?”

- Vreau sã mã odihnesc puþin, apoi mã voi plimba prin sat. Deja mã simt cam obosit...

- Hai sã-þi arãt camera ta. Nu seamãnã cu camerele de hotel, însã vei fi mulþumit. E chiar lângã camera de festivitãþi.

La etajul întâi, în capãtul unui hol lung, era o *rezervã* cu douã paturi în care Valicã fu lãsat singur. Se întinse pe pat ºi adormi imediat. Întâmplãrile zilei, leºinul, discuþia cu doctorul îl obosiserã peste mãsurã.

Când se trezi se precipitã spre uºã apoi spre fereastrã. Într-o clipã se dumiri: nu visase, ajunsese la castel ! Dar, ce mai avea de

fãcut ? În primul rând sã se îmbrace cu treningul anume lãsat pentru el, fãrã alte întrebãri. ªi la *cãmin* primea haine noi fãrã sã le cearã, în fiecare an.

Nimeni din personalul ºcolii nu-l întrebã nimic. Copiii ºi supraveghetorii fuseserã instruiþi sã-l lase în pace, chiar de-o vrea sã plece. Îngândurat, nu luã în seamã copiii curioºi care-l priveau insistent, fãrã reþineri. Odatã ieºit din castel, dupã câþiva paºi spre poartã, se-ntoarse-n loc uimit. Nu-i venea sã creadã, castelul era aidoma cãminului însã, cu mult mai mare ! Acelea ºi turnuri, acelea ºi ferestre, acelea ºi vitralii ! Descoperirea îl stimulã, neaºteptat. Parcã auzi iar vorbele colegului, care-l aduseserã acolo: ”cassstelul cccotul râullui... boobolovanul mare... ceasurile ºi bbijutteriile...”.

Dupã cât pricepuse, pe lângã castel la cotul râului trebuia sã gãseascã un bolovan apoi... apoi va mai vedea.

Ieºi grãbit pe poarta castelului.

***

Valicã crescuse mai mult singur, fãrã ca cineva sã-l ocrotească ºi sã-l pãzească de rele, sã-i deschidã ochii la ce-i frumos. În acea searã simþea ce nu simþise niciodatã: nevoia de a avea alãturi pe cineva care sã-i vorbească blând, sã nu-l repeadã ºi sã-l asculte, nu doar dintr-o obligaþie profesionalã, ca la *cãmin*.

Doctorul din Onãceºti ar fi jubilat aflând cã trezise în el un început de sentimente sensibile. Într-adevãr Valicã se simþea bine, dar nu numai datoritã doctorului amabil. Dupã amiaza aceea era luminatã de un soare potolit, copacii îºi scuturau frunzele fine, iarba unduia ºi pe malul râului erau flori de câmp, care albastre care roºii sau galbene, ca niºte bijuterii fragile. Simþea cã-i creºtea inima de bucurie, fãrã sã priceapã de ce. Deodatã pulsul i se accelerã, de data asta conºtient. Lângã celãlalt mal era o barcã micã. Pe sub sãlciile aplecate deasupra apei, vãzu ceva miºcându-se. O vietate ciudatã cu urechi lungi ciulite sãrea câþiva metri, se oprea lãsându-se pe coadã ºi privea atentã, iar sãrea, iar se oprea ! Unde-o fi dispãrut, aºa, deodatã ? N-avea cum sã se ascundã în ierburi, nu erau destul de înalte ºi-n apropiere nu era decât o stâncã mare, din pãmânt golaº.

De-ar fi avut vreodatã pe cineva care sã-i spunã cã pãmântul acela arid era *lut*, ar fi ºtiut cã gãsise ce cãuta: *bolovanul.*

Îl interesa mai mult barca, numai cã n-avea cum ajunge la ea pe celãlat mal. Râul era lat ºi el nu ºtiuse niciodatã sã înoate. La ce bun, doar la cãmin singurul contact cu apa era la duº... Nu voia sã-ºi reproºeze mai târziu cã ajunsese la cotul râului fãrã sã caute cu atenþie bolovanul ºi, colindã câteva ore în lungul râului într-un sens ºi-n celãlat. Nimic nu pãrea sã semene cu ce cãuta el, în afarã de stânca din

pământ arid. Într-un târziu se opri privind peste apã, gândind intens. Cum putea ajunge pe celãlalt mal ? Într-un singur mod; se descãltã, îºi suflecã pantalonii pãind cu grijã pe prundul de pe fundul apei, alegând dupã îndelungi tatonãri cu piciorul întins în faþã, locurile nu prea adânci. Odatã ajuns dincolo se aºezã pe iarbã sã-ºi aline spaima. Apa, deºi nu aºa repede ca cea de munte, îl mânase la vale, aproape dezechilibrându-l. Dacã aluneca ?!... Nu voia sã se gândeascã la asta, dar cum va trece apa înapoi ?... Va vedea mai târziu... Stânca mare, vãzutã de aproape, nu pãrea s-ascundã ceva misterios. Va cerceta locurile ºi a doua zi ºi, dacã n-o gãsi nimic... Nu, nu se poate sã nu gãseascã ! Cum altfel ºi-ar mai cumpãra medicamentele scumpe, cum ar mai merge în strãinãtate, sã se însãnãtoºeascã ?

De câteva zile visa la însãnãtoºirea lui miraculoasã, la plecarea definitivã de la *cãmin,* numai cã visul i se poticnise într-un bolovan ! Pe loc îl fulgerã un gând: dacã totul fusese o plãsmuire a imaginaþiei lui, dacã doar i se pãruse cã-ºi auzise colegul vorbind despre ceasuri ºi bijuterii ?! Deodatã descumpãnit, renunþã la cãutãri. Iar îl cuprinse oboseala risipitã mai înainte neaºteptat, când frumuseþea simplã a ierbii ºi copacilor îl copleºise. Râul greu de trecut îl înspãimânta.

***

Seara, doctorul îl invitã în camera lui la televizor. Lumina discretã a lãmpii cu abajur, fotoliul comod, ceaºca de ceai de pe mãsuþã, papucii de casã moi - o noutate pentru dânsul - atmosfera intimã, îl înviorarã din nou. Cât de uºor i-ar fi sã aibã ºi el o locuintã identicã, *dacã* ar fi sãnãtos, *dacã* ar avea bani ! Poate a doua zi îi va spune, totuºi doctorului, taina sa ºi poate el îl va ajuta sã ajungã bogat !

Suspiciunea îl opri iar.

***

A doua zi, când dis-de-dimineaþã fu invitat în sala de mese la micul dejun împreunã cu copiii, fãrã voie surprinse crâmpeie din discuþia telefonicã a medicului. Ce auzi îl puse pe gânduri: ”Profesore, ai aflat ceva despre *persoanã ?* S-a semnalat vreo dispariþie ? Nu, nu-i foarte înalt. Bine, te voi suna mai târziu.”

Ce avea de gând doctorul ?! Pe moment renunþã la cãutarea comorii. Era mai important sã fie liber, de capul lui ºi dacã-l trãdase, îl va pãrãsi ! Era oare posibil ca un om cu o locuinþã *de vis* sã-l înºele ?! Capul îi vâjâia. Trebuia sã plece de acolo.

- Domnu’ doctor, aº merge ºi eu pânã în sat, dacã aveþi drum !

- Bine fiule, urcã ! Unde te las ?

- Dumneavoastrã unde aveþi treabã ?

- În partea de sus a satului.

- Voi coborî ºi eu tot acolo, abia vãd ºi eu satul. Sã nu mã aºteptaþi, voi reveni pe jos.

Maºina cu Valicã în dreapta doctorului străbătu parcul, ajunse în drum lãsând în urmã castelul care abia se mai vedea printre copaci ºi urcã prin serpentine pânã în centrul satului. Geamul era coborât, doctorului plãcându-i sã-ºi salute cunoscuþii cu mâna scoasã pe geam. Rãmaserã în urmã magazinul, biserica, ºcoala. Legãnându-se pe drumul neasfaltat maºina, aruncând pietre în urmã, o coti pe lângã o fântânã. Când s-o ia la dreapta pe uliþa care ducea spre o casã acoperitã parþial de un cireº mare, Valicã voi sã coboare. Evident, aici avea treabã doctorul.

- Mulþumesc. Ne revedem la castel.

- Bine. Sigur nu te vei rãtãci ?

Doctorul nu primi nici un rãspuns. Valicã dispãru grãbit nevoie mare pe drum, iar maºina se opri cu botul aproape de o poartã mare, din lemn înegrit de ploi ºi timp. Sigur pe el, ca un obiºnuit al casei, doctorul intrã în curte. O femeie îl întâmpinã:

- Bine ai venit ! Iartã-mi, te rog þinuta. Am atâta treabã la bucătărie ºi plita asta cu lemne este aºa de incomodã ! Abia aºtept sã-mi aducã soþul aragazul nostru de voiaj !

- A, înþeleg cã profesorul nu s-a întors ! Trebuia sã ne întâlnim, dar se pare cã eu m-am cam grãbit. ªi, cum te simþi aici, la þarã ?

Întrebarea era inutilã, cel puþin în acel moment. Femeia avea faþa încinsã de dogoarea focului ºi simþea, mai ales la bucãtãrie, lipsa apei curente. Încercã s-o dreagã:

- Îmi pare rãu...

- N-are de ce, fiindcã necazul durează doar câ stau la bucãtãrie. Iubesc viaþa în aer liber ºi parcã întineresc dimineaþa când aud vrãbiile sub geam !... O cafea ?

- Nu refuz niciodatã o cafea, din principiu. Ar fi nepoliticos**,** mai ales dacã-i însoþitã de o þigarã bunã !

- Auzi, ºi þigarã !

- Dacã m-oi însura vreodatã - am zis *dacã* - ... de ce zâmbeºti ? prima condiþie... ba nu, a doua condiþie pe care trebuie s-o îndeplinească *fericita,* este sã fumeze mai mult ca mine !

La masa mare de sub agud, amplasarea scaunelor îi obligã sã stea cu spatele spre poartã. De n-ar fi fost aºa, ei ar fi observat cã Valicã pãtrunsese în curte, pe furiº. Fãrã zgomot îºi dãduse drumul din cireº peste gard, apropiindu-se sã audã cât mai bine, fãrã a fi vãzut. Ochise scara cu care putea ajunge în podul casei, lângã agud. Rapid,

reuºi sã urce. Pitit dupã sacii cu grãunþe, înghiþind supãrat praful stârnit fãrã voie, îºi ciuli urechile:

- ...l-am rugat sã se intereseze la toate unitãþile medicale, dacã nu s-a semnalat vreo dispariþie. Am la ºcoalã un musafir care nu pare sãnãtos...

- Zãu ?

- Omu-i bolnav, numai cã are mai multã minte decât vrea sã arate ºi-i necãjit, boala lui este de naturã neurologicã. Acum mã tem cã umblã dupã cai verzi pe pereþi, deºi nu se ºtie niciodatã...

Valicã auzise destul cât sã înþeleagã cã doctorul nu-i voia rãul, însã era obligatoriu ca o vreme sã se þinã departe de el. Nu mai avea ce cãuta la castel, trebuia sã-ºi gãsească singur mâncarea ºi, mai ales un pat. Lucrul ãsta era mai greu, însã deocamdatã ºi mai greu era sã scape din pod...

Cei doi se ridicaserã ºi mergeau spre poartã. El va aºtepta ca femeia sã se întoarcã la bucãtãrie ºi atunci va coborî. Dar mai intrã cineva în curte: un bãiat cu-n câine ! Unde fusese pânã acum ?! Mamã-sa îl strigase la masã, deci nu foarte departe... Bine cã nu-l vãzuse ! Oh, nu stãtea prea bine pe sacii aceia ! Îºi îndreptã spatele ridicându-se puþin... Dezastru !!! Fãrã voie atinsese ceva, un obiect ºi spaima amplificã zgomotul, urechea lui percepându-l de câteva ori mai intens.

Se părea că ºi băiatul auzise ceva fiindcă urca scara ! Câinele mârâia încet, inima lui Valică bătea să-i sară din piept, nu alta !

Nepoftitul urcase prima treaptă, a doua... Interiorul podului se întunecă repede, semn că băiatul ajunsese la oblon. Acum va intra ºi-l va zări ! Ce va urma ?! Oh, ce uºurare, băiatul se răzgândise ! Valică nu rezistă încordării. Înainte de leºin auzi, ca prin vis: ”*Ce-a fost, eram aºa ocupată, focul duduia în sobă ºi n-aveam urechi decît pentru cratiţele mele. Ce-o fi cu agudul ăsta, de se usucă ? ºtii că-i pus de bunica ºi ea s-a prăpădit acum trei ani...”*

Când mai târziu îºi reveni, nu-i trebui mult timp să se dezmeticească. Cu infinite precauţii coborî scara ºi-o luă dezorientat spre acoperiºul de lângă hambar, când auzi poarta scârţâind. Spaima-l făcu să tragă în grabă oblonul beciului, să coboare - nesigur din cauza întunericului - treptele. Nu ºtia ce înseamnă “*beci”;* chiar dacă auzise vreodată cuvântul, nu ºtia cu ce să-l asocieze.

Spre norocul lui, de care nu era conºtient, nu se temea de întuneric, chiar se simţea bine, ghicind în apropiere ceva de mâncare. Desfăcu un borcan cu murături - îi plăceau la nebunie ºi, oricum nu era mofturos. De nevoie se învăţase să mănânce orice. Cu câteva mere ºi câteva boabe de struguri stafidiţi se simţi sătul. Nu era rău acolo, îl deranja doar temperatura scăzută care, după căldura de afară părea

plãcutã, dar nu pentru mult timp. Oricum n-avea unde merge ºi întunericul îi oferea, parcã, protecþie, acum doctorul nu avea cum sã-l mai trimitã în oraº !

Imaginile castelului ºi a colegului de camerã vorbind despre bogãþiile aducãtoare de sãnãtate îi reveneau în memorie, surescitându-l. Nu, nu va renunþa la cãutãri !

XV.

Cu mâinile întinse înainte, se orienta. În dreapta simþea pãmântul tare al peretelui, la fel ºi-n stânga. În spate mâinile-i descoperirã un cotlon dar, n-avea de ce intra acolo, el voia sã iasã afarã. Se-ntoarse ºi cu mâna mereu pe perete pãºi înainte pânã zãri un firicel de luminã, în capul treptelor. Gândul îi fugi iar la râu, la stânca mare. Dacã nu cãutase suficient de atent, dacã trecuse chiar pe lângã comoarã ?!

Odatã ajuns în capul treptelor zãri luminã printre scândurile oblonului. Era necãjit; de ce nu privise mai atent împrejur înainte de-a intra în beci, sã-ºi caute un ascunziº pentru când va ieºi afarã ? Ridicã oblonul - în faþã, doi castani cu tulpinile groase îºi plecau crengile groase peste un gard din scânduri. Acolo era salvarea ! Odatã trecut peste el îi rãmânea o singurã grijã: sã se pãzeascã de oameni ºi câini... *De câini* ! Uitase cã bãiatul avea un *prieten* cu patru picioare !

Precipitat lãsã oblonul, aºteptând apoi aºezat pe-o piatrã rece, sã-ºi potoleascã zbuciumul inimii. Trebuia sã iasã de acolo ! Ridicã din nou oblonul; deasupra era un adãpost din scânduri cu o singurã deschidere, spre curte. Îºi fãcu curaj ºi fãrã zgomot reuºi sã iasã din beci. Voia sã fugã pe lângã castani ºi, dupã saltul peste gard, urma libertatea ! Numai cã bãiatul încã mai stãtea la masã iar câinele privea atent spre hambar ! Se-ntoarse iar la beci, îi coborî precipitat treptele, pânã la locul cel mai îndepãrtat din întuneric, unde doar ghemuit putu înainta. Odatã pericolul rãmas în urmã, se aºezã pe pãmânt rezemat de zid, ºi-ºi plecã încet capul pe genunchi sã se liniºteascã. Aºa adormi.

Când deschise ochii, era nedumerit. Împrejur întuneric, peste tot simþea doar pãmântul ºi mai ales frigul care-l pãtrunsese pânã la oase. Într-o clipã-ºi aminti întâmplãrile zilei: parcã-l vedea pe medic la telefon, ºi-l închipui în maºinã împreunã cu el, apoi încredinþându-l doctorilor din oraº. Aºa aveau sã i se risipeascã speranþele de vindecare ºi de viaþã îndestulatã !

Îmboldit de energia nebãnuitã care-l propulsase în aventura de neânchipuit pentru cine nu-l cunoºtea, sãri-n picioare. Trebuia sã iasã afarã ºi sã gãseascã comoara ! Întunericul profund se continua, neaºteptat, pânã în capul scãrilor. Se lovi cu capul de oblon.

Odatã cu noaptea cei ai casei intraserã la televizor, sã frunzãreascã o carte, sau sã se culce. Tremurând de frig, Valicã o luã la fugã prin curte, ºtiind cã miºcarea prelungitã îl fãcea sã transpire ºi-l îndepãrta de câinele Lupu... Frica ºi frigul erau stimulentele ideale - ºi-ar fi dat seama de-ar fi avut timp sã se gândeascã la asta - dar n-avea timp... *N-avea timp,timp...*pentru ce ?

Trecu peste gard. Fugind printr-un lan de porumb obrajii îi erau atinºi dureros de lamele frunzelor lunguieþe, elanul îi era încetinit de tulpinele dese, printre care oricine ar fi fugit greu, chiar pe luminã. Se opri la maginea unei livezi, lângã niºte stoguri de fân cosit de gospodari de printre copaci. Obosit, se lãsã pe fânul moale. Întunericul îl împiedica sã se orienteze.

Atât cât cunoscuse satul pânã atunci, pe luminã s-ar fi lãmurit în ce direcþie era castelul. Casa bunicilor lui Ionicã rãmãsese undeva, departe. Unde sã meargã acum ? Întrebare fãrã rãspuns, cel puþin deocamdatã

Dupã câteva ore bune de mers continuu în beci, moliciunea ºi cãldura fânului îl copleºeau. Mai erau ºi *fãrâmele luminoase* de pe cer, luna... Nicicând nu-i trecuse prin minte cã l-ar putea interesa cerul ºi stelele. Cerul nu exista pentru el decît pentru cã aºa trebuia ºi, era acoperit cu nori sau era senin; atât. Acum era altfel ! Îngropat în fân, nu

mai tremura de frig ºi cu faþa la stele, visa. Se vedea pe el sãnãtos, cu bani mulþi, îmbrãcat în haine bune alese chiar de el, coborând din maºinã chiar în faþa *Cãminului.*

Medicii ºi asistentele îl aºteaptã sã-i strângã mâna, zâmbitori. Internaþii, foºtii lui colegi ºi-l doresc printre ei. Din nou le adusese bunãtãþi, mâncãruri rare, prãjituri ºi ciocolatã din cea mai finã. Însoþit de medici vizitează Cãminul. Camerele sunt proaspãt vãruite, în sala de mese totul este nou, internaþii au haine curate, groase, încãþãminte nouã. Acum stau toþi câte doi în camere fiindcã, cu bani mulþi fuseserã amenajate încã vreo ºapte camere - foste magazii. Toate astea, datoritã lui !!! Un singur internat are propria camerã, i s-a instalat telefon, televizor color ºi tot ce ºi-a mai dorit el, fostul coleg de camerã !... Da, Valicã este mândru cã are bani mulþi, cã-ºi poate ajuta foºtii colegi ºi pe Stelian în mod deosebit; ºtia el de ce... Senzþia de bine, cãldura fânului, aerul curat compensau lipsa mâncãrii consistente, dar îl ºi oboseau. În scurt timp nu mai ºtiu de-i treaz sau doarme, dacã are ochii deschiºi, sau nu. Se simþea bine...

***

Dimineaþa se dezmetici fãrã grabã dezamãgit cã totul fusese doar un vis, însã... un vis realizabil ! Speranþa gãsirii comorii îl îmboldea iar !

Mâncã mere din livadã apoi caº ºi lapte. Pe luminã totul era altfel, descoperi cã satul nu era departe ºi-n marginea livezii gãsi câteva izvoare, amenajate parcã anume pentru el. Spre norocul lui, niºte ciobani care-ºi instalaserã stâna de vreo douã sãptãmâni acolo, nu-l întrebaserã de unde vine însã-l poftirã, dupã datinã, la masã. Odatã sãtul, Valicã privi în toate pãrþile. Trebuia în primul rând sã se orienteze. Se luminã la faþã fiindcã, fiind în partea de sus a satului avea sub ochi panorama caselor *din vale*, turla unei biserici mari, o stradã, un pâlc de copaci ºi râul ! Cu uºurinþã localizã cotul râului ºi locul în care vãzuse stânca. Vãzu ºi o potecã prin livadã, pe lângã pâlcul de copaci chiar pânã la castel. Aproape de cotul râului gãsi ºi-o punte îngustã care-l scuti de a mai trece prin apã.

Din pãcate cãutarea îi fu zadarnicã ºi-n acea zi, locurile nearãtându-i vreun indiciu în plus, stânca fiind - ca ºi ieri - la fel de puþin de misterioasã, asemeni iepurelui ivit ºi dispãrut rapid. Pe cât de entuziasmat fusese dimineaþa, pe atât de deziluzionat arãta dupã amiazã: învins, istovit de emoþia cãutãrilor deºarte. Fãrã vlagã, o porni într-o doarã, pe ºosea. Printre copaci zãri maºina albã a doctorului de la castel. Deºi comoara rãmãsese, era convins, un obiectiv de neatins prin inaccesibilitate, se feri sã intre în câmpul vizual al doctorului. Îl înºelase odatã ºi deºi n-avea ce rãu mai mare sã-i facã decît sã-l

expedieze înapoi la Cãmin, îl evitã. Bãnuia cã profesorul din oraº sosise ºi medicul mergea sã-l întâlneascã.

Mai mult pe ghicite, fãrã grabã, Valicã ajunse din nou trecând prin livada ºi lanul de porumb, la casa bunicilor lui Ionicã. Nu se înºelase, în faþa porþii staþiona maºina doctorului. Ca sã audã ce se vorbea acolo, pentru nimic în lume n-ar fi repetat ce fãcuse ieri, când ascuns în pod auzise tot, numai cã soarta-l obligase sã stea prea mult acolo. De fapt *soarta* fusese întruchipatã de bãiat ºi de câinele lui... Nevãzut trecu peste gard pe dupã castani pâna la adãpostul de deasupra beciului, unde-ºi ascuþi auzul:

- Doctore, de la Cãminul Spital a dispãrut un personaj asemãnãtor *musafirului* tãu. Cei de acolo nu înþeleg ce l-o fi determinat sã fugã, fiindcã din fiºele de observaþie rezultã cã este un om liniºtit, care n-a fãcut niciodatã probleme.

- Nu ºtii ultimele evenimente de la castel ! A dispãrut ºi de acolo, culmea, cu ajutorul meu !

Valicã se lãmurise, el era cel cãutat. Judecând la rece, nu avea de ce sã se mai ascundã. Voi sã meargã spãºit spre cei doi bãrbaþi, numai cã atunci când profesorul ºi musafirul sãu se ridicarã de la masã, în mare grabã dãdu - instinctiv - deoparte, oblonul beciului ! Tot mai în siguranþã se simþea în ascunziº !

Pesemne locuinþa aceea era cu ghinion fiindcã nici din beci n-a putut ieºi când a vrut, cei ai casei fãcându-ºi, parcã din adins, de lucru pe acolo. Într-un târziu auzi, chiar lângã oblon:

- *N-am mers niciodatã pânã la capãt, nu ºtiu cât este de adânc...*

Îngrijorat, fugi pe trepte în jos. Cineva deschisese oblonul ! Dacã va fi surprins acolo, ca un hoþ ?! Trebuia, neapãrat, sã se ascundã sau mãcar sã rãmânã nemiºcat, poate nimeni nu va ajunge pânã la el !

Da, intraserã în beci cel puþin doi oameni, copii ai fi zis dupã voce. Aveau ºi lanterne !

Valicã se retrãgea spre capãtul beciului ajutat de lanternele care, involuntar, îi luminau discret calea ºi lui. În încãperea mare, capãtul deja ºtiut de el al beciului, se ghemui nemaiavând unde înainta. Simþea, lipindu-se de peretele rece, urmele hârleþelor care sãpaserã cu ani în urmã. Lumina lanternelor, tot mai aproape de el, îl îngrozea. Nu-ºi putea opri tremurul, auzind din ce în ce mai clar: ”*Când eram mic am intrat cu tata. Îmi spunea cã beciul este lung, dar nu ºtia cât... Priviþi, bolta îngustatã continuã... ”*

În acel moment, Valicã leºinã. N-avea cum ºti cã sub peretele de care se rezemase era o trapã acoperitã cu pãmânt întãrit, care-l înghiþi...

Când, dupã multã vreme se trezi, pipãi pereþii atent la cel mai mic zgomot. Era o liniºte profundã ºi cu siguranþã copiii plecaserã. Scãpase ºi de data asta ! Reamintindu-ºi
ºirul dezamãgirilor care-l urmãreau, iar se hotãrî sã le vorbeascã celor doi bãrbaþi, poate-l vor ajuta. Merse cei câtiva paºi care-l despãrþeau - dupã cum ºtia el - de trepte, numai cã pe mãsurã ce înainta, ele se dovedeau a fi mai departe, mai departe...

Derutat, ridicã mâinile; bolta era cum o ºtia, la douã-trei palme deasupra capului, numai cã pereþii laterali erau mai netezi, cãptuºiþi - parcã - cu piatrã.

Dacã cineva l-ar fi putut privi atunci, i-ar fi citit desperarea în ochi. Ce se întîmplase, unde erau treptele ?! Doar, nu cu multã vreme în urmã coborâse singur acolo.sau, poate visase ? Mai demult avusese momente în care i se pãrea cã totul în jur era ireal, totul era mai luminos, ºi-n acele clipe de visare îºi uita boala ºi necazurile, de care puþini ºtiau cã era conºtient. Se simþea bine când visa cu ochii deschiºi ! Acum pierdut în beznã, ajuns fãrã sã ºtie cum într-o lume necunoscutã a întunericului, era copleºit de tristeþe la gândul cã ce se spunea uneori despre el la Cãmin, putea fi adevãrat. Îºi aminti cã-i trebuia multã putere ºi stãpânire de sine când ieºea printre elevii liceului, la meci. Cine credea cã el nu observa cum îi râdeau pe la spate

ºi-ºi fluturau mâinile, semnificativ, pe la tâmple, unii chiar zicând: ”Valicã Nebunu’ ”, se-nºela ! Se obiºnuise sã fie luat în râs, dar ºtia sã ignore ce nu-i plãcea, fiindcã-ºi susþinea convingerile doar faþã de cei care-l provocau la vorbã. Se ºtia bolnav dar, cu siguranþã, nu nebun. Acum însã, avea motive serioase sã se îndoiascã de judecata lui ºi... pe bunã dreptate! Într-un târziu, dupã ce strãbãtu cale lungã pe sub pãmânt în beznã totalã, rupt de orice legãturã cu exteriorul, obosit se lãsã jos. Rezemat de un perete invizibil, se declara
învins, voia sã se dea bãtut, dar n-avea cui s-o spunã !

Mergând cu gândul în urmã, acum se blestema fiindcã nu i se arãtase doctorului. De-o fãcea, acum ar fi fost în camera lui. Nu-ºi dorea nimic mai mult !

Obosit peste mãsurã, se simþea rupt de realitate, pierduse noþiunea timpului. Întunericul era profund, nici un zgomot nu ajungea, ºi el mergea mereu, dar fãrã spor. Din cauza beznei, piciorul cãlca nesigur, fiecare pas urma unei inconºtiente tatonãri cu piciorul ºi asta-l fãcea sã se deplaseze extrem de încet. Sã fi trecut câteva minute sau câteva ore ? N-avea cum ºti...

Când în sfârºit o razã de luminã îi apãru în faþã, era resemnat, convins de inutilitatea oricãrui efort pentru a se salva. Lumina ºi-o închipui ca pe o plãsmuirte a minþii lui obosite ºi a trupului sãu istovit

de încercãrile ultimelor zile. Fãcu ochii mari; în faþã zidul întunericului avea într-adevãr, o fisurã ! A câta oarã în acea zi, inima-i bãtea nebuneºte însã de data asta, de bucurie ! Ajunsese la capãtul drumului întunecat, numai cã ce vedea nu semãna de loc cu oblonul beciului, nici urmã de scânduri ! Cu mâinile întinse, simþea peste tot doar piatrã rece. Fãrã a mai trãi aºa intens înfrângerea - într-un fel devenise imun - îºi spunea cã poate soarta îl pune iar la încercare. Dar la ce bun, se-ntreba, fiindcã deja se considera un învins.

De undeva din faþã, lumina se tulburã ca apa unui lac în care cineva aruncã o piatrã. Pentru o clipã lumina crescu în intensitate, apoi scãzu. Ciudat ! Se lãsã în genunchi, întinse mâna. Ce mângâiere !!! Simþea iarba ºi tufele înalte, verzi, care acopereau intrarea, ca o perdea. Ameþit de atâta luminã puternicã, odatã ieºit din beznã se-ntinse cu faþa la soare, respirând aerul curat, înmiresmat de florile de câmp. Soarele ºi iarba se dovedirã atunci cel mai bun medicament. O mare bucurie îl cuprinse, inundându-i corpul firav ca un fluid misterios, binefãcãtor. Deodatã pe lângã el, mai iute ca un fulger, o vietate ciudatã cu urechi lungi se nãpusti spre *bolovanul* de dupã care abia ieºise. *Bolovanul* !!!

Privi în jur. Mai jos era râul, nu prea departe printre copaci se zãrea castelul cu turnurile ascuþite ºi, sãltând - priponitã de mal, barca

de ieri. Dupã o clipã de gândire, cu infinite precauþii voi sã reintre în întuneric dupã iepure. Spaima de neprevãzutul care-l închisese în beci fãcându-l sã orbecãie prin întuneric cine ºtie câtã vreme, îl opri. Zãbovi pe burtã, cu picioarele afarã, ezitând sã intre. Într-un târziu se-ntoarse, ºi se târî pânã când întunericul îl înghiþi. Deodatã, *ceva* i se miºcã brusc lângã cap. Încordarea îl pãrãsi: ºtia acum, iepurele miºcase iarba ºi *tulburase* lumina adineauri !

Speranþa îmbogãþirii îl îmboldea din nou, deºi în ultimele zile mâncase puþin se odihnise *mai mult de nevoie* suferise ºi îndurase spaime grozave, insuflându-i o energie nebãnuitã.

Atent, cercetã pereþii drepþi, cãptuºiþi cu piatrã. Scormoni febril pãmântul, chiar lângã bolovan... degeaba, nu gãsi nimic ! Chipul îi era rãvãºit ºi-l nãpãdiserã gânduri chinuitoare. Nu-ºi putuse explica cum ajunsese în peºterã, tunel, sau ce-o fi fost aceea, însã ºtia cã mersese tare mult pânã la luminã ! Cât sã mai scormonească, pânã unde ?! Pânã la beci, doar pe acolo intrase în pãmânt, nu ? Numai cã beciul, în afarã de murãturi strguri ºi cartofi, nu mai ascundea nimic vizibil. Atunci cine sau ce îl împinsese în întunericul tunelului ? Deznãdãjduit, se opri rezemându-se de un perete ºi se aºezã, dar sãri repede în picioare. Ceva, un obiect ascuþit, colþuros îl înþepase ! Îl luã în mânã, intrigat. Era o cutie metalicã, cu ceva zornãitor înãuntru.

Pulsul i se accelerã, dar Valicã se obiºnuise cu emoþiile ! Nu, n-avea cum sã fie *chiar* ce cãuta el, o comoarã nu se lasã descoperitã aºa de uºor - cel puþin aºa gândea el - uitând încercãrile care-l solicitaserã atât de mult. Strânse cutia la piept ºi se strecurã iar afarã, pãzindu-se sã nu fie vãzut de cineva. Spre norocul lui în jur nu era nimeni, chiar ºi iepurele dispãruse.

Cu o emoþie bine stãpânitã întoarse cutia pe toate pãrþile. Fusese aurie cândva, umezeala îi ºtersese culorile ºi era murdarã de pãmânt. I se mai distingea din desenul iniþial al capacului, doar un samovar între niºte oameni cu ceºtile întinse spre el. Din feþele oamenilor rãmãseserã doar niºte pete închise la culoare, numai albastrul hainelor pãstrându-se proaspãt, nealterat. Inima-i bãtea nebuneºte. Mângâia cutia, neîndrãznind s-o deschidã, putând fi o simplã tinichea aruncatã de cine ºtie cine. Întârzie mult deschiderea capacului: îi plãcea sã prelungeascã aºteptarea, asta era rãsplata lui, cel puþin deocamdatã. Speranþa amestecatã cu nelinişte îi era prima certitudine. Cutia asta era, chiar dacã nu conþinea nimic valoros, rãsplata chinurilor la care se supusese, cãrora nici un om sãnãtos nu le-ar fi fãcut faþã mai uºor. Cântãri cutia în mânã, o miºcã, ridicând-o la ureche. Zornãia ceva înãuntru ºi simþea un obiect greu deplasându-se, dupã cum o înclina.

Într-un târziu se hotărî s-o deschidă. Dacă în locul lui ar fi fost un sătean sau oricine altcineva care auzise câte ceva despre bombele rămase neexplodate din timpul războiului, ar fi fost mai precaut. Pentru el conta că găsise *ceva*, care chiar dacă nu era *comoara*, îi răsplătea emoþiile de până atunci. Odată capacul înlăturat, Valică simþi nevoia să se lase pe iarbă. Câteva inele sărace la înfăþiºare - cel puþin aºa-i păreau lui - încurcate în cârpe sărăcăcioase, zornăiseră, lovind pereþii din tablă. Cu mâinile transpirate de emoþia izbânzii, desfăcu ºi cârpele. Minune !!! Zeci de ceasuri, care de care mai frumoase, aurii, sclipitoare, câteva de buzunar cu capace încrustate cu diamante, îi luară ochii. În sfârºit, găsise comoara !

Niciodată nu-ºi împărþise cu cineva necazurile, neavând cui i se destăinui, de aceea ºi bucuria imensă o trăia în felul lui: plângând !

Întinse bucata de cârpă care protejase bijuteriile de atingerile între ele, pe iarbă. Înºirui ceasurile, inelele, cerceii ºi celelalte obiecte de podoabă, despre care nu ºtia la ce folosesc.

Acolo n-avea cine să-i spună că lănþiºoarele din aur, cruciuliþele cu pietre preþioase, medalioanele din argint aurit erau poate mai valoroase decît ceasurile. Deasemeni, de-ar fi ºtiut cum să deschidă medalionul cel mai mare, ar fi rămas tare surprins: în mica

picturã de înãuntru ar fi recunoscut chipul colegului de camerã. Se simþea într-al nouãlea cer !

Când euforia îi mai scãzu, se-ntinse pe iarbã, cu cutia sub cap. Acolo era fericirea lui ºi trebuia s-o pãzeascã ! Chiar de mâine, de la trezire, viaþa va fi cu totul altfel pentru el. Va fi dus la un spital scump în strãinãtate ºi acolo, toþi se vor întrece în a-l face sã se simtã cât mai bine, îl vor însãnãtoºi ! Apoi se va întoarce în þarã bogat, da, bogat ºi darnic mai ales cu colegul sãu ! Numai cã...

Sãri în picioare imediat. C-o figurã deodatã rãvãºitã, privi în gol, îºi cuprinse capul între palme. Cum aveau sã vinã toate astea ?! Pânã atunci crezuse cã odatã gãsitã comoara, toate se vor rezolva de la sine. Nu se gândise niciodatã cã bijuteriile trebuiau transformate mai întâi în bani, trebuiau vândute la un preþ bun... ªi cine-i garanta cã n-o sã fie înºelat ? Dacã se va vedea cu banii în buzunar, cum avea sã afle dacã-s destui pentru tratament, cine avea sã-i spunã care sunt medicii cei mai buni pentru boala lui ºi, în ce þarã sunt ei ?! Reântors brutal cu picioarele pe pãmânt Valicã, pradã primului imbold, lovi cutia metalicã cu piciorul aruncând-o cât colo apoi înfrânt, se aºezã pe iarbã. Viaþa era prea complicatã pentru el, singur n-avea cum se descurca.

Printre frunzele copacilor zãri turnurile castelului; acolo era *salvarea* ! Se hotãrâse, îl va gãsi pe medicul de acolo ºi-l va rugã sã-l

ducã înapoi la *Cãmin* ! Pãºi în lungul râului spre puntea descoperitã ieri. Se opri. N-avea de ales. Abãtut, se-ntoarse, culese de pe jos cutia ºi cu ea sub braþ, dispãru printre copaci, fãrã grabã.

XVI.

În castel intrã nepãsãtor. Indiferent faþã de toþi merse direct la cabinetul medicului.

- Aa, lume nouã, lume nouã ! Ce mai faci tinere, peunde þi-au umblat paºii atâta vreme ?

- Bunã ziua...

- Nu prea þi-s boii acasã, aºa-i ? Ce-ai pãþit, de fapt ? Aflã cã am fost, cu adevãrat îngrijorat, mã simþeam responsabil de soarta ta. ªtiu cine esti, bãiete...

- Da...

- Ai mâncat ceva ? Nu, cred cã eºti flãmând. Urmeazã-mã, te rog !

Deja cunoºtea sala de mese. Mâncã tãcut în timp ce medicul îl privea aºteptându-i destãinuirile care era sigur, aveau sã vinã, numai cã aºteptarea-i fu zadarnicã.

- Ce-þi veni sã fugi de mine, bãiete ? Trebuie sã ºtii cã am mai vãzut bolnavi ca tine ºi, de-ai fi avut rãdare sã mã cunoºti mai bine te-ai fi convins cã te pot ajuta. Am învãþat, de când sunt medic, sã nu judec

oamenii dupã înfãþiºare ºi mai ºtiu cã boala-i o povarã grea. Pot sã te ajut, am prieteni în strãinãtate. Ha !... Îþi lucesc ochii ! Te înþeleg bãiete ºi-þi promit cã, dacã vrei, voi lua legãtura cu ei.

- Sigur cã vreau ! Pentru asta am ºi plecat de aici...

Doctorul îl privi intrigat:

- Cum aºa ?!

- Ei...

- Nu vrei sã spui... Bine, nu vrei, nu spui, nici o supãrare...

- Tot ce-mi doresc acum e sã merg în camera mea, sã mã odihnesc !

Doctorul îl privea compãtimitor. Valicã era slab de felul lui, însã acum, cu capul aplecat ºi umerii lãsaþi, supãrat peste mãsurã, îi fãcea milã ca un copil neajutorat. De fapt asta-l considera: un copil mare, cu minte tot de copil.

- Eu oricum plec în oraº, dacã vrei te iau cu mine însã sã-mi spui din timp dacã intenþionezi sã mã laºi iar baltã, ca data trecutã... ªi vezi, nu-þi uita *bagajul* !

Din maºinã, Valicã privea indiferent. Rãmâneau în urmã castelul, râul, livada, magazinul ºi satul în care sosise neºtiutor, îmboldit de speranþe. Într-o curbã depãºirã autobuzul, acelaºi în care, nu cu mult timp în urmã fusese cãlãtor clandestin...

XVII.

Da, vara rãmãsese în urmã, nu prea departe în spaþiu, la Onãceºti. Fiindcã mergea acolo de obicei în vacanþa mare, lui Ionicã îi plãcea sã creadã cã n-are de *parcurs* decît vreo douãzeci de kilometri pânã la *varã.* Pânã la vacanþa viitoare îºi sãturã ochii cu priveliºtile din jurul oraºului, darnice în alternanþe: deal cu pãdure, ºes, douã râuri mari. Fiecare zi de ºcoalã era pentru el un început, nu prin materiile pe care le acumula, fiindcã avea manualele pe care le putea studia înainte de a-i fi predate iar biblioteca pãrinþilor, cuprinzãtoare prin numãr ºi varietate de volume, îi oferea informaþii în orice domeniu, cel puþin aºa credea el. Drumul de fiecare dimineaþã spre liceu era mereu nou. Uneori mergând, repeta în gând vreo formulã sau vreun pasaj din lecþia de istorie sau geografie ºi preocuparea era aºa de intensã, încît se întâmpla sã treacã pe lângã un gard nou, un copac abia înflorit, pe lângã o maºinã strãinã, fãrã s-o observe. A doua zi descoperea mirat schimbarea. Îi plãcea sã spunã cã-ºi cunoaste oraºul, cu atât mai mult strada, la fel ºi oamenii însã fãrã a le ºti ºi numele. Era sigur cã de ºi-ar fi întâlnit în altã parte vreun *conorãºean* l-ar fi recunoscut ºi, era mândru de asta.

Curtea aceea mare îi plãcuse de când o vãzuse prima datã. Era împãrþitã în trei prin trei garduri mici, din lemn vopsit. Grãdina din

faþã avea în mijloc un gutui ciudat, cu tulpina ramificatã, ca niºte braþe lungi, chiar din pãmânt ºi, deºi umbra lui deasã întuneca faþada casei, arãta bine mai ales toamna, cu gutuile galbene care-i aminteau de lãmâile *colonelului*. În dreapta era aleea dintre casã ºi gardul vecinului cu poarta mare care, gândea Ionicã, de-ar fi fost a lui, trebuia sã fie acþionatã... electric, prin telecomandã. În spatele casei, ascunsã dupã un grilaj înalt din scânduri înguste verzi, era curtea cea mare. Îi plãcea sã-ºi închipuie acolo niºte fotolii din rãchitã aºezate în jurul unei mese tot din nuiele împletite, pe care trebuia sã fie o vazã înaltã cu flori ºi, nu ºtia de unde-i venise în minte imaginea asta, un aparat de radio cu tranzistori ! Copacii, deºi nu se zãreau pe deasupra casei ºi a grilajului, obligatoriu protejau curtea din spate de ochii intruºilor.

Casa de vis-a vis era în formã de *U,* cu deschiderea spre stradã. Latura din dreapta era amenajatã ca garaj. În mijloc era un perete din sticlã fumurie, dupã care se ascundea o încãpere mare cu luminator deasupra. Luminat discret de sub apã trebuia sã fie acolo *bazinul de înot*; nu-i venea sã-i zicã *piscinã*, parcã nu se potrivea cu strada aceea de oraº patriarhal. Aflase dezamãgit, cã acolo locuia o pereche bizarã care-i schimbase imaginea despre casã: un tip de 71 de ani, cãsãtorit cu o doamnã de 22 !

Casa colonelului, cu douã turnuri mici la colþuri, înaltã, cu terase ºi trei intrãri o considera idealã. O asemenea locuinþã îºi va face *când va fi mare* ºi va câstiga singur bani. Încercase odatã sã-i numere camerele dupã ferestrele dinspre stradã dar se încurcase, neºtiind cum era împãrþitã înãuntru.

O datã, când colonelul bãtrân, cãrunt, suplu ºi vioi, cu o mascã pe figurã ºi o afumãtoare în mânã îºi pregãtea stupii pentru primãvarã, printr-o fereastrã deschisã zãrise un birou din lemn sculptat, cu o mapã din piele. Pe un colþ o veiozã aprinsã, aparent inutil, lumina discret camera. Pereþii nu se vedeau, erau ascunºi dupã dulapurile cu cãrþi legate în piele inscriptionaþã cu slove aurii. Primãvara îºi scotea pe terasã lãmâii, crescuþi în ciubere mari din lemn. Grãdina din dreapta casei avea mai în spate tufiºuri dese care, înconjurate de copaci bãtrâni, te fãceau sã crezi cã eºti într-un parc mare. Umbra lor deasã, misterioasã chiar acolo în mijlocul oraºului îl fãcea pe Ionicã sã viseze, sã se închipuie iar la Onãceºti, numai cã vara abia trecuse...

Întotdeauna în curtea fostului ofiþer umblau liberi 3-4 câini, foarte rãi. Unul avea ochii cãprui, de aceea când pomenea de el zicea cã are ochi de om.

Toþi cãþeii din drumul spre ºcoalã erau prietenii lui Ionicã. Mai demult, când era mic, îºi împãrþea cu ei pacheþelul de mâncare

însã mamei nu i-a spus asta decît doar când a ajuns licean. Preferaþii lui erau doi *mopºi* albi care când îl zãreau la gard fugeau spre el, caraghioºi din cauza picioarelor scurte ºi a blãnii lungi ºi pufoase. Parcã pluteau ºi erau tare nostimi când îl priveau cu capetele plecate, deranjaþi parcã de pãrul lung de pe cap, prin care abia li se ghiceau ochii mici, negri.

Îi plãceau câinii liberi dar nu pe stradã, fiind convins: câinii întregesc o gospodãrie ºi de aceea nu-i putea vedea suferind. Odatã, când era mic, niºte hingheri îºi fãceau *treaba*: îngrãmãdiserã într-un colþ un câine ºi-l prinseserã cu un laþ pus la capãtul unui bãþ lung, trãgând sfoara printre douã leaþuri rãmase de la o casã demolatã. Câinele pe jumãtate sãlbãticit, obiºnuit cu libertatea deplinã, mârâia ºi-ºi arãta colþii mari, cu ochii rãi fixaþi asupra hingherilor. Nu se zbãtea sã scape din laþ ºi pãrea cã acceptase demn confruntarea cu duºmanii. Cu botul întins mârâia încontinuu. Inutil, un hingher îl împungea cu un bãþ ascuþit. Cât îi permitea laþul, câinele îºi întorcea capul sã-l apuce însã degeaba, colþii muºcau în gol neajungând bãþul ! Hingherii râdeau iar Ionicã întorsese capul.

Deodatã tresãri violent ºi-ºi acoperi urechile, cuprins de-o spaimã de nedescris. Un urlet, un rãcnet cum nu mai auzise niciodatã, de durere ºi suferinþã imensã îl rãscoli pe bãiat.

O rupse la fugã cât putu de repede, cât mai departe. Cu coada ochiului zãrise câinele prãbuºit la pãmânt; durerea-l fãcuse vulnerabil ºi sclipirea de rãutate din ochi se stinsese... Nu mai era câinele liber neânfricat ºi cu colþi fioroºi, devenise o vietate în mare, mare suferinþã. Hingherul îl pocnise în cap cu un stâlp din lemn, celãlalt se prãpãdea de râs ºi-l îndemna:

- Dã-i mã, mai dã-i una cu cantu' !

Îngrozit, Ionicã se opri abia sub scãrile blocului pãrinþilor, unde-l podidi plânsul. Urletul înfricoºãtor, incontinuu, avea sã-i sune în urechi multã vreme dupã aceea, obsesiv, înfiorãtor.

Poate în urma acelei întâmplãri îndrãgise câinii, poate avea sã-i îndrãgeascã oricum, nu ºtia, dar în scurt timp tata i-l adusese pe Lupu: un ghemotoc mic, cu burtica pãtratã de gras ce era. Ionicã amintindu-ºi scena îl strângea tare în braþe ºi-i ºoptea la urechi, ca ºi cum ar fi putut fi înþeles: "N-o sã te las niciodatã singur pe stradã. Tu eºti al meu ºi nimeni n-o sã-þi facã vreodatã, vreun rãu !

Cât s-a putut l-a þinut la bloc. Odatã ajuns cãþelandru, lui Lupu nu-i mai ajungeau camerele ºi holurile apartamentului. Ionicã-l ducea sã alerge pe afarã, dar avea lecþii de pregãtit ºi se temea cã-n joaca lor, ceilalþi copii l-ar fi putut *supãra* pe Lupu care devenise un câine mare, voinic. Pãrinþii îl convinseserã cu greu cã, spre binele lui,

ar trebui sã-l *mute* la Onãceºti, argumentând cã acolo ar putea alerga în voie ºi apoi, un animal se simte bine în aer liber.

- Dar n-o sã mã uite ? Ce-o sã se facã singur acolo, ? ªi, cine-o sã-l mai mângâie ?! Bunica o sã-l perie, cum o fac eu ?

- N-avea grijã, bunicii au avut dintotdeauna câini ºi ºtiu ce-i mai bun pentru el. Uitã-te la Lupu ! Crezi cã se simte bine dormind în casã, pe covoraº ?

Resemnat, acceptase dspãrþirea de câine. Îi lãsã la þarã farfuria pentru lapte, strachina pentru mâncare ºi... o raþã mare din cauciuc. Spre deosebire de alþi cãþei, de pe când era pui, Lupu nu fura papucii din casã. Singurul obiect care-l atrãgea, pe care-l apuca cu dinþii scuturându-l apoi în toate pãrþile stârnind hazul privitorilor, era raþa.

Desigur, cea mai bucuroasã pentru preferinþa câinelui fusese mama, fiindcã ºtia cã alþii ascundeau încãlþãmintea, ferfeniþeau covoarele. Despãrþirea de câine a fost tristã, copilul închipuindu-ºi cã Lupu va tânji dupã el, cã suferinþa era la fel de mare pentru amândoi. Aºa era, însã curtea mare i-a priit lui Lupu ºi, lucru bun pentru stãpân, nu-l vãzuse suferind. Mama îl convinsese cã animalele n-au sentimente chiar ca ale oamenilor, dar se ataºeazã de cei care le îngrijesc ºi se poartã bine cu ele.

Aºa era - avea sã afle dupã o sãptãmânã - fiindcã nu putuse aºtepta mai mult pânã sã-l revadã. Când îi simþea prezenþa, cãþelul sãrea în sus ºi alerga de la poartã la castani, ca un *maidanez* fãrã pic de personalitate.

- Parcã are blana mai lucioasã ºi parcã a mai crescut ! Uite-l cum mã *spalã* ! strigã Ionicã, apãrându-ºi faþa aºa, numai de formã, de cãþelul ridicat în douã picioare sã-l lingã de zor.

- E un câine deºtept, pe noi ne-a acceptat fiindcã simte cã-i iubim stãpânul. Ia priveºte ! Bunicul îl chemã, îl mângâie pe capul mare. Te bucuri mãi bãiete, te bucuri da' nu eºti mai bucuros ca noi. Eu îmi vãd ºi copilul ºi nepotul, mãi bãiete !

Ionicã era puþin gelos. Cãþelul se uita în ochii bunicului, cum într-ai lui nu privise niciodatã ºi, coada-i pendula a prietenie atât de energic, cã i se miºca ºi fundul... Seara, acasã adormise linitit, ºtiind cã Lupu încãpuse pe mâini bune ºi, ce era mai important pentru el, cã n-avea sã-l uite niciodatã. Timpul trecea, vizitele la þarã erau tot mai rare, dar de fiecare datã câinele îl întâmpina tare prietenos. Mai greu a fost dupã ce s-au stins bunicii. Pãrinþii au gãsit pe cineva în sat sã-l þinã între vacanþe, însã, câinele pãrea cã înþelesese ce se întâmplase. La strãin doar mânca, neacceptând sã-ºi schimbe definitiv domiciliul.

- Bravo Lupu, parcã þi-aº fi spus eu cã nu-mi place sã te ºtiu la altã casã !

Pãrinþii lui erau ºi mai multumiþi. Ar fi fost dezolant sã gãseascã ograda pustie când reveneau pe acolo. Bunicii nu mai erau, dar rãmãseserã douã suflete sã alunge pustiul: Lupu ºi Rita, pisica longevivã a bunicii.

Pentru ca bãiatul sã resimtã mai puþin lipsa lui Lupu, a doua zi dupã *transferarea* lui la Onãceºti, mama i-a adus trei peºtiºori roºii - Xifo. Imediat a cãutat un acvariu, l-a umplut cu apã, nisip ºi plante acvatice, numai cã la puþin timp i-au murit. La douã-trei sãptãmâni dupã aceea, pe când voia sã cumpere pâine de la magazinul alimentar, vãzu cã la tejgheua de alãturi se vindea peºte proaspãt - crap. Era atât de proaspãt, cã vreo câþiva încã se mai zbãteau pe bucãþile de gheaþã de pe care-i trecea vânzãtoarea pe cântar. Imediat a cumpãrat unul ºi cu sufletul la gurã a fugit acasã sã-i dea drumul în cadã. Crapului i-a fost dat sã trãiascã mult, în acvariu sau în cadã, când lipseau de acasã mai mult de-o zi. Putea rezista ºi o lunã, dacã avea hranã - fãinã de porumb. Odatã, pe când golea acvariul în chiuveta de lângã aragaz, la o miºcare bruscã sticla s-a spart, peºtele s-a zbãtut ºi-a ajuns într-o cratiþã cu ulei încins. Seara bãiatul a adormit greu, suferinþa bãnutã a peºtelui marcându-l, fiind provocatã de el. Peºtiºorul a scãpat cu viaþã însã i-au

cãzut solzii, în apã nu se mai putea menþine drept. De-ar fi putut vorbi, Ionicã n-ar fi ºtiut cum sã-i explice greºeala... Nu prea repede, solzii i-au crescut la loc, peºtele trãind dupã aceea câþiva ani buni. Pe ultima foaie a caietului de matematicã, Ionicã desena sãptãmânal câte un peºte, asta însemnând cã la vârsta lui se mai adãugase o sãptãmânã.

Îi plãceau animalele mici, însã neputinþa lor de a-ºi exprima verbal sentimentele, mai ales suferinþa, i se pãrea o nedreptate.

Într-o zi vãzuse în iarba din faþa blocului un pui de vrabie zgribulit care, îi pãrea lui era tare necãjit... Cãzuse dintr-un cuib aºa cum pãþeau mulþi alþii, primãvara. Când s-a aplecat sã-l ia, nu s-a ferit ! I-a fãcut un culcuº în casã, botezându-l "Ciripoi". Dupã câteva sãptãmâni, vrãbiuþa îmblânzitã i se cuibãrea sub gulerul flanelei, îi zbura de pe degetul întins pe draperia din lemn, stãtea în faþa geamului deschis pe o mãsuþã acoperitã cu ziare ºi privea indiferentã la suratele zburãtoare. Netrãind în aer liber, rãmãsese zgribulitã, tot ca un pui.

***

Spre ºcoalã Ionicã întâlnea oameni care ca ºi el aveau de îndeplinit zilnic niºte obligaþii: bunici-pensionari, fãcând cumpãrãturi pentru câte douã familii - a lor ºi a copiilor -, profesori grãbiþi spre ºcoli. Omul acela negricios, mic de staturã, cu pãrul lipit de þeastã,

emanã o suficienþã de sine aproape agasantã, cu mapa lui pliantã, din vinilin. Curios, vara-iarna, umbla cu capul mereu descoperit ! Poate i se pãrea lui, dar omul cãuta cu importanþã, doar înainte. Un muncitor cu ochii albaºtri, spân, avea mereu o veºnicã bascã întinsã pe cap ºi cãra mereu un aspirator murdar de var. Pobabil era un zugrav ºi-ºi începea programul la ora opt. Îl depãºeau pe trotuar, sau era depãºit de colegi mai mici, toþi zoriþi nevoie mare, sã nu întârzie la prima orã.

Un om cu câteva ºuviþe de pãr cãrunt, cu o geantã sub braþ ºi o privire fermã, hotãrâtã, pãºea apãsat. ªi-l închipuia un om important, nu doar din cauza figurii respectabile. Îl impresionase þinuta lui corectã pânã într-o zi, când l-a vãzut la fel de grãbit, însã desculþ... Omul fusese medic specialist dar soarta-i jucase o mare festã.

XVIII.

ªi Mirela era la fel de grãbitã, pe celãlalt trotuar. Cine o vede prima oarã, o credea o fatã foarte serioasã care nu iese din cuvântul pãrinþilor ºi nu ºtie decît de cãrþi ºi lecþii, dar nu era chiar aºa. Adicã, gândea Ionicã, era serioasã ºi la locul ei, numai cã nimeni n-ar fi putut-o cataloga *tocilarã*... S-o fi auzit pe ea, care recita admirabil la serbãri *Scrisoarea a-III-a* sau *Balada tinereþii,* în pauza mare: ” *Nu mai rupeþi flori copii/Cã ºi ele este vii...”* El o auzise ºi, aºa deodatã,

amestecul ei de copilărie ºi detaºare faþã de gravitatea orei urmãtoare - matematica - îl fãcuse s-o privească mai atent.

ªi-o amintea cu greu, de la grãdiniþã. Educatoarea îi dusese în parc pe când erau în grupa micã sau mijlocie, nu mai ºtia. La vârsta aceea orice ieºire le plãcea, însemnând altceva faþã de joaca cu ursuleþii din pluº, plastilina sau creioanele colorate. Aveau locul lor obiºnuit într-un rondou mare, cimentat cu un stâlp în mijloc. De câte ori trecea prin parc mai târziu, se-ntreba ce era în capul þâncilor de vreo ºase ani de se-nvârteau în jurul lui pânã ameþeau, exact ca dânsul la vârsta lor. Nu departe era rondul cu nisip, într-un þarc împrejmuit cu o bordurã înaltã. El avea gãletuºa lui, ea avea gãletuºa ei. Ea, supãratã pe un coleg care-o trãsese de codiþe - asta era distracþia preferatã a bãieþilor ºi necazul veºnic al fetiþelor la acea vârstã - fãrã a se gândi prea mult, îi aruncase nisip în cap... Þinta a fost ratatã însã ochii larg deschiºi ai lui onicã, aflat pe aproape, au avut de suferit. Îºi aminteºte ºi acum cã l-au podidit lacrimile, temându-se cã n-o sã mai vadã niciodatã. Fetiþa era mai speriatã ca el ºi plângea cu suspine ! Educatoarei ºi pãrinþilor le spusese cã-ºi dãduse singur în ochi, din greºealã. Ea, dupã aceea îl privea recunoscãtoare, conºtientã cã greºise însã fãrã voie ºi nu ºtia cum sã-l îmbuneze. În dimineaþa urmãtoare, dupã ce-ºi luase flaneluþa din cuier, fãrã o vorbã - periculos ºi

neprevãzut - îl sãrutase pe obraz ! El nu spusese nimic, dar înþelesese cã-n felul ei, îºi ceruse iertare... La atât se reduceau amintirile legate de Mirela, colega lui de grãdiniþã, ºi chipul fetiþei necãjite cu faþa roºie de plâns, avea sã-i rãmânã în minte multã vreme.

În clasa a-I-a au mers la ºcoli diferite, reântâlnindu-se abia în clasa a-IX-a. Sigur, n-ar fi ºtiut cã se întâlniserã vreodatã mai înainte dacã nu i-ar fi spus mama. ”Da, bine... ”rãspunsese el, deloc impresionat. Era una dintre zecile de colegi ºi colege noi, ºi atât.

Odatã cu trecerea timpului începuse sã-ºi punã întrebãri la care greu gãsea rãspunsuri. Voia ºi nu ºtia prea bine ce, încerca sã-ºi lãrgeasã orizontul cultural, ºi-ºi impunea sã fie mai bun, mai amabil cu toatã lumea. Visa cu ochii deschiºi cã toþi cunoscuþii îl priveau altfel: inginerul de la etajul IV îi strângea mâna, domnul farmacist pensionar de la parter îºi scotea pãlãria cu respect ºi-n faþa lui, cum vãzuse cã fãceau pensionarii când se întâlneau sã joace table pe banca din faþa blocului, iar poliþistul de la III îl saluta regulamentar, cu mâna la chipiu, colegii îl primeau în grupul lor sobru, de oameni serioºi - aºa cum le stãtea bine unor tineri elevi de-a opta iar - colegele... ei bine, colegele îl respectau !...

Nu cã în realitate ar fi fost altfel, însã fetele aveau prieteni cu doi-trei ani mai mari ºi le plãcea sã se *afiºeze* cu liceenii. Asta nu-l

deranja deloc, fiindcã avea micul lui secret. Profesoara de românã n-avea cum ºti cã elevul timid, al cãrui tatã îi era coleg, o... nu cã o *iubea*, fiindcã sentimentul lui se numea altfel, dar o respecta ºi o preþuia mai mult decît pe oricare colegã. Era suplã, înaltã, blondã cu ochii albaºtri, desigur foarte tânãrã ºi, bãiatul credea cã aºa trebuie sã fi arãtat muzele inspiratoare ale poeþilor; asta era taina lui.

Uneori evada din lumea realã în cea plãsmuitã în întuneric, la cinematograf. Acolo binele învingea întotdeauna rãul, fetele erau mereu frumoase, bãrbaþii erau curajoºi ºi dacã era varã, era o varã adevãtratã, iar iarna trebuia sã fie neapãrat, cu multã zãpadã. Într-o zi, îºi vãzuse dupã film, vecina din dreapta. Era o fatã ca nimeni alta, brunetã cu ochii fãrã egal, ºi unghiile - reþinuse bine amãnuntul - îi erau lãcuite cu negru. I s-a pãrut culmea distincþiei pentru o fatã ºi de atunci compara orice cunoºtintã femininã, cu necunoscuta. Inexplicabile asociaþii de idei propiaserã pânã la confundare necunoscuta, cu imaginea fetiþei care-l sãrutase prima datã.

- Bunã Mirela ! Þi-ai fãcut la mate' ?

- Da ! Ai lipsit la ora trecutã, nu ?

- M-a învoit mama. Ne-a adus lucrãrile ? Notele cum au fost ?

- Pãi, *mai mult aºa decît aºa*, vorba domnului profesor... Ne-a cerut sã i le aducem azi, semnate de pãrinþi.

- S-ar zice: noroc c-am lipsit...

- Nu numai tu ai scãpat. Paul zicea cã n-are cum aduce extemporalul, fiindcã i l-a bãgat tatãl lui pe gât... Normal, am izbucnit toþi în râs !

- Ca la *24 Ianuarie !*

- Nu mai ºtiu, cred cã atunci am lipsit eu.

- La francezã conform obiceiului, mai mult sau mai puþin apreciat de profesori, s-a cântat *Hora Unirii* iar la istorie ne-am învârtit în jurul clasei, sub privirea calmã ºi rãbdãtoarea a profesorului. Înainte de matematicã Paul a propus ºi toþi am fost de acord, sã facem iar *Hora* ºi s-o lungim cât mai mult. Sã ne fi vãzut cum ne învârteam în jurul clasei, cântând ! Tãcut, domnul profesor ne privea, se uita la geam ºi foarte des, la ceasul de la mânã. Când ne-am aºezat la locurile noastre ne-a comunicat cã: *Lucrul ãsta se face la sfârºitul orei. ªi sã vã mai spun o treabã: eu credeam cã sunteþi afoni numai la matematicã ! ...* ªtii cât de sobru este dumnealui, însã atunci zâmbea !

-Voi cum ati reacþionat ?

- Pãi râdeam toþi, numai cã ne-am potolit repede fiindcã a scos opt colegi la tablã...

- Aºa-i *domnul*... ªtii, întâlnim zilnic atâþia oameni, fiecare este o personalitate aparte, cu gânduri, cu obiceiuri, cu familia lui. Vezi

unul îmbrăcat impecabil, elegant chiar, cu o înfăþiºare distinsă ºi afli că-i nebun... Uite-l !

- Îl ºtiu, este doctor. La vremea lui a fost student de excepþie, apoi un bun chirurg... Destinul ! Dar, apropo' de personalităþi: domnul nostru de matematică s-a realizat profesional, are elevi ajunºi profesori universitari, are articole publicate în lumea întreagă, este apreciat de părinþi ºi elevi, numai că n-are noroc, zic unii, dar eu cred că s-a realizat, chiar dacă i-a murit soþia în tinereþe. Este devotat memorie ei ºi încă se mai duce zilnic la cimitir. Vrea să-ºi uite necazul ºi ºi-a impus un regim de viaþă dur, auster. Munceºte peste puteri la ºcoală, mai tot salariul îl lasă la librării ºi restaurant. Am auzit că are masa lui, bucătarul lui preferat ºi tabieturi cunoscute ºi respectate. E un caz, să zicem fericit: are satisfacþia muncii lui, are un þel. ªtii care-i procentul celor admiºi la facultate, datoritã lui ? 85% în fiecare an ! Mă-ntreb ce va face la pensie.

- La bătrâneþe mă gândesc ºi eu, mai ales în timpul orei de sport. ªtii, din cauza vecinătăþii terenului nostru de sport cu *Azilul* de peste gard. Apropo, ieri, Miticã...

- Care Miticã ?

- Unul de la Azil, nu se poate să nu-l ºtii, numai că nu faci legătura între nume - adică *supranume* - ºi persoană. E unul dintre cei *veseli*...

Reproºul mut din privirea fetei îl determină pe Ionică să se corecteze:

- E bătut de soartă, da' poate-i mai bine, c-aºa nu mai ºtie de el. Numai că eu nu ºtiu de unde...

Îi ajunseseră din urmă trei colegi dar, oricum intraseră în curtea liceului unde dacă nu vorbeai înaintea orei de matematică despre integrale ºi derivate, mai bine tăceai. Mirela îi aruncă o privire: vor discuta altă dată, tot între patru ochi. Asta-i convenea ºi lui.

În pauză o urmări cu privirea. Ieºise în curtea liceului, traversase împreună cu o prietenă la chioºcul de peste drum. Odată întoarsă pe terenul de sport, părea să-l aºtepte.

Mai aveau cinci minute, timp suficient să-i spună că-i frumoasă, că... Cum să-i spună, că tot de ºcoală o să aducă vorba ! Dar ce-o fi păþit, ce a scăpat pe jos ? Se apropie s-o ajute. Fata-i arătă, mirată:

- Uite ce-am găsit ! Cine-o fi pierdut *tinicheaua* asta ?

Ionică privi curios inelul. Tata-i spusese odată că un bărbat nu poartă bijuterii ºi de atunci nu era în stare să deosebească aurul de

alamã ºi-n general, nu-l interesau podoabele. Acum însã, era cu totul altceva.

- Nu ºtiu sigur dacã-i chiar o tinichea. Vezi cã nu-i oxidatã de loc ºi are un luciu intens.

- Cine sã piardã aºa uºor o bijuterie valoroasã, ca s-o gãsesc tocmai eu ?! Nu cunoºti femeile, sunt bolnãvicios de grijulii cu obiectele de podoabã... Roºise uºor, ºi voia sã arunce *tinicheaua*.

- Ar fi mai bine sã ducem inelul doamnei de chimie, sã-l verifice. De ce sã-l arunci arunci, poate vreo femeie plânge dupã el...

Mirela voia sã replice, dar Ionicã îi luã vorba din gurã:

- De fapt mã refeream la o oarecare mamã, a cãrei fatã va plânge când va constata dezastrul. Mã gândesc cã ai putea pune un afiº pe uºã: ”Cine a pierdut *ceva* ”sã se adreseze... e.t.c., e.t.c... ”- cunoºti formularea consacratã. Poþi cere ºi-o recompensã...

Mirela-l privi, fals ofensatã:

- Nu-mi trebuie recompensã !

Ionicã se lovi uºor cu palma peste frunte:

- Dimineaþã începusem sã-þi spun ceva, dar m-au întrerupt colegii. Ieri, chiar aici pe terenul de sport, Miticã,

dupã ce a escaladat gardul, vãzându-mã singur m-a abordat. De aceea mã întrebam de unde... A sunat de intrare ! Pune-þi inelul în buzunar sã nu-l pierzi ºi tu, ºi o sã mai vorbim în drum spre casã.

Îi convenea; avea un motiv plauzibil de a o conduce la amiazã, fãrã sã fie tachinat de cineva, doar aveau acelaºi drum spre casã, nu ?! Bãieþii, nu cã erau rãi, dar erau invidioºi ºi râdeau de colegii de-a XII-a când îºi aºteptau prietenele dintr-a IX-a timp de orã de-o orã sau douã, º-apoi le mai cãrau ºi genþile ºi, orice bãiat era comparat cu ei.

La plecare îl *salvase* Mirela, intrigatã fiindcã doamna de chimie confirmase valoarea inelului care era din aurul cel mai fin ºi cântãrea vreo nouã grame !

Nu ºtiu ce-o sã fac cu inelul, dar mã bucur cã pânã mâine îl pot admira la mine acasã. Doamna zice cã dupã cât se pricepe ea, este valoros ºi pentru lucrãturã... Începusei sã-mi spui ceva...

- Da, îl vãzusem pe Miticã sãrind gardul însã nefiind prima datã, nu m-a mirat Îºi ducea mâna la buzunar, parcã voia sã facã ceva dar se rãzgândea mereu; ce mai, era nehotãrârea întruchipatã ! S-a dus întâi la doi bãieþi de a-IX-a dar nu ºtiu ce le-o fi zis, cã i-au întors spatele. Un timp i-a cântãrit din priviri pe cei care erau mai aproape de el - uitam sã-þi spun: era pauza mare - ºi pânã la urmã i-a ales pe *nebunii* de-a douãsprezecea ! Nu-s rãi, da-s *pozna°i*... L-au înconjurat, i

se adresau cu *dom' inspector* ºi sãracu' nu mai ºtia cum sã scape. Eu, *personajul pozitiv*, m-am bãgat printre ei ºi l-am tras. Sãracu' Miticã tremura, mã temeam c-o sã leºine ! Ceilalþi, constienþi c-au întins coarda prea mult, ne-au lãsat în pace. Dupã ce s-a liniºtit m-a invitat pe-o bancã, cu glas de mare tainã:

- Am... am... ceva de vânzare !

Îl priveam, avea pe el un costum de trening ºi niºte teniºi, era slab, cu ochii mari înfundaþi în orbite ºi-mi inspira milã. Nu ºtiu câti ani o fi având, da' mã gândeam c-ar putea fi de-o vârstã cu tata sau cu profesorul de francezã, cel proaspãt repartizat. Asta numesc eu *vârstã incertã* ! Nu-l puteam refuza, fusesem salvatorul lui ºi trebuia sã fiu pânã la capãt.

- Bine, i-am zis, ce ?

- Te-ar interesa niste ceasuri din aur ? Sunt vechi, dar bune. Nu mai gãseºti azi aºa ceva. Marfã bunã, garantatã !

Nu-mi venea sã cred; era chiar acel *Miticã,* acela care sãrea gardul ?!

- ªtiu ºi eu ? Nici nu am bani la mine...

- Da' mâine o sã ai ?

Intrasem în horã, trebuia sã joc. Auzisem cã pentru unii bolnavi, o simplã piatrã valorează cât un diamant ºi mã gândeam cã

poate scăp cu câþiva lei sau cu un refuz politicos, numai că a scos din buzunar un ceas cu capace aurii, cum se făceau altă dată, ceas de buzunar ! Dacă mai există asemenea exemplare, pot fi doar în muzee sau prin dulapurile colecþionarilor bogai. Mi-a simþit uimirea ºi, fără o vorbă, a înºirat pe bancă nu mai ºtiu câte ceasuri care, chiar dacă nu sunt din aur, cu siguranþă sunt suflate cu aur !

Mirela era stupefiată:

- ªi ai făcut legătura cu inelul găsit de mine, nu ? Pe bună dreptate, l-am găsit exact în locul în care vorbisei cu el. Să fie oare posibil, de unde să aibă tocmai el bijuterii ?!

- ªtiu ºi eu ? Fapt este că ceasurile există ºi trebuie să ne gândim ce-i de făcut. Asemenea bogăþie poate fi periculoasă pentru oricine, pe el îl face vulnerabil, indiferent de unde-o are. Þi-am povestit cum l-au luat la mijloc cei de-a douăsprezecea. Dacă se repetă figura în piaþă, săracul Miticã este un om pierdut !

- Încă nu ºtim provenienþa lor, dar mă întreb dacă Miticã n-o fi în pericol, chiar ºi la Azil ? Instituþia asta - *Căminul* - cum îi spun internaþii, îmi este total necunoscută ºi-am auzit că adăposteºte tot felul de oameni.

- Da... Îi facem o vizită *acasă ?*

- Dar nu mi-ai spus, ai acceptat să-i fii client, sau nu ?

- I-am cerut timp de gândire până mâine la ora unsprezece fără zece.

XIX.

Întins pe patul alb, Valică stătea cu ochii fixaþi pe tavan ºi privea fix. Parcă se vedea fugar în autobuz, la castel, în beci ºi inexplicabil, în tunelul la al cărui capăt crezuse că izbândise. Visase zadarnic spitalul scump din străinătate, tratamentul necunoscut aici, în þară. Praful se alesese de visul lui ! Era adeărat că medicul acela din Onăceºti îi strânsese mâna la despărþire, îi promisese să-l ajute dar n-avusese cum ºti că lui i se rupea inima întorcându-se la *Cămin*, la fel de sărac !

Starea depresivă îl supărse doar până ajunsese în camera lui unde ca întotdeauna, colegul îl privea lung, cerºaful bine întins de infirmiere era la locul lui, castanul îºi scutura ca de obicei frunzele sub geam. Aspectul familiar al vechiului domiciliu îi reinsuflase aerul apatic de mai înainte, conºtiinþa monotoniei de până la marea aventură îi acoperise faþa cu masca inexpresivă, atât de familiară celor din jur.

Doar seara, când becurile se stingeau în tot Azilul, el reintra în pielea personajului din vară ºi deschidea, precaut uºa. Holul luminat discret de lămpile de veghe era pustiu aºa cum dorea, colegul de cameră sforăia cu faþa la perete. Ridică încet capătul saltelei ºi-ºi vârî

mâna, căutând febril. De câteva ori tresărise, înspăimântat: i se păruse că legătura lui din cârpe înfăºurate dispăruse, dar se liniºtise de fiecare dată. Cine să-ºi închipuie că el ar putea ascunde altceva decît ciocolata pe care-o primea de sărbători ?! Odată ghemotocul scos din saltea, înºiră pe pat bogăþiile, sub lumina slabă a becului din curte ºi căzu pe gânduri. Cui să-i ceară un sfat ? Într-o seară, după ce înfăºurase *comoara* ºi o pusese la loc, sări din pat, ca ars. Cum de nu se gândise până atunci ? Elevii !!! Da, elevii aveau bani, doar în fiecare zi îºi cumpărau covrigi, dulciuri ºi sucuri de la chioºc !

Intrase odată în liceu ºtiind că atunci când elevii merg la ora de sport, cel puþin o clasă rămânea liberă ºi voia să vadă ce fac cu hainele, dacă-ºi lăsau ºi banii acolo. Uºa era descuiată ºi umblase nestingherit, peste tot. Se oprise îndelung lângă vitrinele cu pietre de tot felul, înºirate după vreun rost ascuns lui, fără să priceapă la ce-or fi puºi cu atâta grijă sub sticlă bolovanii, dar asta nu era treaba lui... Într-un colþ văzuse niºte afiºe: ” Vând aparat de fotografiat. Doritorii se vor adresa la XIC ”; ”Vând colecþia *ºtiinþă ºi tehnică 1957-1970* cl.XA”. Un singur anunþ îl pusese pe gânduri: ”*Cine a găsit o cheie galbenă, este rugat să treacă pe la noi, să-i dăm ºi yala ! cl.X-a A”* ... cum adică “*să-i dea ºi yala* ?! Credea că se va lămuri în clasa aceea, ai cărei elevi se nimeriseră să fie la ora de sport însă nimic neobiºnuit nu era

înăntru, ba chiar ºi yala era la locul ei ! ªi hainele, în care sigur copiii aveau bani... Bani... Dar nu, el era om cinstit ! Luã o cretã, se aºezã într-o bancã. Ce mai mâzgâleli ! Unele erau zgâriate, scrise. Ce-ar fi sã scrie ºi el pe tablã ? Dar ce ?... Aha, o sã copie de pe-o bancã: ”*Repetenþilor, vã caftim pe toþi* !”. Da, a mers ! Cu ocazia asta ºi-a amintit de învãþãtoarea lui, de demult.Ieºi din clasã. Ce-ar fi sã punã ºi el un anunþ: ”Vând ceasuri, adresaþi-vã... ” ei, asta-i ! Unde sã se adreseze ?! Poate: ”*Peste gard, la Cãmin* ?”. Nu, nu se poate, ºtia cã oamenii au reþineri când este vorba de Cãmin. N-ar veni nici un cumpãrãtor ºi chiar dacã ar veni, ce-ar zice medicii ? Dar ceilalþi internaþi ?

Tresãri, auzind paºi pe coridor. Sãri din pat acoperind cearºafurile, apoi se întinse peste ele. Adormi aºa ºi, dimineaþa pierdu micul dejun aºteptând sã rãmânã singur, sã-ºi punã comoara la adãpost. Deºi nemâncat, cine-l vedea în acea dimineaþã se mira: în general era posac, ce-o fi pãþit atunci de-i râdeau ochii ? ªtia cum sã-ºi vândã *marfa*: în curtea liceului, direct elevilor dupã amiaza, când nu erau profesorii ºi ei veneau sã joace fotbal !... Dar dacã i le furã cineva ?!... Tot mai bine dimineaþa, când erau ºi profesorii pe acolo.

A doua zi îi arãtã ceasurile lui Ionicã.

XX.

Ca-ntotdeauna, Ionicã îºi terminase temele târziu, dupã orele 23 ºi tata, parcã-i fãcea în ciudã. Voia de la el un sfat ca astã varã când gãsiserã aparatul de fotografiat, pe care tocmai îl privea. Îl întoarse pe toate pãrþile; cum de nu l-a luat tata în excursie ? Nu scãpa nici o ocazie de a cãlãtori ºi uite, din cauza unei clase a-IX-a, el n-avea cu cine se sfãtui. Poate i-ar fi dat niºte bani, poate-ar fi vrut sã vadã ºi el ceasurile ? N-avu cum afla, fiindcã-ntr-un târziu, adormi. Dimineaþã nu se-ndurã sã-l trezeascã pe tata, fiindcã sosise acsã ºi adormise târziu, dupã miezul nopþii.

Spre ºcoalã, aºa ca din întâmplare, o ajunse pe Mirela, nici ea grãbitã.

- Te-ai hotãrât, îi faci vânzare lui Miticã ?

- Pãi, deocamdatã tata nu mi-a dat bani º-apoi... câþi bani ?!

Prima orã trecu cu greu ºi-l determinã sã renunþe la întrevederea cu Miticã. Simþea cã ghinionul îl pãºtea de dimineaþã.

Uneori îºi punea în gând: ”Dacã la ora de românã îmi va merge bine n-o sã am probleme toatã ziua, ori azi la românã... ” Avea sã-i povesteascã mamei cã doamna le dãduse un extemporal, pentru depistarea celor care nu citiserã *Cartea Oltlui*, de Geo Bogza, subiectul: ”Localitãþile strãbãtute de râul Olt”. Lectura le fusese recomandatã de mai multe ori, însã cei mai mulþi stãteau încurcaþi, cu

foile albe în faþã. El, dupã câteva rânduri de *barbã* (i-a explicat mamei: adicã *vorbe din burtã*, adicã spuse fãrã sã cunoºti subiectul) îi privea pe ceilalþi. Paul avea în faþã trei foi iscãlite, cu titlul: ”Lucrare de control” ºi pe una desenase o apã curgãtoare cu fabrici pe maluri, pe alta scrisese vreo trei rânduri iar pe ultima, pe care o dãduse doamnei, nimic... Alt coleg, din spatele sãu dupã o paginã ºi ceva de *barbã*, încheiase: ”În concluzie, apa Oltului trece, pietrele rãmân...” Doamna ºtia cã-i prinsese pe picior greºit ºi le înapoie lucrãrile.

Cum nu-i mersese bine la română, *afacerile* n-aveau cum sã-i meargã altfel ba, comentând cu colegii isprava din orã, aproape uitã de Miticã. Mirela - din întâmplare - fusese singura din clasã care citise cartea ºi, tot din întâmplare îi amintise de întrevederea cu Miticã.

***

- Bunã ziua !

- Bunã ziua...

Valicã privea nelinişºtit grupurile de elevi mai mari, numai cã nimeni nu mai avea grija lui. Nu ºtia cum sã înceapã:

- Aããã... ããã... Te-ai hotãrât, cumperi ?

Atâta speranþã se ghicea în întrebarea lui, atât de încrezãtor îl privea cu ochii mari, rotunzi, încît Ionicã era descumpãnit. Se gândea: ” O fi având un mare necaz, sperã sã scape de el cu banii de pe

ceasuri ? Dar dacã... dacã le furase ?! Ar fi fost cel mai rãu ºi, dacã îl ajuta îi era complice ... Nu, de unde sã fure el atâta aur ?! N-auzise de nici o spargere la muzeu ºi-apoi, un hoþ aratã altfel... Dar dacã altcineva le subtilizase ºi i le dãduse sã le plaseze, profitând de naivitatea lui ? Pãrea cea mai plauzibilã ipotezã. Dar ce avea el de fãcut ? ... Cum ce ? ... Sã anunte Poliþia ºi ea s-o descâlceascã... Totuºi, dacã le primise sau le moºtenise ?

Îl mãsurã din ochi pe Valicã. Nu, în nici un caz !

Se simþea vinovat, îi dãduse speranþe de pomanã.

De-ar fi putut vorbi cu tata !

- Hai sã ne mai gândim. Ce atâta grabã cu negustoria ! Ceasurile îmi plac, dar cum pot ºti cã-s bune ? Ar trebui urmãrite 24 de ore ºi-apoi, pot fi sigur cã ãsta-i aur ? Dar de unde le ai, nu cumva le-ai...

Valicã pricepuse, chiar dacã întrebarea nu fusese continuatã. Îl credea hoþ ! Simþea cã-i fugea pãmântul de sub picioare ºi înþelesese iar cã-i era dat sã fie bogat, mai bogat decît toþi copiii ãºtia care-ºi dãdeau aere cã-s *liceeni*, numai cã nu se putea bucura de avere. Strângea în mânã legãtura cu ceasurile, în timp ce fãrã voie, o lacrimã i se prelingea pe obraz. Ionicã, numai la o asemenea reacþie nu se aºtepta:

- Hai, fii bărbat, ce Dumnezeu ?! Descumpănit, Ionicã se uita în jur, asteptând zadarnic ajutor. De-ar fi fost ºi Mirela acolo, poate Miticã n-ar mai fi plâns !

N-avu când sã-l liniºteascã fiindcã fãrã o vorbã, Miticã îi întoarse spatele ºi sãri rapid peste gard.

***

- Niciodatã n-am privit atent clãdirea asta. Uite, seamãnã un castel, are turnuri, blazon, parc !

- Da, ºi eu am trecut de atâtea ori pe aici ºi... Deodatã tresãri: nici nu ºtii câtã dreptate ai ! Îmi aminteºte de... o clipã... Ionicã parcã vedea râul vara la Onãceºti, cotul râului, barca ºi castelul. Nu se poate ! Ba se poate, cã-i sub ochii mei ! Clãdirea asta-i identicã cu castelul bunicilor !

Mirela fãcu ochii mari.

- A, nu, nu-i chiar al lor. În satul bunicilor este un castel identic, numai cã-i cu mult mai mare !

Pentru cã Ionicã întârzia prea mult cu privirea asupra faþadei, Mirela-l trase de mânecã:

- Hai trezeºte-te din visare! Pentru altceva suntem aici.

- Da, iartã-mã, m-au cuprins nostalgiile dupã vacanþã, dupã soare ºi... dupã Lupu.

Aºa deodatã vãzuse, parcã aievea chipurile bunicilor, aºa cum fuseserã ºi, ochii i se umezirã. Nu-i putea explica fetei ce se întâmplase ºi, uita aºa - deºi departe - Lupu îl salvase !

Pãtrunserã nestingheriþi într-un hol mic, care se continua în dreapta cu un coridor lung cu uºi vopsite în alb, deoparte ºi de cealaltã. În stânga, deasupra unei uºi era o tãbliþã pe care scria cu albastru: *Salonul nr.1* iar pe uºa din lemn sculptat din faþã scria: *Director*. Plutea în aer miros de mâncare, din holul din dreapta se auzeau, slab, zgomote metalice.

- Cred cã am nimerit exect la ora mesei !

- Ar trebui sã întrebãm de *Miticã*. Cum l-o fi chemând în realitate ? Vezi, deja avem probleme. Ce-ar zice directorul auzind cã cineva îl cautã pe *pacientul Miticã* ? ” Efectiv, noi n-avem un motiv pe care sã-l spunem în gura mare.

- Vine cineva. Lasã-mã pe mine sã vorbesc, am o slãbiciune pentru oamenii în vârstã. Reþine: nu *bãtrâni* ci *în vârstã* !

Se apropia o doamnã cãruntã, distinsã, cu trãsãturi fine care dovedeau cã-n tinereþe fusese o frumuseþe

- Ce faceþi aici, dragilor ? Aþi venit la cineva ºi nu ºtiu eu ? Nu se poate, am pretenþia cã ºtiu rudele tuturor internaþlor. Cu cine aveþi treabã ?

- Pãi...

- Poate cu vreo asistentã, cu vreun medic ?

Doamna avea o privire blândã, un zâmbet bun.

- Nu vã supãraþi, voiam sã vorbim cu ... Erau stânjeniþi, se observa uºor.

- Uitaþi, vine doamna asistentã ºefã, dânsa vã poate ajuta, cu siguranþã. Rãmâneþi cu bine, dragii mei !

- Sãru' mâna !

- Pe cine cãutaþi copii ?

- Cum sã vã spun, pe cineva... nu ºtim cum îl cheamã, dar... ºtiþi, noi suntem elevi la Liceul Roºu ºi...

- Lasã-mã pe mine ! Doamnã, îl cãutãm pe internatul dumneavoastrã cãruia noi îi spunem *Miticã*.

- Despre Valicã-i vorba ! Da' ce treabã are cu el o fatã aºa frumoasã, ca tine ?

- La ora de sport a sãrit gardul. Cred cã a pierdut niºte bani ºi vreau sã-i înapoiez.

- Curios ! De unde are el bani ? Mã rog... cred cã a terminat cu masa. Poftiþi în sala de vizite ºi dacã n-o fi adormit, vi-l trimit îndatã.

- Mirela, o sã-mi fie greu sã-i vorbesc.

- Te ajut eu, numai sã vinã.

Sala era o încãpere mare cu covor persan, cu câteva fotolii ºi o mãsuþã acoperitã cu mileuri lucrate de pensionare. Într-un colþ, pe un suport înalt era un televizor color. Atmosfera pãrea apãsãtoare.

Ionicã privea pe geam,. preocupat. Se simþea vinovat pentru dezamãgirea pricinuitã lui Miticã dimineaþã. Încurajase, în speranþe inutile, un om despre care nu ºtia nimic.

Mirela se gândea dacã nu cumva greºise implicându-se într-o istorie neclarã. Ei îi plãceau lucrurile precise, dar acum - era conºtientã - fãcuse o excepþie, fiind vorba ºi de Ionicã.

Uºa se deschise cât sã poatã fi zãrit Miticã, intrigat. Cine sã-l caute pe el ?! Niciodatã nu se mai întâmplase asta. Vãzându-l pe Ionicã, trânti rapid uºa ºi-o luã la fugã pânã în camerã, unde Stelian sta nemiºcat pe scaun în faþa geamului. Ce-o fi vrând bãiatul acela ? Putea fi periculos, doar dimineaþã se interesase de provenienþa ceasurilor ! N-o fi fãcut ºi el ca doctorul de astã varã, n-o fi dat vreun telefon ? Deodatã se ridicã ºi-o luã la fugã spre sala de vizite .Nu mai avea ce pierde, degeaba avea ceasurile dacã nu le putea vinde. Numai de n-ar fi plecat !

Ce noroc, mai era acolo hotãrât sã plece pare-se, însã mai era !

Se aºezã într-un fotoliu lângã Ionicã.

- Voi m-aþi chemat ? Ce vreþi de la mine ?

- M-am mai gândit, dacã-mi spui de unde ai ceasurile, te ajut. Înþelege-mã, altfel nu se poate.

- Le-am... moºtenit !

De ce avea bãiatul ochii mustrãtori, de ce-o mai adusese ºi pe fatã ?

- Ei bine, adevãrul este cã le-am gãsit astã varã într-o cãlãtorie. Sigur, nici acum nu-l credeau, se vedea asta dupã cum se uitau unul la altul... Izbucni, deznãdãjduit:

- Vreþi sã vã cad în genunchi, sã vã jur cã ãsta-i adevãrul, cã m-am zbãtut mult pânã sã le gãsesc, doar ca
sã mã pot vindeca ?! Cum vreþi sã vã dovedesc cã nu mint, cum ?

Nu mai vedea nimic, începuse sã tremure ºi simþea cã i se va face rãu.

- Uite, te cred. N-o sã cumpãr nimic, cã n-am bani ºi nici nu ºtiu cât preþuiesc *lucrurile* tale, dar te pot duce la cineva care te va ajuta. Mirela, tu-l cunoºti pe nea' Ilie, bijutierul din centru...

- Ai dreptate, ai dreptate !

Valicã-ºi revenise ºi era intrigat: de unde putea fata asta sã ºtie cã era mai bine sã meargã la acel nea' Ilie ?

- El colecþioneazã ceasuri, are vitrine pline cu exemplare rare, cel puþin aºa se spune. Da, sã mergem la bijutier !

Întrezãrind o ºansã, Valicã setransformase iar în îndrãzneþul de astã varã, faþa i se luminase, ochii îi sclipeau. Trecuse ºi el prin faþa bijutierului, dar nu se gândise niciodatã... Trebuia sã-ºi însoþeascã vizitatorii; singur cine ºtie cum l-ar primi bãtrânul ? Poate aºa va reuºi sã vândã ceva !

XXI.

În spatele geamului uºii de la intrare era un carton pe care scria cu litere de-o ºchioapã: *DESCHIS*. Noapte ºi zi, duminica sau în cursul sãptãmânii, oricine putea intra la bijutier. Era mereu prezent la atelier, fiindcã acolo locuia, de ani buni.

Când intrarã cei trei, meºterul îmbãtrânit, cu ochelarii rotunzi pe nas ºi veºnicele bretele în loc de curea pentru pantaloni, peste cãmaºa albastrã, vorbea cu un bãtrân înalt, uºor adus de spate, cu capul pleºuv.

- Vreau un ceas bun. Am mai cumpãtar unu' de la mata, acu' douãzeci de ani. Pe atunci eram amândoi oameni cu prestigiu... La mine, de când sunt pensionar, nu se mai uitã nimeni. Strãinul îºi privi geanta maron din piele roasã pe la colþuri. Lucram la garã la bilete, aveam nevoie de ceva puneam mâna pe telefon ºi rezolvam pe loc. Acuma trebuie sã mã ploconesc, sã rog pe unul, pe altul ºi, nu ºtiu cum

da' oamenii parcã mã duºmãnesc... Ehei, eram oameni cu prestigiu, altãdatã ! ... Mata eºti ºi acuma, da' eu... Dã-mi un ceas bun !

Meºterul îl asculta. Într-adevãr, cât timp îl ajutau ochii putea lucra, *îºi pãstra prestigiul.*

- Eu sunt bijutier ºi ceasornicar. Îþi voi da ceva bun. Ceasul ãsta-i fãrã moarte, are arcul dublu; garantat, te þine încã douãzeci de ani... Îl vrei cu cadran alb sau albastru ?

Pe când bãtrânul ieºea trist, bijutierul îi cântãrea din priviri pe noii sosiþi.

- Cu ce vã pot ajuta, tinerilor ?

- E mult de povestit ºi nu ºtiu cu ce sã încep.

- Meºterul aranjã meticulos pe mãsuþã trusa de ºurubelniþe mici, împinse într-o parte o lupã mare cu coada lungã, încuie o casã din fier. Avea rãbdare, nu era nici un zor... Da' ce-o fi între *tânãrul* ãsta cu pãr vâlvoi ºi elevi ? Nu cumva ?! ... Ei, parcã numai odatã fãcuse el verighete pentru copii ! Adicã aºa-i considera el, fiindcã ei aveau altã pãrere. ªtia el ce ºtia pentru cã dupã o lunã-douã, revenea la el bãiatul - de cele mai multe ori - ºi-l ruga sã topeascã
verighetele. Asta le-o fi *naºul* ?! Vizibil posomorât aºa deodatã, nu-i mai întrebã nimic ºi-ºi vãzu de treabã. Probabil, adicã sigur, copiii se cãsãtoresc fãrã ºtirea pãrinþilor ºi dacã fac asta, ºi-or lua îndemnul sã-i

comande ºi verighetele... Ia uite, fata-i mai îondrãzneaþã, vorbeºte prima !

- Nu vã supãraþi, am aflat cã vã ocupaþi ºi de ceasuri; vreau sã spun cã dumneavoastrã le repararaþi dar sunteti ºi colecþionar. Vrem un sfat.

“Aha, asta era cu totul altceva ! ” Meºterul se ridicã în picioare ºi veni spre musafiri.

- Mãi copii, mi-aþi luat o piatrã de pe inimã ! Eu credeam... nu conteazã ce credeam ! Spuneþi care-i problema?

- El... adicã noi, avem niºte ceasuri pe care intenþionãm sã le vindem ºi avem nevoie de un sfat autorizat.

“ Oho, el are ceasurile dar nu vrea sã se ºtie. De ce-l ajutã copiii ãºtia ? La urma urmei nu-i treaba mea...” Se aºezã pe un scaun în spatele biroului, aprinse o veiozã ºi cu o miºcare rapidã îºi puse o lentilã peste ochiul drept.

- Sã vedem despre ce-i vorba.

Miticã rãsturnã pe masã câteva ceasuri din aur - ceasuri de buzunar - doi cercei cu pietre roºii, un medalion din argint ºi douã inele cu monograme.

Pocnetul lentilei bijutierului, cãzutã pe sticla biroului, îi fãcu pe toþi sã tresarã. Nea' Ilie se ridicase în picioare ºi-ºi freca de zor ochii. Dupã vreun minut, reuºi sã îngaime:

- Vai, vai, vai! Fugi spre uºã ºi, pentru dupã cine ºtie câtã vreme, întoarse spre stradã cartonul pe care scria *INCHIS*. Luã lupa mare apoi timp de vreo treizeci de minute întoarse ceasurile pe toate pãrþile, le desfãcu capacele, le

închise la loc. Studiul lucrãturii bijuteriilor îi luã zece minute. Privi atent monogramele inelelor ºi cazu pe gânduri. Îi aminteau de ceva, dar foarte vag. ªi ceasurile, da ceasurile...

Cei trei îl urmãreau miraþi. Deschisese seiful abia încuiat, îºi pusese ochelarii ºi cãuta în zeci de cutiuþe asemãnãtoare celor în care se vând ceasurile, pe care le dãdea cu grijã înr-o parte. În sfârºit, gãsi ce cãuta: o casetã din lemn sculptat c-o cheiþã în broascã. Scoase un ceas, îi întoarse arcul apoi îl cercetã cu lupa, ca într-n târziu sã-l punã alãturi de ceasul lui Miticã. Da, se lãmurise ! Mai scoase câteva, le înºirui pe masã cu capacele desfãcute ºi le schimbã ordinea de atâtea ori, ca la alba-neagra, încît Miticã, îngrijorat, era sigur cã bijutierul, vãzând cã ale lui erau mai valoroase, voia sã i le înlocuiascã. Cine mai putea ºti care fuseserã ale lui ? El nici înainte nu le putea deosebi, erau

doar ceasuri ºi atât ! Totuºi nu se va lãsa înºelat, doar îi avea de partea lui ºi pe elevii ãºtia !

- Priviþi, pe capace sunt gravate grupuri de cifre.

- Da, numãrul de fabricaþie, seria fiecãruia...

- Nu bãiete ! Priveºte un ceas adus de voi, citeºte atent cifrele !

- ... 01114 !

- Da. Acum ia un exemplar de-al meu. Ia vezi ce scrie !

- 01113 !

- Acum mai ia încã un ceas de-al meu.

- 01116.

- Acum ghiceºti ce-ar putea scrie pe ceasul adus de voi ?

- Cred cã... 011151 !

- Exact. Avem aici toate numerele consecutive, de la 01112 la 01115 apoi pauzã ºi, din nou de la 011126 la 01132. Dacã te uiþi atent cu lupa, vezi cã înaintea cifrelor sunt gravate la toate cesurile, aceleaºi douã litere: ”C.O.” ; n-am auzit sã existe vreun asemenea STAS !

- Cu siguranþã este un indice de clasificare, nu ? Toate piesele au fãcut parte, cândva, dintr-o aceeaºi colecþie, proprietarul ºi-a gravat iniþialele: ”C.O.”, înainte numerelor de ordine, 01112 pânã la 01132.

Colecþia a fost împrãºtiatã, descompletatã, dovada, lipsa pieselor de la 01123 la 01126 !

- Nu vã supãraþi, noi voiam sã le vindem...

Bijutierul o privi lung pe Mirela.

- Înþeleg, numai cã ºi eu sunt colecþionar. Dacã-mi laºi deoparte meseria ºi mã scuturi bine - vezi cã-s om bãtrân ! - nu rãmâne dupã mine decît colecþia de ceasuri ºi bijuterii. Vreau s-o donez unui muzeu ºi cine-o vedea-o, sigur o sã mã pomenească ! Asta-i o boalã de care nu poþi scãpa, odatã ce-ai prins microbul. Sã vinã cineva ºi sã-mi ofere tot bãnetul din lume, n-aº vinde nici o piesã din colecþie ! Prefer s-o dau toatã când o fi, decît s-o descompletez !

- De fapt ce vreþi sã înþelegem ?

- Cã la mijloc este ceva necurat.

Ionicã ºi Mirela se uitarã miraþi unul la altul, apoi amândoi întrebãtor, la Miticã. El nu pricepuse mare lucru, bãnuia însã cã ºi de data asta avea sã plece tot cu mâna goalã ºi, înfrângerea pe care-o întrezãrea îl fãcu apatic. Deodatã voi sã plece acasã, sã-ºi continuie traiul aºa cum fusese pânã atunci... Pesemne nu-i va fi dat niciodatã sã meargã în strãinãtate, la spitalele scumpe !

- Nu pot crede cã-i ceva necurat, pânã nu aflu adevãrul despre provenienþa ceasurilor.

Bijutierul luã în mânã medalionul din argint ºi-l deschise. Valicã rãmase cu gura deschisã de uimire !

- Pãi ãsta-i el ! apoi tãcu.

Pictura micã din medalion, bine conservatã, îl reprezenta pe Stelian, mai tânãr - era adevãrat - însã de neconfundat !

Privirile întrebãtoare îl determinarã pe Valicã sã vorbeascã:

- Bine, cred cã va trebui sã mã ascultaþi.

Dupã o orã toþi ºtiau aventura lui Valicã, însã fiecare o receptase diferit. Domnul Ilie înþelesese cã bijuteriile nu erau de furat ºi-i pãrea bine, Ionicã se întorsese cu gândul la locul vacanþelor lui mari ºi, dacã descrierea podului casei, gospodãriei bunicilor ºi mai ales beciului n-ar fi fost atât de amãnuntiþã, n-ar fi crezut o iotã ! Omul ãsta care pãrea atât de najutorat, stãtuse acolo atât de multã vreme ?! Da, se poate, însã povestea cu beciul ºi *culuoarul* la capãtul cãruia gãsise *comoara*, nu prea era de crezut... numai cã, deocamdatã era singura explicaþie plauzibilã. Mirela era cel mai puþin implicatã ºi *gândea la rece*:

- Acum, cã ne-am lãmurit, ne daþi banii ?

- Lãsaþi-mã sã rãsuflu o clipã... Credeþi cã-i puþin lucru sã primesc o asemenea ofertã ? Poate mi-o doream dintotdeauna, numai

cã... n-am destui bani. Dar o sã împrumut, mai aºteptaþi vreo douã zile !

Valicã nu mai era singurul tãinuitor al bogãþiilor, al secretului isprãvilor din varã ºi parcã se simþea mai bine aºa. Dar de ce se frãmânta domnul Ilie, ce mai voia ?

- Vã spuneam mai înainte cã n-aº descompleta colecþia nicicum, dar nu v-am spus tot. ªi ceasurile mele au istoria lor: sunt ale mele ºi, nu sunt...

- Cum aºa ?!

- Era imdiat dupã rãzboi. Oamenii bogaþi deveniserã deodatã sãraci ºi cei care n-au apucat sã fugã din þarã, dacã nu s-au dat cu vremurile, au pãtimit. Într-o zi - parcã a fost ieri - o doamnã profesoarã mi-a adus o altã doamnã, fugarã. N-o cunoºteam ºi voia de la mine bani în schimbul... ceasurilor ãstora ! Eu, întotdeauna am fost ºi puþin negustor; atunci n-am câºtigat nimic, nici eu nici ea. I-am promis cã de se va întoarce vreodatã, îi voi înapoia aurul. Au trecut atâþia ani, uitasem istoria ºi-a trebuit sã veniþi voi acum sã mi-o reamintiþi... Da, sigur, aurul ãsta este mai mult al ei...

- Nu-i ºtiþi numele, adresa ?

- Nu, Mirela ! Parcã aºa te strigã Ionicã, nu ? Bijutierul zâmbea, privindu-ºi musafirii.

XXII.

Odatã rãmas singur nea' Ilie cãzu pe gânduri. Copiii îi amintiserã ceea ce el se strãduise sã uite. În atâþia ani nimeni nu-i ceruse ceasurile ºi, acum, ei îi amintiserã c-avea o datorie...

Se îmbrãcã în grabã ºi, pentru a doua oarã într-o zi, întoarse tãbliþa cu înscrisul *INCHIS* spre stradã. Ca sã-ºi liniºteascã conºtiinþa trebuia s-o vadã pe profesoara care locuia, de câþiva ani buni, la Cãminul Spital de Boli Cronice. Ea, cu siguranþã, þinuse legãtura cu cealaltã femeie. Trebuia sã afle din gura ei cã renunþase la ceasuri ºi bijuterii, sã le ºtie odatã pentru totdeauna, ale lui ! Dar dacã i le va cere înapoi ? O sã i le restituie ºi cu banii o sã le cumpere pe celelalte. Dar ºi celelalte erau tot ale doamnei ! Atunci ?

Atunci sã lase lucrurile în voia lor !

Ajuns în faþa *Cãminului* intrã în curte pânã la treptele clãdirii, deodatã nehotãrât. Când sã deschidã uºa se-ntoarse repede, aproape alergând. La vârsta lui, graba costã ! Gâfâind, poposi sã-ºi tragã sufletul pe terasa unei cofetãrii.

Aºteptând sã fie servit, auzi fãrã voie, ce vorbeau douã fete, domniºoare de clasa a opta. Una, îmbrãcatã în negru, cu pantaloni strâmþi care-i veneau bine fiindcã avea picioarele lungi, era înaltã ºi subþire ca un lujer de floare. Observând asta, nea' Ilie zâmbi pe sub

mustãþi... Bluza, bãgatã în pantaloni, strânsã cu o centurã cu pafta argintie simplã, se continua în partea de sus cu o broderie care alcãtuia un decolteu, nu prea adânc. Pãrul negru, lung, îi cãdea pe umeri ºi, pe faþã avea urme fine de coºuri. Cealaltã fatã, roºcatã, era mai ºtearsã ºi completa admirativ, spusele celeilalte:

- I-am cerut bani lui taicã-meu. A zis cã n-are, dar nu m-am lãsat: ”Pe cãutate ? ”.A fost de acord, numai cã dupã ce am luat banii de unde ºtiam cã-i ascundea, a întors-o: ”Hai cã-þi dau...”; dacã aº vinde bijuteriile maicã-mi, aº lua de-a bani...

- Câþi, câþi ? voia sã ºtie roºcata, care se simþea în inferioritate.

- Cam pentru un sfert de maºinã !

- Eu, dacã aº vinde cãrþile lui tata, aº avea pentru o jumãtate de maºinã... La mine-i bine cu bunica, ea nu cunoaºte prea bine banii ºi... ºtii tu ...

-Nu vede?

- ... Da... Scoate teancul de bani când o vizitez, îmî întinde o bancnotã de 5 lei ºi mã întreabã ce valoare are

- ªi tu...

- Asta-i, cã eu zic cã-i de 100 lei ! Bunica o pune la loc ºi la nimerealã ia alta, de 100 lei. Eu abia aºteptam: ”Asta-i de 5 lei, bunico ! ”;” Ia-o fatã, ºi sã fii sãnãtoasã ! ”.

- Aºa-i cu bunicii boieri... Ai mei tot boieri erau, numai cã “ *dupã*”, le-a ieºit boieria pe nas...

Auzindu-le, nea’ Ilie nu mai aºteptã sã fie servit. Se ridicã ºi-o luã, din nou grãbit, spre *Cãmin.*

***

Trecuserã atâþia ani de la rãzboi. Mulþi oameni sãrãciserã atunci, era adevãrat, însã tot mulþi se îmbogãþiserã. Unii ziceau cã-s mai bogaþi decît oricine fiindcã, pur ºi simplu, supravieþuiserã; aceºtia erau cei întorºi teferi din rãzboi. Pe el meseria îl pãzise de necazuri ºi-i mulþumea lui Dumnezeu în fiecare searã. Numai *cel de sus* ºtia câþi oameni îl cãutaserã fiindcã ºtia cum sã facã sã schimbe aurul, bijuteriile ºi orice obiect de preþ în bani fãrã sã punã întrebãri incomode ºi, discreþia îi era rãsplãtitã cu un comision pe mãsurã. Când adunase bijuterii - mai multe decît îi trebuiau pentru *zile negre* - începuse sã le selecteze. Îºi oprea doar ce-i plãcea: o lucrãturã finã, un obiect vechi, rar. Cu ceasurile era altceva, aveau *personalitate*... Când îºi deschidea dulapurile cu cristal incasabil la geamuri, trãgea obloanele, încuia uºa ºi înºiruia pe masã cutiuþele cãptuºite cu catifea roºie, lua în mânã fiecare

exemplar, cu infinitã grijã. Dacã unul nu funcþiona, nu-ºi gãsea liniºtea pânã nu-l repara. Se-ntâmpla uneori sã nu gãsească piesele în magazin ºi atunci cumpãra alte ceasuri defecte, le desfãcea ºi dacã rotiþa cãutatã nu era de gãsit, le arunca într-o *cutie-depozit* de piese de schimb. Trebuia sã apeleze la cunoºtiþtele lui, cu relaþii la specialiºtii în mecanicã finã. Era tare mulþumit, n-avea nici un ceas defect ! Le încorda arcurile cu grijã ºi-apoi, cu o cârpã moale le ºtergea de un praf inexistent. Asta era satisfacþia lui: sã le lustruiascã apoi sã le ducã la ureche. Cu cât treceau anii, îi venea din ce în ce mai greu sã dea bani, era conºtient de asta ºi-ºi spunea lui însuºi cã devenise *avar*, dar... banul se face greu ºi trebuie preþuit !... Colecþia de ceasuri n-ar fi descompletat-o, pentru nimic în lume !

***

La ce veniserã copiii aceia, sã-i amintească de o promisiune fãcutã demult ?! Doar plãtise ceasurile ! Totuºi, cuvântul lui avea greutate, se ºtia om de cuvânt ºi aºa trebuia sã rãmânã !

- A, bunã ziua domnu' Ilie ! Dacã ai ºti ce bucuroasã sunt cã nu m-a uitat lumea...

- Sãrut mâna, doamnã profesoarã !

Îºi traserã alãturi douã fotolii în sala de festivitãþi care era, în acelaºi timp, ºi de primire a oaspeþilor.

- Tot mai fumaþi, doamnã !

- Altfel cum sã-mi trec timpul aici ? Citesc, mã plimb prin parcul nostru - mare noroc avem cu el - mai beau câte o cafea ºi, stii mata: cafeau fãrã þigarã e ca sacul fãrã petec ! De ce mã priveºti aºa mustrãtor, acum e o situaþie specialã, nu ? Am musafiri !

- Eu m-am lãsat demult de cafea, de þiãri, nu mai vorbesc... Ei, ºi ce mai spuneþi ?

- Multe n-am de zis, însã mata trebuie sã ai, odatã ce m-ai cãutat !

- Demult, aþi mediat o. *afacere*. Vã amintiþi, dupã
rãzboi mi-aþi prezentat o doamnã necãjitã, care avea nevoie de bani. Vã mai aduceþi minte ?

Cum sã nu-ºi amintească ?! Castelana alungatã voia sã fugã în strãinãtate, sã-ºi trateze fiul nelegitim. Nu mai ºtia nimic despre dânsa. De câte ori ºi-o amintise, îmbãtrânitã peste mãsurã, speriatã fiindcã nu-ºi putuse urma sora în strãinãtate ! ªi bãiatul ei avea nevoie de tratament peste hotare, sã devinã om întreg. Numai bunul Dumnezeu putea ºti ce s-o fi ales de ei.

- Chiar dacã i-ai dat atunci mai mulþi bani decît trebuia, sã nu regreþi... Da' ce-þi veni, dupã atâta vreme, domnu' Ilie?!

- Eu sunt om strângãtor ºi-mi þin cuvântul. Am promis sã nu-i înstrãinez bijuteriile pânã ºi le-o rãscumpãra ºi, nu ºtiu cât sã mai aºtept.

- Ai vreun client care vrea, numaidecît, bijuteriile acelea ?

- Nu doamnã, clientul sunt chiar eu !

- Domu' Ilie, da' nu-s deja ale dumitale ?! Ai dat bani pe ele, nimeni nu þi le-a mai cerut, ia-le domnule ! Dupã atâþia ani... Te ºtiam om corect, dar nici aºa... Totuºi pentru mata', o sã-ncerc s-o gãsesc pe prietena mea, deºi...

- Sãrut mâna ! Îmi ajunge aprobarea dumneavoastrã !

XXIII.

- La revedere, ne întâlnim mâine !

- Da, pe mâine Mirela !

Ionicã aºteptã pânã fata dispãru în casa scãrilor din vila cu patru apartamente, în care ea se mutase de câþiva ani. Înainte acolo fusese un teren neîngrijit pãrãsit cine ºtie de ce de proprietar, împrejmuit cu gard din plasã de sârmã, nãpãdit de verdeaþã. Vara creºteau în voie ierburi înalte, flori galbene, margarete sãlbatice ºi gardul era împletit cu rochiþa rândunicii.

Poate cãrþile citite îi plãsmuiserã în minte imaginea *locuinþei de vis*, pe care n-o putea amplasa decît în acea grãdinã printre copacii umbroºi ºi tufele de tranfafir sãlbatic. Trebuia sã aibã, neapãrat, piscinã

ºi garaj pentru maºini - nu maºinã, maºini ! - alei pentru biciclete ºi un parc de distracþii cu tot felul de balansoare, tobogane. Mai târziu, când filmele de *capã ºi spadã* în care apãreau - obligatoriu - femei frumoase rulau pe mai toate ecranele, imaginea grãdinii se completase c-o *apariþie blondã*, întotdeauna în rochie albastrã, cu pãrul despletit, alergând spre el. În imaginaþia lui cerul trebuia sã fie senin, luminos, cu mult soare ! Ionicã zâmbi; grãdina parcã rãmãsese undeva, lângã anii primei lui copilãrii.

Aleea spre blocul sãu era mãrginitã de un gard viu din liliac, cu frunziºul rãrit de frigul toamnei. La rãdãcinã, chiar lângã scarã, un câine ghemuit îl privea tremurând. Se apropie sã-l mângâie, dar vietatea speriatã îºi retrãsese trupul suferind spre tulpinele vii. ”Cuþule, nu te teme ! ”; câinele îl privea tremurând nelinisºtit, cu ochi rugãtori, trãgându-se mereu mai înapoi. Când nu mai avu loc, resemnat îºi ridicã ochii în sus ºi începu sã urle... Ionicã o luã la fugã pe scãri, oprindu-se în faþa uºii.

Tata îl aºtepta. Era ziua din sãptãmânã în care, de obicei, mâncau împreunã.

- Ce mai veste-poveste în clasa voastrã ? S-au cuminþit cei de-a noua ?

- Parcã nu ºtii, noi suntem *marii nebuni* ai liceului...

- Bun. Atunci, ce-þi mai fac prietenii ºi prietenele ? Îmi zicea cineva, da' nu spun cine, c-ai plimbat-o pe Mirela.

- Dacã nu prea stai pe acasã... Ieri voiam sã-þi vorbesc, dar nu s-a ivit momentul potrivit. Intenþionam sã te-ntreb cum ai proceda tu, dacã...

- *Dacã* e o presupunere, nu ?

- Zãu, tatã ! Te rog, nu mã întrerupe. Dacã ai gãsi un obiect vechi ºi-ai vrea sã-l valorifici, cum ai proceda ?

Bãrbatul, deodatã serios, îl fixã cu privirea.

- Ca orice om cinstit, întâi l-aº declara la *Obiecte gãsite*, apoi prin *Mica publicitate* aº cãuta un cumpãrãtor, dacã nu s-a ivit pãgubaºul.

- Sigur n-o sã se iveascã... Aoleu ! ... îºi adusese aminte cã, preocupaþi de istoria cu ceasurile, ºi Mirela ºi el, uitaserã sã-i restituie lui Valicã inelul.

- Tatã, adevãrul este cã vreau sã te rog, sau mai bine zis sã te întreb ceva, în legãturã cu niºte obiecte preþioase

- Mãi bãiete, asta poate fi o afacere periculoasã ! De unde ºi pânã unde, chiar... obiecte preþioase ?! ªtii cã am încredere în tine, îþi accept preocupãrile, însã nu înþeleg cum te-ai putut implica în afaceri cu aur !!!

- Nu te teme, nu sunt direct implicat, doar cã cineva mi-a cerut mie un sfat. Aºa am ajuns la tine cu povestea asta.

- Aºa, da. Sunt numai ochi ºi urechi.

Nici de data asta nu reuºi Ionicã sã-ºi punã ordine în gânduri cu ajutorul pãrintelui sãu fiindcã sunã telefonul, tata rãspunse, se îmbrãcã ºi ieºi în oraº... ”Vorbim deseará ! ”, apucã sã-i spunã. Dupã cât auzise, deduse cã o cunoºtinþã cu care nu se vãzuse demult revenise în oraº ºi voia sã-l întâlnească.

XXIV.

Holul imens al hotelului, era luminat discret prin geamurile fumurii. Profesorul Onãcescu îºi consultã ceasul, se ridicã din fotoliu ºi aºteptând, privi afarã. Aleea care ducea în parcarea din stânga hotelului avea o porþiune de vreo 20 de centimetri - de-a latul - proaspãt cimentatã, sã acopere vreo conductã de sub pãmânt, înlocuitã de curând. Locul era marcat cu bolovani spre binele automobiliºtilor neatenþi, dar ºi pentru integritatea cimentului moale. O maºinã frânã brusc chiar lângã bolovani, ºoferul - un începãtor tânãr - îºi scoase capul pe geam. Cel din dreapta lui coborî, se apropie de bariera ad-hoc s-o studieze atent, cine ºtie de ce. În marºarier, maºina se depãrtã vreo 20 de metri, opri, apoi accelerând atacã iar locul, numai cã în faþa bolovanilor frânã din nou, brusc. ªoferul iar scoase capul pe geam, cel

din dreapta iar coborî, zona de netrecut părându-i tot misterioasă. Din spate, o altă maºinã accelerã, trecu peste bordurã călcând iarba ºi parcã lângã hotel...

Profesorul zâmbi apoi întoarse capul, auzind zgomotul uºilor liftului.

- Constantine, tu eºti bãiete ?

- Oho, Ioane ! Eu sunt dar, tu... eºti chiar tu ?!

- De când nu ne-am mai vãzut ?

- De demult ! Anii au trecut, a trecut ºi tinereþea...

- Da de unde ! Eu i-am împrumutat-o bãiatului meu ºi, încã nu am nostalgia anilor trecuþi !

- Pe mine anii m-au marcat puternic. Nu se vede, dar i-am strâns aici, în inimã...

Recepþionera hotelului lãsase telefonul în furcã ºi privea amuzatã: ”Doi bãrbaþi care se îmbrãþiºeazã, lucru rar ! Cine zice cã doar femeile îºi exteriorizează sentimentele, greºeºte ! Aha, bãnuiam eu, merg la bar ! ”

- Ioane, am venit în þarã de vreo douã sãptãmâni, am călcat-o în lung ºi în lat, dar tot aici mã trage inima, spre locurile natale. Încã n-am îndrãznit sã merg la Onãceºti, mã crezi ?

- Da. Îþi închipui, n-am mai ºtiut nimic de tine ! Auzisem c-ai fi plecat în timpul vremurilor acelora tulburi, împreunã cu doamna de la castel...

- M-a rugat ca pe Dumnezeu s-o însoþesc: avea nevoie de ajutor, nici bagajele de mânã nu ºi le putea cãra singurã. Încercase sã-l convingã pe tata s-o conducã mãcar pânã la graniþã numai cã el, Dumnezeu sã-l ierte, nu s-a îndurat s-o lase singurã pe mama. N-o sã uit niciodatã gãrile cenuºii, pline cu soldaþi, vagoane cu recruþi ºi tancuri ! Oamenii erau deznãdãjduiþi. Nimerisem în acelaºi compartiment cu o bãtrânã înbrãcatã în negru care privea absentã pe geam ºi n-a scos o vorbã, ceasuri întregi. Spunea cineva mai târziu, cã primise o telegramã de la un spital militar. Fiul ei de 36 de ani, fusese rãnit în prima linie a frontului, dar avusese zile. Printre gloanþe ºi obuze, brancardierii îl salvaserã ºi-l trimiseserã la spital. Spera sã fie *clasat*, numai cã dupã vindecare ºi dupã cele 26 de zile de concediu medical, îºi cãuta unitatea care, din motive necunoscute revenise în patrie. Cu inima uºoarã - misiunile din þarã aveau sã fie incomparabil, mai puþin periculoase decât pe front - mergea spre garã pe lângã o clãdire din beton, cu zidurile neterminate. Nimeni n-a putut înþelege ce forþe ale rãului fãcuserã sã se prãbuºeascã, chiar peste el, o placã din beton, strivindu-l...

Vedeam chipurile îngrijorate ale oamenilor care nu mai ºtiau nimic de soarta copiilor, vedeam bătrâni resemnaþi în nenorocirea lor. Cred cã atunci m-am maturizat cu vreo douã zeci de ani... La graniþã, voiam s-o rog pe castelanã sã mã ducã undeva unde-i liniºte dar n-a fost nevoie, îmi ghicise gândul. Când sã urce-n tren, dupã toate formalitãþile necesare, mi-a arãtat ºi biletul meu de cãlãtorie ! Destinaþia: o þarã neutrã, neatinsã de pârjolul rãzboiului. Pe atunci nu ºtiam cât este de greu sã pãrãseºti o þarã, câte acte trebuie întocmite din timp: paºaport, aprobãri... Ea a rezolvat totul în câteva minute, acolo, pe loc ! Sentimentele mele erau confuze, mã gândeam la mama ºi la tata; îi lãsasem în urmã pentru câteva zile, aºa credeam ! Adevãrul e cã eram puþin egoist ºi, cred cã oricine în locul meu ar fi fãcut la fel.... Odatã ieºiþi din þarã, castelana mi-a dezvãluit cã-n strãinãtate avea bani mulþi prin bãnci, chiar ºi o proprietate. Îþi aminteºti doamnele de la castelul din Onãceºti, erau ultimele din neamul lor. Ba nu, mai era ºi Stelian, dar el rãmãsese în þarã ºi era *neajutorat* - aºa spunea dânsa când îl pomenea. Eram speriat ºi simþeam cã odatã plecat de lângã ai mei, trebuia s-o ajut sã treacã mai uºor peste ruptura de locurile natale, de castelul strãmoºilor, de sora mai micã rãmasã acolo. Am fost norocos... Datoritã ei aveam sã pricep cã averile materiale nu-s mai de preþ decît moºtenirea de suflet, de neam. Trebuie sã ºtii cã odatã

ajunºi la reºedinþã - o casã mare în mijlocul unui parc (oamenii bogaþi, dacã n-au vegetaþie multã în preajmã, nu mai sunt ei înºiºi) totul a reintrat în normal, dupã o perioadã de acomodare cu locurile. Dacã ai ce-þi trebuie, ai totul - aºa credeam ºi eram mulþumit. Doamna mi-a angajat profesori. Eu, Constantin Varduca, fiul unui administrator-paznic, avem sã învãþ limbi strãine, aveam sã merg la ºcoli înalte ! ªtii cã acum sunt medic ?

- Circulau niºte zvonuri despre tine dar nimic sigur. Doamna mai trãieºte ?

-.S-a prãpãdit acum zece ani. Înainte de a cãdea la pat era nelinistitã, se gândea mereu la rudele rãmase în þarã, la sorã ºi nepot. Simþea cã n-o sã-i mai vadã niciodatã fiindcã era în vârstã, scrisorile îi reveneau din þarã cu menþiunea: “Adresantul necunoscut” ºi nu mai avea puterea sã-ºi caute ºi altfel neamurile.

- M-a înfiat ºi am devenit unicul moºtenitor al castelanelor din Onãceºti, cel puþin în acte...

- De asta ai revenit în þarã ?

- E greu de explicat. *Dincolo*, am mai mult decît îmi trebuie, nu numai datoritã moºtenirii. Câºtig destul ca medic, dar nu sunt mulþumit. În ultima vreme eram mereu agitat, nu mã mai puteam concentra ºi gândurile îmi fugeau încoace. Cât am fost elev ºi student în

străinătate, studiile ºi cărþile mã acaparau, n-aveam timp de altceva. ªtii, se zice cã apa, aerul ºi alimentele din locul în care te-ai născut conþin niºte elemente miraculoase care te fac să revii... Mi-am luat concediu nelimitat ºi colind la mare, la munte, însã nu ajunge. M-am săturat de hoteluri, vreau să-mi revăd satul natal, locuinþa părinþilor, să le văd mormintele...Constantin tăcu ºi-ºi întoarse privirea spre intrarea hotelului. Murmurul ºoptit al perechii de tineri de lângã elunui prieten din copilărie, îl copleºiserã. Acum nu mai era medicul solicitat de pacienþi avuþi -la care se ajungea greu, cu bani mulþi pentru onorarii - era din nou puºtiul din pavilionul portarului. Se vedea copil împreunã cu Stelian, mergând pe cărările parcului, pe malul râului. ªi întâmplarea aceea ! Acum se învinovãþea cã-l încurajase pe Stelian să atenteze la colecþia de ceasuri a castelanelor dar...

- Ioane, singur nu pot merge la Onăceºti, cred cã mã înþelegi. Am plecat fără să-mi iau rămas bun de la părinþi ºi conºtiinþa mã face să mã simt vinovat. Mai este ceva: ºtiu cã cineva aduna material bibliografic pentru alcătuirea monografiei satului nostru ºi mã interesează, îþi dai seama. Dacã a fost finalizatã trebuie să conþinã ºi fotografii cu părinþii mei, cu castelul. Pacã-mi amintesc de un fotograf angajat - de învãþătorul fostul politician, frate al bunicului tău - să

fotografieze castelul ºi satul, sã imortalizeze casele ºi oamenii reprezentativi.

- Constantine, o sã-i faci o mare bucurie lui Ionicã, fiiu-meu ! Dar trebuie sã ºtii cã pozele n-au mai ajuns în "Cartea de Aur" - aºa ºi-a numit ruda mea, învãþãtorul - opera vieþii, când a terminat-o. Acum este la biblioteca din sat ºi Ionicã o ºtie pe de rost, cred. Pozele de care vorbeai au rãmas nedevelopate, pânã de curând... dupã atâþia ani ! Nu pricep un lucru, cum o fi ajuns aparatul de fotografiat în beciul nostru ?!

În timp ce vorbea, profesorul îl urmãrea pe Constantin care, desigur, nu înþelesese mai nimic. Normal, cine-ar fi putut face o legãturã logicã între o carte care pe vremea lui nici nu apãruse, ºi niºte fotografii dintr-un aparat care ajunsese *nu se ºtie cum*, într-un beci ? Nedumerit, spuse doar:

- Asta este o altã poveste, nu ? S-o lãsãm pe altã datã.

- De acord; spune-mi, cum ai dat de mine ?

- Am venit în oraº, am tras la hotel ºi mi-am cumpãrat o carte cu abonþii telefonici din judeþ. Acum ai înþeles ?

- Da, dar cum m-ai nimerit aºa, deodatã ? ªtiu cã mai sunt ºi alþi *Onãcescu* în oraº.

- Aºa crezi tu, c-am nimerit imediat.

- Nu mai conteazã asta, conteazã c-ai tras la hotel, nu la mine ! Este adevãrat, când eram copii n-am fost prea apropiaþi, tu te învârteai pe la castel ºi erai prieten cu Stelian.

- *Prieten* e cam mult spus, însã eram apropiaþi. Am ceva pe suflet în ce-l priveºte ºi, asta mã roade. Apropo, pe unde-o mai fi acum ?

- Cine ºtie... Dupã ce i-a plecat sora mai mare, mama lui a fost alungatã de la castel. În ultima vreme acolo funcþioneazã o ºcoalã specialã pentru copii cu afecþiuni locomotorii. Auzisem cã ea ar fi intrat la o mãnãstire, însã de Stelian, chiar nu ºtiu nimic.

- Am greºit faþã de el ºi-mi doresc mult sã-mi îndrept greºeala... Nu s-a vorbit niciodatã despre descoperirea, la Onãceºti, a unei averi ascunse ?

- Ce întrebare-i asta ? ... Ce averi ?!

Constantin îl privi lung ºi vorbi, mai mult pentru el:

- Înþeleg cã Stelian a avut cu ce trãi.

- Iartã-mã dar acum nu mai înþeleg eu nimic...

- Iþi voi spune altã datã, doar nu plec mâine... Nu vrei sã ieºim în oraº ? Sunt sãtul de hoteluri ºi localuri ! De-ai ºti ce tristeþe mi-a produs revederea casei baronului Bamberg ! Acolo s-a prãpãdit fratele tatei, unchiul meu, administratorul baronului. ªtii povestea lui ?

- Am auzit câte ceva despre baron, dar... nu pleci mâine. Hai sus, sã-þi iei bagajele !

- Pentru ce ?

- Doar nu-þi închipui c-o sã te las la hotel. Trebuia sã mã suni imediat ce-ai venit. La noi te vei simþi bine ºi puºtiul meu - nu cã-l laud, cã-i un bãiat pe cinste - ar fi încântat sã afle din gura ta cum este Elveþia !

- Dar nu vreau sã deranjez...

- Las-o baltã !

XXV.

“ Of, cu musafirul ãsta al nostru, nu l-am prins o clipã liber pe tata. Poate mãcar la Onãceºti îi voi putea vorbi !” gândea Ionicã în maºinã. N-apucase sã-i povestească întreaga istorie fantezistã a lui Valicã. O fi fost irealã, dar ridica un mare semn de întrebare: atât de exact descrisese ºi casa ºi curtea ºi intrarea în beci !

- Uite, castelul abia se mai zãreºte. S-au îndesit crengile, au crescut copacii. Mã-ntreb dacã s-o fi construit ceva la cotul râului...

- Acolo îmi ascund eu barca, între crengile sãlciilor !

- Nu te-a surprins nimic pe acolo, niciodatã ?

“ Ce dorea de fapt, doctorul străin, parcă-i tremura glasul ? Păi sigur, doar vine de peste granþă numai că, chiar dacă-i prieten cu tata, tot străin este. O fi emoþionat ”gândea Ionică.

În curtea bunicilor uită ºi de musafir ºi de Valică, cu istoriile lui cu tot. Explozia de bucurie a lui Lupu îl acapară total. Simþindu-i prezenþa, se năpustise spre poartă ! Ridicat cât era de lung în două picioare, cu labele pe umerii lui, i se uita în ochi, dând din coadă

- Þi-a fost dor de mine, prietene ! Te cred, da’să ºtii că nici mie nu mi-a fost uºor fără tine ! Zăream pe stradă oameni cu câini în lese, cu botniþe, ºi-mi zbura gândul aici, numai că nu mi te puteam închipui pe tine cu... botniþă ! Aºa, demnitatea ta ar fi, iremediabil, terfelită... De asta îmi place să te ºtiu liber. Aºa băiete, aºa !

Câinele într-o goană nebună fugea spre castani, revenea la picioarele lui, îl privea ºi iar fugea la castani apoi revenea din nou.

- Asta da demonstraþie de afecþiune ! Câinele *locuieºte* singur aici, sau am înþeles eu greºit ?

- Părinþii mei nu mai sunt, Constantine. Demult i-ai cunoscut ºi poate-þi aminteºti cât îºi doreau să le rămână casa ºi gospodăria exact cum au reuºit ei să le facă. Era modul lor discret de a-mi sugera că m-ar fi vrut aici în sat, însă timpul a vrut altfel. Cred că păstrându-le gospodăria neschimbată, i-aº mulþumi, măcar pe jumătate. ª-apoi

ºmecherul ãsta cu patru picioare face parte din familie. Ce zici, Lupule ?

Câinele parcã simþise cã despre el era vorba ºi-ºi coborâse botul pe iarbã, întinzându-ºi labele din faþã pe pãmânt, privind ºãgalnic spre profesor.

- Uite-l tatã cã râde, ca-n *Colþ Alb* ! Se spune cã sentimentele sunt caracteristici pur omeneºti, da' unde-s specialiºtii sã-l vadã acum pe Lupu ?! ªtii ceva... cred cã m-a trãdat, hoþomanul ! Eu sunt stãpânul lui ºi-ar trebui sã mã placã doar pe mine. Cãþel rãu ce eºti !

Bãiatul o rupse la fugã spre livada din spatele casei, urmat îndeaproape de Lupu. Bãrbaþii zâmbeau.

- Nu-l puteam þine la bloc ºi, aducându-l aici i-am fãcut pe plac ºi bãiatului ºi, nu numai lui. Pãrinþii mei aveau mereu câte doi câini, dar parcã tu nu-þi aminteºti cum era!

Constantine te vãd gânditor, ºtiu cã eºti tulburat, doar îþi revezi meleagurile copilãriei. Sã mergem la castel, la locuinþa pãrinþilor tãi !

***

Din maºinã Constantin vedea cu alþi ochi clãdirile familiare odinioarã: biserica, primãria, magazinul erau aceleaºi, dar pãreau mai mici ! Cu faþadele ascunse dupã copacii deºi de pe marginea drumului, deveniserã minuscule pentru el.

Drumul pânã la intrarea de sus în parcul castelului, odatã mãrginit de gospodãrii avute, arãta jalnic. Casa unui fost prieten pãrea pustie cu curtea nãpãditã de bãlãrii mari, cu stâlpul porþii înclinat ºi gardul din lemn putred prãbuºit peste drum. Peretele din spatele casei era dãrâmat, iar acoperiºul aducea cu spinarea unei cãmile uriaºe cu douã cocoaºe. Alãturi, în mijlocul unui spaþiu cu fason de curte, zãcea o casã cu pereþii din lut. În faþa ei, vreo trei copii prost îmbrãcaþi îºi ignorau conditia socialã alergându-se ºi þipând
bucuroºi.

- Mãcar sunt sãnãtoºi, Constantine... Profesorul nu era surprins de stupoarea întipãritã pe faþa doctorului, el fiind obiºnuit cu aspectul trist, contrastant cu castelul, al acelei pãrþi de sat. Oamenii au îmbãtrânit, mulþi au pierit fãrã urmaºi, sau cu urmaºi plecaþi, cine stie pe unde... Nu mã privi cu reproº, persoanele de faþã sunt excluse ! Mulþi s-au mutat în oraº, vezi câte case s-au lãsat pe o parte !

- Aºa o fi ajuns ºi pavilionul alor mei ?!

- Uite-l, sã-þi vinã inima la loc !

- Poarta din fier forjat încã este la locul ei, blazonul e neatins. Oh, uºa este deschisã ! Aici la parter, lângã geam, în încãperea asta micã avea tata biroul ºi scãunelul. Mai în spate, în dreapta lângã perete era pe când îndeplinea ºi funcþia de administrator, un dulap din fier cu

zeci de sertare în care-ºi încuia cu niºte lacãte imense, actele. Uite ºi scara din lemn, mã mir cã n-au ros-o de tot picioarele mele ºi ale alor mei, în atâþia ani !

Pe neaºteptate, cineva se apropie de ei.

- Bunã ziua, Ioane !

- A, bunã ziua doctore ! Mã bucur sã te vãd, fiindcã voiam sã te caut sã-þi prezint un coleg de-o profesie cu tine. ªi el a locuit cândva la castel, asemeni þie !

N-avea cum bãnui cât de încântat era doctorul castelului de vizita, anunþatã de ieri. Avea chef de vorbã ºi dacã musafirul era un confrate medic în strãinãtate, cu atât mai bine ! Pregãtise niºte sticle prãfuite în beciul lui de atâta aºteptare, sã-i amintească gustul viþei de vie de acasã.

- Îmi pare bine !

- ªi mie !

Doctorii îºi strânserã mâinile, mãsurându-se din priviri.

- Aud cã vii de peste mãri ºi þãri...

- Da, numai cã-n curtea asta chiar, am copilãrit, am fãcut nãzbâtii, aici mi-am vãzut ultima oarã pãrinþii. Parcã ieri îmi þâþâia inima: fusesem pãrtaº la o boacãnã, împreunã cu odrasla

castelanelor.Aºteptând deznodãmântul, credeam c-am terminat-o cu traiul aici, tata cu serviciul la castel !

- Trebuie sã fi fost latã de tot dar, cine n-a fãcut pozne când era puºti ?! Eu unul, mai fac ºi acum ! Da' de ce ne-am poticnit aici, când putem merge la mine ? Locuiesc în aripa stângã ºi am tot ce trebuie pentru o discutie între bãrbaþi. Nu-þi face griji Ionicã, tu vei fi *mintea limpede* ºi-o sã ne tragi de mânecã, de-o fi cazul !

În castel trecurã printr-o încãpere mare, cu tavanul pictat, cu linoleum verde pe jos... "Aici e totuºi o ºcoalã cu spital" rãspunse doctorul întrebãrilor nerostite ale musafirilor.

- Asta era, pe vremuri, sala de primire a oaspeþilor. Ce mai viaþã ! Este oribil linoleumul ãsta ºi mã doare inima când ridic capul ºi vãd tavanul ! Ce culori avea ºi, cât þineau castelanele la scenele de vânãtoare ! ªtiti, dupã ce ieºeam de aici cu tata îl rugam sã-mi cumpere un ogar ca cel de colo, care fugãreºte cãprioarele. Cum o mai fi arãtând biblioteca, mai sunt vitrinele acolo ? vorbi doctorul cu voce scãzutã. Dezamãgirea-i fu mare: fosta bibliotecã era amenajatã ca o salã de festivitãþi, cu multe scaune ºi o scenã micã pentru copii, de sãrbãtori.

- Hotãrât lucru, pentru mine locurile, aºa cum sunt acum, nu mai înseamnã nimic. Colega, ziceai cã ai un vin bun ? Hai sã-l încercãm !

- Cu mare plãcere ! Poftiþi dupã mine !

Dorul de casã acumulat în atâþia ani risipiþi în strãinãtate, interiorul intim ºi prezenþa unui camarad din copilãrie, toate amplificate plãcut de sticla de vin vechi, dezlegarã limba lui Constantin. Colaboratorii din strãinãtate care-l ºtiau ca pe un om sobru, echilibrat ºi taciturn, nelungind vorba cu nimeni mai mult decît era necesar, nu l-ar fi recunoscut. În acea searã vorbi mai mult el. Vorbind mereu, îi treceau prin faþa ochilor chipurile pãrinþilor, plecarea din þarã, meleagurile strãine care-l acceptaserã ºi, dorinþa lui secretã încã din adolescenþã, de a deveni om important. Devenise, dar cu preþul înstrãinãrii de ai lui, care nu mai erau. ªi clãdirile astea ! Castelul, cãsuþa pãrinþilor, erau la fel însã... diferite. Parcã erau niºte copii micºorate, ale cãror originale rãmãseserã în urmã, în cotlonul copilãriei lui... Dar Stelian ?! Ar fi trebuit sã aibã cam aceeaºi vârstã... Totuºi, cum de nu ºtia nimeni nimic de soarta lui ? Se mãngâie cu gândul cã de-ar fi pãþit ceva rãu, cu siguranþã s-ar fi aflat. Hotãrî pe loc: trebuia, cu orice preþ, sã-l gãsească !

- Tatã, eu merg la Nicuºor, bãiatul de peste drum de casa bunicilor.

- Bine te-ai gândit Ionicã, fiindcã oricum, n-ai avea ce învãþa din ce vom discuta noi...

- De fapt, eu vreau sã joc un ºah.

Plecã, însã de-ar fi rãmas, dezvãluirile doctorului Constantin l-ar fi determinat sã-ºi revizuiascã pãrerea despre istoriile lui Valicã ºi i-ar fi lãmurit, în mare parte, misterul apariþiei bijuteriilor.

Târziu, când el dormea de câteva ore bune, Constantin îºi descãrcã sufletul în faþa profesorului ºi a doctorului castelului. Taina care-i tulburase uneori nopþile aproape la fel de mult ca ºi fuga neanunþatã de lângã pãrinþi, nu mai era tainã:

- Eram copil... Parcã a fost ieri. Cine ºtie ce gânduri l-or fi mânat pe fiul nelegitim al castelanelor sã facã ce a fãcut, n-am sã înþeleg niciodatã ºi ce-i mai rãu, nici de cum am gândit eu atunci, nu-s mulþumit.

- La ora asta târzie, toate se amplificã: ºi durerea, ºi necazurile dar ºi regretele, doctore ! De-þi este sufletul greu, dã drumul poveºtii ! Fiind din copilãrie, n-are cum fi decît o poveste, ºi noi te-om asculta *la gura sobei*.

- Voi râdeþi, dar anii trãiþi printre strãini m-au schimbat. Nu mai cred cã ce era rãu mai demult poate fi bun acum sau... invers. Când locuiam cu pãrinþii, în bibliotecã - voi îi spuneþi *Salã de Festivitãþi* - erau câteva vitrine cu colecþii de bijuterii ºi ceasuri iar pereþii, ca-n muzee, nu se vedeau de tablouri despre autorii cãrora ºi acum regret cã

nu ºtiu nimic. La ce i-or fi trebuit lui Stelian bijuteriile, doar avea de toate la castel, doamnele îi dãdeau orice-ºi dorea ?! I-am fost complice ºi nu-mi pot ierta ce a urmat: voia sã spargã vitrinele, sã ia ceasurile. Mã gândeam cã din *pradã* îmi va da ºi mie ceva, m-am oferit sã-l ajut... Trebuia sã-i aduc o toporiºcã ºi, când am coborât în curte sã i-o aduc, am fãcut astfel încât sã fiu vãzut de oamenii care trebãluiau pe acolo. Aºa, vina avea sã cadã doar pe Stelian. Când i-au venit mãtuºile nu l-am putut atenþiona ºi-am rupt-o la fugã spre casã. Au urmat, pentru mine, niºte ore infernale ! Mi-l închipuiam pe Stelian dând vina, pe bunã dreptate, pe mine, parcã-l vedeam pe tata concediat...

- Pentru aºa o ispravã, cred cã þi-au rupt urechile !

- Nu, dupã cum se vede. Nu-mi venea sã cred cã scãpasem de pedeapsã ! A doua zi am aflat cã lacãtele vitrinelor erau mereu descuiate..

- Cum aºa ?!

- Castelanele aveau încredere în personalul angajat, iar Stelian era ruda lor...

- Bineînþeles, n-avea sã-ºi pãgubeascã mama, nu ?

- Pânã la urmã a fãcut-o... cu ajutorul celui care vã vorbeºte !

- Aveaþi scuza cã eraþi copii...

- Eram copii, dar copii rãi ! O cunostinþã de-a tatei, *Barna* se numea, povestea cã pãrintele sãu fusese *bandit*, adicã un fel de haiduc, bun sau rãu, nu pot ºti, da-i jefuia pe cei avuþi. Îl urmãreau poterele prin zonã însã când sã punã mâna pe el, dispãrea ca-n pãmânt ! Barna, prietenul tatei, iubea copiii fiindcã n-avea familie. Odatã m-a luat cu el sã-mi arate niºte pui de iepure, pe malul râului. N-o sã-l uit niciodatã: era mic de staturã, chel ºi avea barba jumãtate neagrã-jumãtate albã, purta pantaloni din doc albastru care stãteau pe el ca niºte burlane º-avea o cãmaºã þãrãneascã, fãrã guler, despicatã în faþã. A luat-o înainte pe malul râului ºi-mi zicea: *asta-i cicoarea, asta-i gura leului, uite ºi garofiþa de câmp* ! Cel mai mult îi plãceau margaretele ! În vremea aceea era un pod, mai mult o punte peste pârâu, pe care am trecut apa. Barna îmi era în faþã, numai cã deodatã, ia-l de unde nu-i ! ”Nene Barna, nene Barna ! Unde eºti ?”, îl strigam dar el parcã intrse în pãmânt.

- Cãzuse în apã ?

- Efectiv, intrase-n pãmânt ! Atunci mi-am amintit ce ne spusese la ºcoalã ruda ta Ioane, învãþãtorul autor al Cãrþii de Aur. ªtia de existenþa unui tunel întãrit, din piatrã, din vremea haiducilor. Se baza când povestea despre asta mai mult pe legendele locului decît pe realitãþi istorice ºi, ãsta ar fi fost un motiv în plus sã nu fac legãtura

cu ce avea sã urmeze. Cine sã-ºi închipuie cã gãsisem intrarea în tunelul haiducilor? Ierburile din faþa mea s-au miºcat violent ºi dintr-un ascunziº verde s-a ivit capul lui Barna ! Lucea în soare ca un balon ºi nu mi-am putut stãpâni râsul. M-am apropiat ºi am vãzut lângã un bolovan mare din pãmânt uscat care pãrea o stâncã, gura unei grote ! De acolo, Barna a scos de urechi trei pui de iepure. Erau mici, tremurau, aveau ochii roºii ºi blãniþa albã ca vata ! Curios, am intrat sã le vãd culcuºul. "*Aici se ascundea taicã-meu sã-ºi doseascã avutul*, *pânã l-au prins...*" Eram tare nedumerit, doar trecusem de atâtea ori pe lângã bolovanii de la intrarea în ascunziº ! Tunelul, sau grota - c-aºa-i ziceau unii - era lungã, întunecoasã, ce mai, un ascunziº ideal, un adãpost bun în caz de nevoie. Voiam sã merg pânã la capãtul ei, dar am renunþat repede. Înaintam, întunericul devenea mai intens ºi mi se pãrea cã vãd tot felul de umbre miºcãtoare. Am ieºit repede. Ziceam adineauri cã eu ºi Stelian eram bãieþi rãi; judecaþi ºi voi: Stelian a început sã aducã din bibliotecã ceasuri din aur, ºi chiar tablouri, fãrã a se gândi la paguba mãtuºilor. Mã-nvinovãþesc cã l-am încurajat, cã i-am arãtat ascunziºul.

- ªi ce-aþi fãcut cu acele *bunuri* ? Le-aþi vândut ?

- Eu am plecat din þarã ºi nu ºtiu, poate Stelian o fi vândut totul când au venit zilele negre. Dacã nu, imposibil sã nu fi gãsit cineva

grota, cu tot ce era acolo. De aceea întrebam despre *lucrãrile de construcþii* pe malul râului... Acum, nu ºtiu cum sã dau de Stelian. Cine se ocupã de evidenþa populaþiei pe aici ? Ca sã-mi mai lãmresc niºte neclaritãþi, mâine voi merge la grotã fiindcã abia aºtept sã revãd acele locuri.

XXVI.

Dimineaþa urmãtoare, medicul castelului punea istoria bijuteriilor ascunse numai pe seama sticlelor lui *prãfuite* în beci, de asta se arãtã surprins când Constantin îl invitã sã viziteze împrejurimile:

- N-ai uitat ! Asearã am crezut cã *te-a atins* vinul meu. Aºa-i dacã nu eºti obiºnuit, *te ia de cap* !

- Nici vobã ! Îmi doresc sã vãd iar locurile, însoþit de prieteni; de câte ori n-am visat tunelul !

- Atunci sã mergem în expediþie ! Vãd cã azi l-aþi luat ºi pe *junior*.

Ionicã îºi vãzuse cãþelul, curtea bunicilor, ºi-i era de ajuns acum, toamna. Altceva era vara când totul era verde ºi vântul nu sufla aºa rãutãcios. Privi în jur: în stânga dupã copaci, turnurile castelului se conturau mai bine printre crengile desfrunzite ºi, mãceºii înalþi pãreau o adunãturã de beþe golaºe. Dealurile din zare, din spatele castelului,

pãreau spinãrile unor animale mari, fabuloase, maronii din cauza ierburilor fãrã sevã. Sãlciile desfrunzite, lãsau libere ochiului, albia ºerpuitã a râului. Se vedea bine ºi barca lui, iar pe celãlalt mal bolovanul mare, de dupã care zvâcnise un iepure. Dacã Valicã nu minþise, dupã el trebuia sã fie un *tunel, o grotã.* Curios ! Tata ºi medicul vãzuserã sau cãutau ceva, ºi mergeau chiar spre bolovan !

Nervozitatea lui Constantin crescuse. Privea concentrat, vizibil preocupat sã-ºi amitească ceva. Da, acum ºtia ! Se lãsã pe vine, înlãturã crengile ºi frunzele uscate, descoperind gura de acces. Geografia locului - niºte trepte din pãmânt acoperite de arbuºti - o ascundeau perfect.

Ionicã îºi aminti de iepuraºul de astã varã, care-l stârnise pe Lupu. De acolo trebuie sã fi ieºit ! Privea mirat, cum de nu observase atunci intrarea ?! Dar... asta dovedea cã Valicã nu minþise !

- Tatã îþi aminteºti ce-þi spuneam acasã despre niºte obiecte preþioase ?

Profesorul se lovi cu palma peste frunte:

- Sigur, ºi-mi pare rãu cã nu te-am putut asculta dar... Constantine ! Constantine !

Doctorul deja intrase în tunel iar confratele de la castel se apropie în pripã:

- De ce þipi profesore ?

- Trebuie sã-l ascultãm pe bãiat, el ne poate lãmuri, în mare mãsurã. Ionicã, regret cã n-ai rãmas cu noi asearã !

- - ªtiu, º-aº fi pãstrat doar pentru mine istoria, pânã îþi gãseai timp sã mã asculþi, dacã nu mã luai cu tine aici.

Privi bolovanul, castelul ºi râul.

- Cel care voia sã-mi vândã ceasurile din aur - mai þii minte, nu ? le avea chiar de aici din grotã !

- Ei !!!

- Pare incredibil, dar individul a intrat în beciul nostru ºi de acolo, nu se ºtie cum, a ajuns pânã aici.

- Nu se poate, Ionicã !

- Ba chiar acum m-am convins cã, într-adevãr se poate ! N-avea cum altfel sã descrie gospodãria bunicilor cu lux de amãnunte, beciul, castelul ºi, mai ales grota !

- Castelul, ce-are a face ºi castelul ?!

Dacã Ionicã n-ar fi fost aºa de surprins închipuindu-ºi-l pe Valicã acolo, povestea bijuteriilor dovedindu-se adevãratã, s-ar fi distrat copios vãzând expresiile de stupoare afiºate de tata ºi de doctorul care insista:

- Ce are a face castelul ?! L-a descris ? Pãi atunci, fãrã îndoialã...

- Da, v-a cunoscut ºi pe dumneavoastrã, domnule doctor !

Profesorul, deodatã amuzat de expresia voit tragicã a doctorului, râse luându-l pe dupã gât pe bãiat:

- Ionicã, lãmureºte-mã ºi pe mine cã doar îþi sunt pãrinte, nu ? Cine-i personajul ãsta ºi cum de-a ajuns prin locurile astea

- Îl ºtii pe Valicã, alias Miticã, *bãiatul vesel* dupã cum îl numim noi...

- Cum sã nu, doar ºi colegii mei îl numesc la fel !

- O sã-þi vinã greu sã crezi, dar el este *eroul* !

- Fugi de-aici, mãi bãiete ! Omul acela-i bolnav, nu cred cã se descurcã singur, nici mãcar pentru a supravieþui, pur ºi simplu !

- Tatã, ºtiu cã pare imposibil, dar m-am convins nu doar cã are bijuteriile, fiindcã mi le-a arãtat, ci cã trecut prin grota asta.

Medicul castelului asculta tãcut, privindu-l când pe bãiat, când pe tatãl lui, intervenind mai târziu:

- Mi-l amintesc ºi eu pe eroul vostru !

- Cum aºa, doctore ?

- Îþi aminteºti cã-n varã te-am rugat sã afli ceva despre un fugar ?

- Cum sã nu !

- Era chiar Miticã al vostru. L-am þinut la mine la castel, adicã la *ºcoalã*, vreo douã luni de zile, pânã a dispãrut fãrã motiv. Abia acum m-am lãmurit, dar nu pricep, date fiind cele aflate pânã acum, de ce avea starea aceea de apatie în maºnã, doar devenise bogat, nu ? Eu, în locul lui, sãream în sus de bucurie !

Ionicã îl privi cu reproº:

- Cum de ce ? Era bogat dar n-avea bani !

- Când va auzi Constantin.Dar apropo', el unde-i ?! Îl gãsirã în grotã, cãutând ceva pe jos la lumina lanternei. Înciudat, nu-i lãsã sã vorbeascã:

- Prima datã ascunsesem ceasurile într-o cutie de ceai strãin care... nu mai este ! O fi luat-o Stelian. Priviþi, tablourile încã mai sunt cum le-am lãsat într-un sul din pânzã impermeabilã ºi hârtie finã.

Atât cât îºi putea da el seama, nu descoperi nici o deteriorare a pânzelor sau a straturilor de vopsea.

- Sunt pânze vechi; eu n-am fãcut o pasiune din studiul istoriei artelor plastice, însã cred cã s-au pãstrat bine. Mã ºi mir, când îmi amintesc cã le-am desprins chiar eu cu cuþitul din rame. Dacã rãmâneau la castel, ce se întâmpla cu ele când stãpânele au fost puse pe fugã ?!... Li s-ar fi dat foc sau ar fi fost, pur si simplu, distruse, nu ? Le-

am salvat ! Dacã-l gãsesc pe Stelian ºi-i restitui tot ce era al familiei lui, am convingerea cã-mi voi repara greºeala.

- Auzindu-te, domnule Constantin, mã întreb cum poate fi calificat gestul lui Valicã ?

- Pãi, dupã mine, el n-a fãcut nimic rãu, Ionicã ! A luat ce-a gãsit, dacã lucrurile s-au petrecut cum a spus el. N-am putea vedea si noi bijuteriile ?

- Stiu ºi eu... Valicã este tare discret ºi nu ºtiu cum ar suporta gândul de a fi suspectat. Vrea sã vândã totul ca sã-ºi trateze boala, cel puþin aºa am înþeles eu.

- ªtiþi ce mã intrigã ?

- Pãi, pe mine mai multe dar spune, doctore !

- Locuiesc de ani buni la castel, pânã acum mã credeam cel mai bun cunoscãtor al locurilor ºi uite, a trebuit sã vinã cineva - dumnealui adicã - din strãinãtate, sã-mi arate o grotã sau tunel, sau peºterã sau cum i-o fi zicând, de care habar n-aveam...

Doctorul necãjit, se aºezase pe pãmânt, proiectând lumina lanternei pe pereþii verticali.

- Tatã, cineva a avut grijã de grotã. În beciul bunicilor se vãd ºi acum urmele hârleþelor, pe când aici sunt întãrituri din cãrãmizi !

- Adevãrat, tu n-ai auzit povestea lui Barna, haiducul. Pe vremuri, un personaj asemenea celor despre care ai citit sau ai învãþat la ºcoalã, trãia chiar aici ! Dacã era cãutat de autoritãþi, dispãrea inexplicabil, chiar când credeau c-au pus mâna pe el ! Bun ascunziº, grota asta ! El o fi întãrit-o, cu mâna lui.

- Tatã, ºtii ce-i ciudat ? Valicã îºi aminteste doar cã a intrat în beciul nostru ºi cã, inexplicabil, s-a trezit aici.

- Da ? Cum aºa ?! Atunci, cu siguranþã, trebuie sã-l întâlnesc ºi eu.

- Bine tatã, toþi vrem sã-l vedem. Tu, sã te convingi cã n-a delirat, domnul Constantin sã-i vadã bijuteriile, domnul doctor sã-l tragã de urechi pentru poznele de astã varã..

- Greºeºti Ionicã ! N-am ce-i reproºa, doar îi promisesem sã-l mai vizitez. Este bolnav ºi-i tare vulnerabil, psihic vorbind, de aceea mã tem cã ne-ar putea suspecta cã-i reproºãm dispariþia bijuteriilor din grotã !

***

A doua zi Constantin, cu tablourile sub braþ ºi bijuteriile din ascunzãtoare împachetate bine, mergea spre oraº lãsând în urmã satul natal. Pleca mai supãrat decît venise. În anii din urmã amintirile îi fuseserã bântuite obsesiv, seri la rând, de aceeaºi imagine: el, ajutându-

l pe Stelian sã doseascã bijuteriile familiei. Gãsirea fostului camarad din copilãrie i-ar fi împãcat conºtiinþa însã era dezamãgit: cei mai bãtrâni dintre sãteni îºi aminteau de plecarea castelanelor dar încotro, nu ºtia nimeni.

XXVII.

Valicã îºi studia colegul de camerã; de ce avea buzele groase, fruntea îngustã ºi, de ce era bâlbâit ? Dormea mai toatã ziua; abia se întorsese cu faþa la perete.

De când îl recunoscuse în tabloul din medalion, nu-i ma vorbea. Dacã îi lua înapoi *comoara,* adio tratament în strãinãtate ! Oare bijutierul bãtrân ºi copiii, chiar aveau de gând sã-l ajute ?

- Valicã, ai musafiri ! Eºti tare cãutat în ultima vreme, bãiete!

Infirmiera chicoti, el îi aruncã o privire rea ºi fãrã a-i rãspunde, merse în sala de primire. Probabil copiii sau bãtrânul se hotãrâserã sã cumpere, sau - inima-i bãtea mai tare - sã nu cumpere ?!

Ce multã lume se adunase în salã ! Se aºezã ºi luã loc, asteptându-ºi musafirul. Tresãri. De ce veneau spre el toþi oamenii aceia ?! Îl cuprinse panica. Printre ei, bãiatul era singurul cunoscut... ba nu, era ºi doctorul de la Onãceºti ! Ce cãuta acolo împreunã cu Ionicã ? Il cãutau pe el sau se nimeriserã, din întâmplare, toþi odatã ? ... Nu cumva ? Nu, nu se poate, doar el nu fãcuse nimic rãu, luase câteva

lucruri abandonate *în tunel*, de cine ºtie cine ! Proprietarul, cine-o fi fost acela, trebuia sã ºi le încuie undeva, doar tunelul nu era al nimãnui... Dar dacã bãiatul fusese fãþarnic ºi voia sã-i ia ceasurile fãrã bani ?! Dar dacã fata sau bijutierul ?... Cine or fi fost însoþitorii ? Dacã erau de la poliþie, ce-o sã le rãspundã când l-or lua la întrebãri ?

Vizitatorii nu puteau bãnui decît în micã parte frãmântãrile lui Valicã. Fiind internat acolo, firesc, putea avea reacþii inexplicabile faþã de cei din afarã, altfel de unde paloarea ºi tremurul intens când se apropiau de el ?

Primul îi strânse mâna, jovial, medicul castelului.

- Bine te-am gãsit bãiete !

Valicã rezervat, abia-i atinse degetele ºi-i ocoli privirea. Ionicã-i ghicea spaima ºi-l înþelegea. Simþindu-se rãspunzãtor de starea lui încercã sã-l liniºteascã:

- Þi-i prezint pe tatãl meu ºi pe domnul doctor Varduca. Dumnealui este român dar a venit din strãinãtate.

Cei doi nu erau politiºti, pentru moment, situaþia se schimbase total ! Dar chiar de-ar fi fost, el putea sã nu recunoascã nimic. La bijutier mai vãzuse cineva ceasurile? Nu. Nu existau martori, deci putea nega totul. Totuºi mai era ºi fata aceea, Mirela !... Chiar ºi aºa, nu-l vor putea sili sã cedeze ceasurile. Era sigur cã medicii din Cãmin,

auzind ce doresc de la el străinii, i-ar trimite imediat la plimbare, doar el este bolnav... ªi cine ºi-ar putea închipui că un om bogat ar sta acolo, când ar putea merge la un hotel sau la... Valică nu ºtia exact unde, dar îºi închipuia un loc în care stau laolaltă toþi oamenii bogaþi. Termenul *bogat* era cel mai potrivit pentru delimitarea dintre *cei avuþi* ºi *ceilalþi.* Era ca ºi cum ar fi tras o linie: de partea asta erau oamenii care-ºi făceau cumpărăturile zilnic, îºi duceau copiii la ºcoală sau mergeau la serviciu, la cinematograf - aceºtia erau oameni bogaþi. De cealaltă parte erau săracii: cerºetorii din faþa bisericii, omul acela *numai pe jumătate* care n-avea picioare ºi ºedea pe o platformă din lemn cu rotile, bătrâna cu spinarea aºa de încovoiată că nu putea vedea decît pământul, colegul lui de camerã care nu ºtia cum ajunsese la Cămin. Sărac era ºi el fiindcă nu ºtia cum să-ºi vândă bijuteriile, să poată merge la un spital din străinătate...

Tresări puternic, privindu-l atent pe Constantin. Ionică parcă spusese: *medic român, dar în străinătate* !

- Bună ziua...

- Cum te mai simþi, sănătos, voinic ?

Valică pricepuse că în spatele întrebării protocolare se ascundea o alta, dar oricare ar fi fost, bine că nu avea de a face cu poliþia

- Bine, mulþumesc, bine !

- În legãturã cu ceasurile...

Valicã îl privi dojenitor pe Ionicã. Nu pricepuse cã ãsta era un lucru care trebuia sã rãmânã numai între ei doi ?! Dar, dacã musafirii nu erau politiºti, or fi fost posibili clienþi !

- Domnii vor sã cumpere ?

- Ar vrea, mai întâi, sã vadã *marfa* !

- Bine, veniþi în camera mea peste vreo zece minute.

Dacã-i întârzia puþin, avea rãgazul sã scoatã bijuteriile din saltea ºi când vor intra, vor fi expuse pe pat doar câteva ! Dar colegul, o fi ieºit din camerã ?! Deschise cu grijã uºa. Nu plecase însã dormea cu faþa la perete.

Analizã rapid situaþia. Chiar dacã se va trezi de faþã cu strãinii, poate n-o sã observe aurul de pe pat. Cine ºtie, poate acum se ivise marea lui ºansã !Cãutând în saltea plãnuia din nou ce-o sã facã cu banii. Îi va ascunde tot acolo, nu pentru mult timp, doar doctorul acela era din strãinãtate ºi când îi va spune cât e de bogat, sigur îl va ajuta sã se interneze !

O bãtaie scurtã în uºã îl aduse cu picioarele pe pãmânt.

- Vã rog, vorbiþi încet, colegul meu se odihneºte.

Constantin fãcu ochii mari; dupã atâþia ani n-avea cum sã recunoascã bijuteriile - nu le privise atent nici când era puºti - dar atâta aur adunat la un loc aproape îl speria. Nu prea ºtia ce sã spunã.

Doctorul de la castel luase în mânã un ceas aurit, cu cadranul ca din marmurã albã, cu orele marcate prin cifre romane, tot aurii. Îl întoarse ºi exclamã:

- Este inscripþionat pe spate, cineva a gravat: ”C.O.01114” !

Valicã îl mustrã din ochi arãtând spre Stelian care cu faþa la perete, se miºcase. Doctorul îºi duse mâna la gurã ºi continuã ºoptit:

- Profesore, gãseºti o logicã a inscripþionãrii ?

Tatãl lui Ionicã privea atent capacul altui ceas.

- Desigur, numãrul de ordine 01114 dovedeºte cã exemplarul face parte dintr-o colecþie. ªi celelalte piese sunt marcate cu numere consecutive. Care-o fi semnificaþia literelor *C.O.,* nu putem ºti.

- *Castelul Onãceºti !* aproape strigã Ionicã. Bijutierul, domnul Ilie, are multe piese în colecþie, a cãror provenienþã este sigurã: castelul din Onãceºti.

- Bravo Ionicã, asta dovedeºte cã ceasurile sunt cele ascunse de mine ºi de amicul meu în tinereþe. Sincer sã fiu, dupã atâþia ani, cine le-ar mai putea recunoaºte ? ª-apoi ce ºtiam eu despre aur sau raritãþi de

colecþie pe atunci ? M-am lãmurit, acum am de dat niºte telefoane. Bunã ziua !

Constantin se întoarse ºi ieºi brusc, urmat de ceilalþi, fãrã sã vadã cã-n urmã, Valicã lãcrima. Iar fusese la un pas de a se îmbogãþi, iar fusese abandonat. Era zãpãcit din cauza atâtor speranþe, spulberate, la fel de repede cât se iscaserã.

- Ciinea fffossst aici ? reuºi sã întrebe Stelian ridicându-se, apoi întorcându-se.

Valicã îºi strânse lucrurile de pe pat într-un cerºaf, îl mototoli bine ºi-l înghesui sub pernã. Rãsuflã uºurat; aºteptã sã rãmânã singur ºi le puse la locul lor obiºnuit. Deodatã tresãri: oare era bine sã pãstreze bijuteriile în camerã acum când atât de mulþi oameni ºtiau de existenþa lor ? Nu-ºi putu rãspunde.

XXVIII.

Terasa cofetãriei era cu patru trepte deasupra nivelului strãzii. Scaunele din material plastic alb turnat, ca ºi mesele uºoare, erau ferite de soare dar ºi de ochii locatarilor temporari ai hotelului, cu niºte umbrele mari din pânzã roºie, rãmase acolo din timpul verii.

- Bãiete, o cafea !

Ionicã îl privea pe doctorul din Onãceºti *cam dintr-o parte*; aºa vorbeau la ºcoalã colegii între ei: "*bãieþi,* am fãcut-o latã la

matematicã, *bãieþi,* am fãcut asta...” Cu tata ºi doctorul era altceva, depãºiserã demult vârsta *bãieþilor* !

- Trebuie sã-l gãsesc pe Stelian. Acum ºtiu cã ce-i aparþinuse se gãseºte în camera aceea de Cãmin ºi aici. Constantin bãtu cu palma peste servieta diplomat pe care n-o lãsa din mânã nici o clipã.

- Stai puþin ! Presupunând cã-l vei gãsi ce-o sã faci, o sã-i iei bijuteriile lui Miticã ? Þi se pare corect ? Mie nu !

- Ioane, lasã-l deocamdatã pe Miticã. N-o sã-i iau nimic, dar nu uita: obiectele nu-i aparþin, chiar dacã nimeni n-a reclamat dispariþia lor. Eu sunt mai vinovat ca el dar, nu asta conteazã acum. Pomeneai de un bijutier care are piese din aceeaºi colecþie, Ionicã ?

- Pã da, dar...

- Cred cã el îmi poate da un capãt al firului.

***

Domnul Ilie iar întoarse spre stradã plãcuþa pe care scria *INCHIS*, el fiind încã înãuntru

- Care-i treaba, dom’ profesor ? Bijutierul îºi privi oaspeþii pe rând. Pe profesorul Onãcescu cine nu-l ºtia în oraº ?! Pe Ionicã chiar dacã nu-l ºtiau mulþi, cel puþin o fatã, Mirela, îl ºtia foarte bine... Domnul ãsta care pãrea mai zãpãcit, înalt ºi nasul în vânt, seamãnã cu

un doctor... da, sigur, era medic undeva la þarã. Numai pe domnul acesta elegant, bãþos, cu servieta diplomat, nu ºtia de unde sã-l ia.

- V-am fãcut o ofertã zilele trecute, în numele unui... *prieten,* pacient la Cãmin.

- Da, ºi þi-am spus cã-mi mai trebuie timp.

- Alta-i problema acum. Spuneaþi cã ceasurile provin dintr-o aceeaºi colecþie. Atunci nu mai ºtiaþi cine vi le-a adus. Acum v-aþi amintit ?

Bijutierul îl privea pe Ionicã; bãiatul se descurcã ºi fãrã acea Mirela lângã el...

- Mãi, mãi, da' isteþ bãiat mai ai, domnule profesor ! O singurã persoanã vã poate explica de unde am ceasurile ºi bijuteriile - ardele-ar focul - cã de câteva zile nu mai am liniºte din cauza lor !... Veniþi cu mine ! Nu vã temeþi, nu-i mult de mers, numai pânã la *Cãminul Spital de Boli Cronice*.

Nea Ilie era nedumerit. Ce era cu expresia asta pe chipurile musafirilor, nu ºtiau de existenþa spitalului ?!

Infirmiera, vãzându-i pe musafirii abia plecaþi reântorºi, nu ºtia cum sã procedeze. Pãreau oameni serioºi, era adevãrat, însã de ce reveniserã aºa de repede ? Internaþii lor trebuiau menajaþi, trebuiau

lãsaþi sã se odihneascã. Dar era cu ei ºi domnul Ilie, asta schimba situaþia !

- Poftiþi domnu Ilie ! Cu cine vreþi sã vorbiþi ?

- Sãrut mâna ! Cu doamna profesoarã.

- Ei, domnu' Ilie... Sunteþi cam de-o vârstã, aºa-i ? Ai cãutat-o ºi ieri... Infirmiera chicoti ºi-i fãcu din ochi, complice.

- Sunt om bãtrân, ia lasã-mã !

Peste câteva minute se ivi în sala de primire a Cãminului silueta încã zveltã a profesoarei.

- Da' chiar mã bucur, domnu' Ilie, cã v-aþi adus iar aminte de mine!

- Sãrut mâna ! Vã prezint pe domnul doctor Varduca, domnul doctor din Onãceºti, pe Ionicã ºi pe tatãl lui

- A, pe domnul profesor îl cunosc, doar suntem... adicã, am fost colegi de catedrã. Dumnealui este rudã cu acel Varduca, fost administrator al baronului Bamberg ?

- Da doamnã, mi-a fost unchi; era fratele tatei.

- Mã bucur domnule... domnule...

- Constantin, Constantin Varduca din Onãceºti !

- Din Onãceºti, ca ºi persoana care te interesează pe mata', domnu' Ilie !

Bijutierul îºi aranjã mai bine ochelarii pe nas:

- Aþi dat de urma ei ?

- Când, pãcatele mele, doar ieri am vorbit cu mata ! Când s-o caut ? Prietenii care ar putea ºti ceva despre ea sunt în oraº ºi eu nu mã mai miºc cum o fãceam la douãzeci de ani, dacã mã gândesc bine, nici ca la cincizeci, dar asta-i altã poveste...

Le zâmbi tuturor:

- Mã scuzaþi un moment ! Ce, dacã locuiesc aici, credeþi cã nu vã pot servi c-o dulceaþã, c-o cafea ?

- Mulþumim, nu vã deranjaþi !

- Nici un deranj.

Se instalarã în fotolii, pe scaune, dar nu ºtiau ce sã spunã. Doamna era tare amabilã însã pãrea cã n-avea cum le fi de ajutor.

Când reveni, îºi aprinse o þigarã ºi-i zâmbi bijutierului, care o mustra din ochi. Voia s-o admonesteze ºi verbal numai cã deodatã fãcu ochii mari, se ridicã precipitat în picioare ºi deschise speriat gura. Imediat îºi lungi gâtul în sus, încercând disperat sã inspire aer iar mãrul lui Adam i se miºca inutil, ochii i se înroºiserã ºi-i lãcrimau involuntar ! Cuprins de-o mare agitaþie, încerca sã respire !

- Vai, vai, am uitat s-aduc apã !

Profesoara se pierduse, doctorul din Onãceºti ieºi pe uºã iute, în timp ce Constantin îl lovea cu pumnul peste spate pe bijutier. Când doctorul reveni cu un pahar de apã în mânã, bijutierul râdea deºi lacrimile încã-i mai ºiroiau pe obraji ºi, nimeni nu ºtia dacã de necaz sau de bucurie.

- Cât pe ce sã mã duc, cât pe ce. Asta-i culmea: cu doi doctori de faþã, într-o unitate medicalã, era sã mor înecat !

- Daþi paharul ãsta pe gât ! Medicul din Onãceºti fãcu o pauzã; este prima oarã când nu regret cã n-am intervenit la timp !

- ªi dumneata doctore, cât pe ce sã-mi rupi ºira spinãrii !

- Acum râzi, dar sã te fi vãzut adineauri...

- Totul este bine când se terminã cu bine, gândi cu voce tare bijutierul. Doamnã, bãnuiþi ce voiam sã vã spun când m-am înecat ?

- Bãnuiesc...

- Cã fumaþi prea mult !

Profesoara râse:

- Dacã aº fi mai tânãrã aº zice cã *þi-a stat în gât fiindcã voiai sã spui o prostie,* dar cum nu mai sunt, spun cã ai dreptate.

- La noi, la dirigenþie, când se discutã despre nocivitatea fumatului, colegul Paul - invariabil - îl dã de exemplu pe Tudor Arghezi: ”A fumat ca un turc ºi a trãit 87 de ani !”

- Adicã excepþiile întãresc regula, Ionicã !

- Lasã tatã, doar nu suntem la ºcoalã !

- Constantine, am o curiozitate: cum vorbea acel Stelian ? Aha, era bâlbâit. Bun... Dragii mei, eu nebun nu-s. De acord ? ªtiu ce vorbesc ? Nu rãspunde nimeni, da ? Vã spun eu cã ºtiu. L-am gãsit pe Stelian al vostru !

- Nu se poate !!! Adicã de ce nu, se corectã Constantin. Unde este ?

- Este chiar aici, în Cãminul Spita

- Asta chiar nu se poate !

Profesoara tãcea, aºteptând.

- L-am gãsit datoritã bijutierului...

Doamna îl privi mustrãtor pe domnul Ilie; ei îi spusese altceva...

Domul Ilie nu înþelegea nimic. Dupã câte-ºi amintea, castelana fusese însoþitã atunci demult, doar de profesoarã. Sigur, îºi aducea aminte, erau singure. Atunci cum sã ajute el la gãsirea unei persoane pe care n-o vãzuse niciodatã ?

- L-am gãsit ºi datoritã doamnei profesoare

- Nu zãu !... Sã ºtiþi cã dacã cineva îmi pune cuvintele la îndoialã la vârsta mea, mã simt ofensatã, jignitã ºi nu accept !

- Vã rog, daþi-mi voie ! Contribuþia dimneavoastrã la rezolvarea *cazului Stelian* este urmãtoarea: doamnã, aþi adus dulceaþã, dar aþi uitat apa...

- Mi-am cerut scuze...

- Apoi domnul Ilie s-a înecat...

- Dar...

- Contribuþia mea: am adus apa. Întrebare: de unde ?

- Doctore, glumeºti sau...

Toþi priveau curioºi.

- *Sau*, doctore, *sau* ! Am adus apa din salonul cel mai apropiat, care era al lui... al cui, cine ghiceºte ?

Se vãzu nevoit sã continuie, fiindcã nimeni nu înþelegea ce voia sã spunã.

- Salonul era al lui Miticã, alias Valicã sau invers, dupã cum doriþi. Întrebare de o sutã de puncte: pe cine are el coleg de camerã ?

Constantin se apropiase de doctor, profesorul ºi Ionicã se ridicaserã în picioare iar profesoara nu ºtia ce sã creadã. Locuia de atâþia ani acolo, ºi deºi se lãudase cu asta, n-avea cum sã-i cunoascã pe

toþi internaþii. Avea grupul ei de prieteni, primea musafiri, chiar ºi pe Valicã îl ºtia din vedere, dar cine i-o fi fost coleg de camerã, habar n-avea !

- Când am intrat în camera lui sã iau apã, Valicã nici nu s-a sinchisit sã se ridice din pat, o fi crezut cã vreau sã-i fur *obiectele.* Celãlalt ins din încãpere a venit spre mine. M-au frapat buzele lui groase, fruntea îngustã. Avusesem destui pacienþi asemeni lui, cu aceleaºi defecte la Onãceºti. M-a întrebat: " Ce doriþi? " Zic: " Apã ". "Ppentru ccce ? " ; " S-a înecat cineva ". " Bbbine. " Mi-a sãrit þandãra: " Cum adicã *Bine* ?! Moare omul ºi dumneata zici cã-i bine ? " ; " Mmm... Bbine, adicã luaþi paharul dde pe ppoliþã ! " Ei, ce ziceþi ?

- Zic sã mergem acolo la ei, mãi frate !

Infirmiera, ivitã pe hol, îi numãrã: " Patru, plus doamna profesoarã ! Or încãpea toþi în camera lui Valicã ?! Mare ºmecher, are musafiri toatã ziua! "

DUPÃ UN AN DE ZILE

- Împletirea teoriei cu practica în ºcoalã cere sã se punã un accent tot mai mare pe teorie, o teorie a practicii actuale, aºa cum o

cere, alãturi de tehnicizarea vieþii ºi intelectualizarea ei. Exigenþa creºte în toate domeniile de activitate: pentru a supravieui, þãranul tebuie sã devinã agronom, muncitorul operator-tehnician. Orientarea profesionalã priveºte spre un prezent mai larg, vizează învãþãmântul superior. Toate disciplinele ºcolare sunt folosite pentru a vã oferi vouã, elevilor, date despre diferite profesii...

“Chiar cã dirigintele are dreptate “, gândea Ionicã, privindu-ºi colegii de clasã. Peste câteva zile aveau sã termine liceul ºi perspectiva vieþii de dupã aceea îi era neclarã. Era obiºnuit cu pãrinþii, cu locuinþa, cu colegii ºi ºcoala lui, de aceea, desprinderea de toate îl neliniºtea. Urma examenul de admitere la o facultate, nu se hotãrâse la care.

- Trecând de la general la particular, pentru unii absolvenþi ai liceului, eºecul la examenul de admitere este o tragedie care poate fi urmatã de întâmplãri neplãcute.

Profesorul tãcu, îºi scoaseochelarii ºi-i lãsã pe catedrã. Se ridicã, merse spre banca din faþa clasei, îºi încruciºã braþele pe piept ºi rezemându-se de catedrã, continuã:

- De altfel, diferenþiem urmãtoarele categorii: a) Cea mai numeroasã, formatã din tinerii care urmându-ºi aptitudinile, sunt bine orientaþi de cãtre ºcoalã ºi familie, merg spre profesii potrivite. Aceºtia

izbândesc, în marea lor majoritate. b) A doua categorie este formatã din cei mai ambitioºi elevi, cu spirit practic, dirijaþi de propria voinþã, încurajaþi de pãrinþi spre facultãþi la care se intrã mai greu, care asigurã dupã aceea o bunãstare materialã ºi o poziþie aºa zis“ superioarã “ în societate. Aici creºte procentul celor respinºi la examenul de admitere. “ *Dar nu-i nimic, o fatã poate sta acasã un an-doi ºi, pâna la urmã, tot intrã “* , aºa gândesc unii. ªtiu pe cineva care a dat examen de vreo opt ori pânã a reuºit, dar mã întreb, oare este mai bine sã ajungi medic la peste 30 de ani, sau economist, profesor sau inginer, la vârsta potrivitã ?!

Ionicã încercã sã ºi-o închipuie pe Mirela acasã mãturând, scuturând covoarele, ºtergând praful sau privind pe geam... “Cum adicã *o fatã poate sta acasã*, *un an-doi ?!* Dacã nu vrea, nu poate ! “

- A treia categorie c) Este formatã din cei cu aptitudini deosebite pentru arte, culturã în general ºi, foarte dotaþi. Includem aici participanþii la olimpiadele ºcolare, care fac o adevãratã pasiune pentru un obiect, o disciplinã. Ultima categorie d) Este a tinerilor care dau examenul doar “*ca sã dea“* undeva, fãrã a-ºi putea argumenta alegerea viitoarei profesii. ªtiu pe cineva care dupã mari eforturi a luat bacalaureatul ºi a vrut sã se prezinte la admitere însã, numai la *Drept*. Zicea: “ Am intrat la facultate pe uºa din faþã ºi am ieºit pe cea din

spate...” Viitoarea profesie nu trebuie privitã prin prisma dificultãþii examenului de admitere: sã desfãºori dupã aceea o activitate care nu te atrage, este o tragedie, de aceea alegerea trebuie fãcutã astfel ca viitorul candidat sã ºtie exact în ce constã profesia.

Ionicã întoarse capul spre colegul din stânga. Parcã voia sã spunã: “ Sã mã vãd student, cã dupã aceea...“; cel din dreapta gânditor, îl privea preocupat pe profesor conºtient cã-l aºteaptã cel mai greu pas din viaþã, cel mai greu de pânã atunci. Cu douã rânduri mai în faþã, Mirela foarte serioasã, se gândea.

Profesorul se întoarse spre caredrã ºi scoase din servietã douã foi de hârtie, scrise cu litere mãrunte.

- Sãptãmâna trecutã v-am dat un test, pe tema orientãrii profesionale, cum fac eu întotdeauna la clasele terminale. Am selectat câteva rãspunsuri ºi am tras niºte concluzii. La prima întrebare, referitoare la argumentele alegerii profesiei, 53% dintre voi susþineti cã satisfacþia de a face o muncã plãcutã v-a influenþat opþiunea. 10% aþi fost influenþaþi de dificultatea examenului de admitere iar restul de 37% aþi argumentat, de exemplu, aºa: “Doresc sã fac o muncã prin care sã fiu util societãþii.“ Îmi permiteþi un comentariu: argumentul putea fi valabil mai demult dar, mã rog, fiecare spune ce doreºte, de aceea nici nu v-am cerut sã semnaþi testele. Cred cã asta l-a determinat pe un

coleg de-al vostru sã spunã: “Vreau mulþi bani ºi muncã puþinã“. Am aici un rãspuns care, sincer, m-a emoþionat: “În alegerea profesiei m-am gândit cã dupã aceea îmi voi putea ajuta familia.” Frumos, nu ?

V-am mai întrebat dacã o muncã plãcutã vi se pare întotdeauna ºi uºoarã. 45% aþi rãspuns afirmativ, 42% negativ, restul v-aþi abþinut. Eu am trecut prin multe în viaþã, de aceea înclin spre rãspunsul afirmativ dar, concluziile la sfârsit ! Urmãtoarea întrebare suna aºa: “În alegera profesiei are greutate, în primul rând, cuvântul pãrinþilor ?“ 49% aþi spus cã nu, 17% da, ºi o parte din rãspunsuri vreau sã vi le citesc: “Are greutate cuvântul pãriþilor, ei ºtiind mai bine ce este munca ºi ce se pote realiza prin ea.“ Altul zice: “De cele mai multe ori aºa se întâmplã“, sau: “Dacã eºti sigur de reuºitã ºi dacã ceea ce vei face îþi place, cuvântul pãrinþilor nu mai poate schimba nimic.“ Ei, ce ziceþi ?

Profesorul lãsã foaia jos ºi-ºi privi elevii. Îi cunoºtea bine ºi chiar dacã nu semnaserã foile, putea ghici ce scrisese fiecare, dupã caracter dar ºi dupã reacþiile de atunci, din orã. Unul zâmbea, altul era cu gândul cine ºtie unde, altul - foarte atent - îºi nota rãspunsurile cele mai interesante. Cei mai mulþi *se prinseserã în joc* ºi erau tare îngânduraþi. Firesc, doar peste câteva luni vor lua viaþa în piept ºi gata cu ºcoala, gata cu tutela pãrinþilor !

- Urmãtoarea întrebare era despre factorii care influenþeazã alegerea profesiei: familie, ºcoalã, profesori, pasiunea pentru o disciplinã anume. 56% susþineti cã voi
înºivã hotãrâþi în ce vã priveºte, 20% sunteþi ghidaþi de ºcoalã sau anumiþi profesori, 12% îºi datoreazã opþiunile cunoºtinþelor din rândul studenþilor.

Ultima întrebare v-a cam pus pe gânduri: "Eºecul la examenul de admitere este o tragedie ?" 36% aþi spus cã da, 27% nu, restul aþi preferat sã comentaþi. Îmi permit sã citez, pãstrând dupã cum am promis, dreptul la anonimat: "Eºecul nu-i o tragedie, pentru cã nu s-a sfârºit totul. Este mai bine sã fii optimist ºi perseverent, cu gândul cã locul pierdut este ocupat de altul - mai bun ca tine - ceea ce te face sã aspiri la mai mult"; "Nici nu m-am gândit la aºa ceva, nu se pune problema eºecului !"; "Nu vreau sã mã gândesc la aºa ceva"
- - Din alte rãspunsuri am dedus cã-i vorba de bãieþi: "Din punctul de vedere al bãieþilor eºecul este o tragedie; fetele mai au ºi alte variante: mãritiºul, de exemplu. Eºecul nu este o tragedie dar dacã se repetã devine o catastrofã !" Subliniez un rãspuns care mi s-a pãrut deosebit: "Nu-i o tregdie, ºi munca grea trebuie s-o facã cineva. Consider cã un om cu studii superioare se deosebeºte de unul fãrã, doar pe plan profesional. "; "Eºecul la examen ?! N-ar fi o tragedie dar cum

voi fi privitã de colegii mei, studenþi atunci ?! Eºecul, o tragedie ? Nu cred, dar îmi închipui cã pãrinþii ar adopta o pozitie foarte durã..."

***

De data asta regret cã s-a sfârºit ora de dirigenþie fãrã sã ne fi spus ºi noi pãrerile, dupã ce le-am auzit pe ale colegilor, în sinteza domnului profesor.

Mirela era sincerã. Ionicã o conducea acasã, pentru a nu se ºtie câta oarã. Se potrivea aºa, cã dupã ieºirea de la ore, mergeau acasã împreunã, nestingheriþi.

- Pe mine m-a pus serios pe gânduri tema abordatã de diriginte. A vorbit mai mult el, spuse Ionicã zâmbind, dar... ºtii cum se cheamã când vorbeºti singur ?

- Pãi... monolog !

- Da' cum se cheamã când vorbesc doi ?

Mirela, de nu l-ar fi cunoscut pe Ionicã ar fi putut crede cã are de-a face cu un client al *ªcolii Speciale*, de aceea, amuzatã, intrã în joc:

- Dialog !

- Ba nu, *biolog...*

- Fii serios ! Ionicã, te-ai gândit vreodatã cã în curând vom fi *pe picioarele noastre,* cã ne vom descurca singuri în viaþã ?

- Sigur cã da, când am dat testul. Asta a fost scopul, nu ?

- Ei, nu-mi rãspunde ºcolãreºte, bãiete ! Tocmai am ieºit din ºcoalã !

Ionicã privea mirat; ce era cu dânsa ? Adevãrat, examenul de admitere era hotãrâtor, dar el avea teoria lui care nu dãdea greº: notele lui de la ºcoalã - niciodatã nu fusese tocilar - erau garanþia reuºitei. Nu-i plãceau colegii care nu ºtiau decât de învãþãturã, nu râdeau, erau izolaþi de ceilalþi, nu participau la ºotiile care colorau viaþa de elev.

Mirela era o fatã silitoare, rãspundea inspirat la ore, avea o admirabilã atenþie distributivã, vãdind o judecatã bine ascunsã de chipul ei mereu zâmbitor, care dãdea impresia de plutire, de absenþã. Se-ntâmplase odatã în ora de biologie sã-ºi uite privirea mai mult asupra ei. Profesorul le vorbea despre neuroni, iar ea avea deschi ºi caietul de istorie, urmând a fi ascultatã despre istoria culturii în Franþa secolului al-XIX-lea, ºi-ºi împrospãta datele de naºtere ale *impresioniºtilor*, pentru care fãcuse o adevãratã pasiune. "*Ofer trei de zece, puºi în ore diferite, celui care ºtie unde întâlnim lichidul interstiþial*", auzi Ionicã. Fãrã a-ºi lua ochii de la Mirela, gândea rapid; cine nu-ºi dorea trei de zece ?! Se luminã la faþã. ªtia ! Ridicã mâna... prea târziu ! Mirela închisese rapid caietul de istorie ºi se ridicase în

picioare: “*La sinapse* !“ “Ia te uitã, eu o credeam cu gândul undeva prin Barbizon ! Of, trei de zece nu-mi stricau nici mie...“ gândea Ionicã.

- Am ieºit din clasã dar, dupã cum observi am terminat ºi ora de dirigenþie !

- Da. În timp ce ascultam procentele acelea, îi vedeam pe Valicã, pe tatãl tãu, pe domnul Constantin, medicul din Onãceºti, pe domnul Ilie...

- Cum aºa ?

- Am pus faþã în faþã destinele lor cu viitorul nostru, al celor care nu ºtim încã ce ne aºteaptã în viaþã.

- Mirela, dar noi suntem mai bogaþi, tocmai cu anii noºtri mai puþini ! Doar nu invidiezi pe cineva pentru bani ?

- Categoric, nu. Mã bucur grozav pentru Valicã ! Atât de mult îºi dorea sã meargã în strãinãtate, sã fie tratat de medici buni, sã trãiascã bine !

- În mare mãsurã visul i s-a îndeplinit, nu ? Este în Elveþia, îmi scrie lunar cã este tratat cum dorea, adunã bani, nu ºtiu de unde, dar ºtiu pentru ce: pentru traiul lui de dupã externare, aici.

- ªtii cã medicul din Onãceºti îi pregãteºte o camerã la castel ?

- Da. Am observat ºi eu slãbiciunea lui pentru el. Are un suflet mare. ªtii de când îl simpatizează pe Valicã ?

- De când i-a spus cã-i *student*... Am auzit cã nu acceptã gãzduirea acolo.

- Chiar ?

- N-o acceptã dacã nu-l va avea coleg de camerã pe Stelian. Zice cã datoritã lui se va însãnãtoºi, ºi s-ar considera *nu ºtiu cum,* dacã nu l-ar ajuta acum când poate. Vezi, asta dovedeºte ce-þi sugeram: nu trebuie sã-i invidiezi pe cei cu bani, fiindcã banii nu înseamnã totul. Ceasurile ºi bijuteriile din ascunzãtoarea lui Barna se odihnesc în muzeul oraºului unde le ºi era locul. N-au fost transformate în bani, totuºi *prietenii noºtri* beneficiazã de tratament gratuit în strãinãtate. Spune, nu-i *norocul* cel mai important ?

- Da, dar numai dacã dai peste un om ca domnul Constantin !

- El el este cel mai bun exemplu de persoanã asupra cãreia destinul a acþionat *cum scrie la carte*. Fapt este cã a suportat cheltuielile pentru tratamentu lui Stelian ºi Valicã, împãrþindu-ºi norocul.

- Nu uita cã aºa ºi-a împãcat conºtiinþa ...

- Putea s-o facã ºi altfel dacã ºi-ar fi dorit numai asta, dându-i ceva bani lui Stelian ºi... gata !

- Totuºi eu cred cã se simte acasã numai aici, în þarã.

- I-am vãzut ochii la aeroport, când ne-am despãrþit de Valicã ºi Stelian; îi erau tulburi... Îl priveam ºi-mi aminteam ce spunea mai demult: *un bãrbat nu plânge niciodatã ...*

- Aºa-i, doar cã el se întorsese în copilãrie, cãlãtorise în timp spre pãrinþi, spre vremurile trecute care stârnesc oricui, nostalgii.

- Apropo, de reacþia lui Stelian ce crezi ?

- Atunci când s-au revãzut, dupã atâþia ani ? Pãi ºi el l-a contrazis pe d-l. Constantin, apropo de bãrbaþii care nu plâng niciodatã. Nu mai putea vorbi, lacrimile îi curgeau ºiroi ºi, ce-i mai important, ºocul revederii fostului camarad din copilãrie l-a readus la normalitate. Stelian, aºa bâlbâit cum era, nu-ºi mai putea opri vorbele ! Am legat spusele lui cu ce ºtiam de la domnul Constantin ºi a ieºit un adevãrat roman. A trãit o dramã dar, cu final fericit. Tratamentul hormonal în strãinãtate îl va transforma în câþiva ani într-un alt om, ca ºi pe Valicã, dealtfel.

Mirela ºtia cã Ionicã, deºi n-o arãtase, suferise împreunã cu amândoi *osândiþii fãrã vinã*, fiind alãturi ºi de domnul Constantin, cel frãmântat de remuºcãri târzii. Da, era un bãiat sensibil, poate prea sensibil fiindcã nu-i bine sã pui chiar totul la inimã. Argumenta când îl aprecia, aºa: "*Unde am ajunge noi oamenii, dacã am pune la suflet întreaga suferinþã a confraþilor* ?! *Ar însemna ca nimeni sã nu mai*

râdã, ar trebui sã nu mã bucur de zecele de la biologie ºi ... asta nu se poate ! Ar trebui sã nu ne pese de rezultatul concursului de admitere la facultate, dacã indiferent dacã eºti sau nu deasupra liniei, tot posomorât trebuie sã fii..”!

Deodatã Mirela zâmbi, se-ntoarse spre Ionicã ºi-l sãrutã pe obraz. Luat pe neaºteptate el se opri din mers, scãpã geanta din mânã ºi-o privi, neânþelegând ce se întâmplase.

- Ce-a fost asta ?!

- Ce sã fie ? Este cã ne putem bucura trãind normal, cã ne aºteaptã un examen de admitere ...

Ionicã îºi ridicã geanta, pregãtit sã-i rãspundã, numai cã fata dispãruse în fosta grãdinã a viselor lui, unde era o vilã cu patru apartamente...

SFÂRªIT

184

CUPRINS

Capitolul I	pag. 9
Capitolul II.	pag. 14
Capitolul III.	pag. 17
Capitolul IV.	pag. 25
Capitolul V.	pag. 28
Capitolul VI.	pag. 39
Capitolul VII	pag. 41
Capitolul VIII.	pag 52

Capitolul IX. pag. 53
Capitolul X. pag. 61
Capitolul XI. pag. 63
Capitolul XII. pag. 69
Capitolul XIII. pag. 71
Capitolul XIV. pag. 72
Capitolul XV. pag. 93
Capitolul XVI. pag.104
Capitolul XVII. pag.106
Capitolul XVIII. pag.114
Capitolul XIX. pag.122
Capitolul XX. pag.124

185

Capitolul XXI. pag. 131
Capitolul XXII. pag. 137
Capitolul XXIII. pag. 141
Capitolul XXIV. pag.144
Capitolul XXV. pag.151
Capitolul XXVI. pag.159
Capitolul XXVII. pag.164
Capitolul XXVIII. pag.169
Dupã un an de zile pag.175
Sfârºit pag.184

186